

2018

KÄRSÄMÄEN KUNTA TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS

Kunnanhallitus	8.4.2019
Tarkastuslautakunta	6.6.2019
Valtuusto	18.6.2019

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	3
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	3
1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	3
1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne.....	5
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	9
1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	12
1.6 Kunnan henkilöstö.....	13
1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	13
1.8 Ympäristötekijät	19
2. SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	19
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	22
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	22
3.2 Toiminnan rahoitus	26
3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset	29
4. KOKONAISTULOT JA -MENOT.....	33
5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	33
5.1 Konsernitarkastelu	34
5.3 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	41
6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	45
6.1 Asiaa koskeva sääntely.....	45
6.2 Tilikauden tuloksen käsittely.....	45
6.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	45
7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	46
7.1 Seurantaa koskeva sääntely	46
7.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	46
7.2.1 Käyttötalouden toteutuminen ja hallintokuntien toimintakertomukset.....	46
7.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	80
7.2.3. Investointiosan toteutuminen	88
7.2.4. Rahoitusosan toteutuminen	93
7.2.5.Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	94
8.TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	95
8.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet	95
8.2 Tuloslaskelma	95
8.3 Rahoituslaskelma	96
8.4 Tase	97
8.5 Konsernilaskelmat	99
9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	103
9.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	103
9.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	103
9.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	104
9.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	105
9.3 Tasetta koskevat liitetiedot.....	108
9.3.1Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	108
9.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	111
9.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	115
9.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	118
9.6 Luettelo kirjanpito kirjoista, tositelajeista sekä säilytysajoista	119
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	120
TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	121

TOIMINTAKERTOMUS

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuosi 2018 oli Kärsämäelle suotuisa, sillä pitkään jatkunut väestön väheneminen kääntyi kasvuun. Syntyvyys parantui selkeästi edellisvuoteen verrattuna ja erityisen iloisia olemme myös muuttovoi-
tosta, joka kompensoi vielä pienen syntyvyyden vähemmyyden. Väestön kasvu on siirtänyt huomi-
omme rakentamiseen ja asuntojen saneeraamiseen.

Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu ja eduskuntakäsittely huipentui lopulta hallituksen eroon ja lain säätämisen keskeytymiseen keväällä 2019. Uudistuksen pitkittyminen ei aiheuta merkittäviä muutoksia sote-, eikä muidenkaan palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen Kärsämäellä. Kärsä-
mäen kunta järjestää itse sosiaali- ja terveyspalvelunsa. Palvelujen tuotannossa kunnalla on kump-
panina yrityksiä, joista Attendo Kuntaturva Oy siirtyi joulukuussa osaksi Terveystalo-konsernia.

Tilikausi 2018 oli Kärsämäen kunnalle taloudellisesta näkökulmasta suotuisa, tilinpäätös on kunnan osalta noin 0,47 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Talouden toteutuminen oli kutakuinkin talousar-
vion puitteissa, muutamat opetustoimen kustannukset kuitenkin ylittyivät ennakoimattomien ta-
pantumien vuoksi. Konsernitilillä näkymät ovat kuitenkin aikaisempaa paremmat. Kuntakonser-
nin tilikausi muodostui noin 0,56 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Lainamäärä Kärsämäen kunnassa
väheni noin 0,42 miljoonaa euroa ja velkaa on 4 782 euroa/asukas, konsernilainaa on 7 622 euroa/
asukas. Koko maassa konsernien keskimääräinen lainakanta oli vuonna 2017 6 299 euroa / asukas.

Vuoden aikana Kärsämäellä toteutui monia elinvoimaisuuden kannalta tervetulleita investointeja,
kun Finnsvala Oy:n uusi tehdas ja myymälä avattiin Paanutiellä, uusi katsastuskonttori Suomelan-
tiellä, Konesillan Kobelco-laajennus Huoltotiellä sekä Jori Laitilan ja Teijo Karhun teollisuushallit
Alasintiellä saivat lopullisen muotonsa. Lujabetoni Oy:n Kärsämäen tehtaalla käynnistettiin uusi
betoniasema. Kunta investoi ja saneerasi Konttimäen alueelle uuden monitoimitilan kuntalaisten
käyttöön entisestä Valtakunnasalista. Kesän kuluessa Elenia Oy uudisti taajama-alueen sähköver-
kon maakaapeleiksi, joka paransi huomattavasti sähkönjakelun luotettavuutta paikkakunnalla.

Vuoden aikana hyväksyttiin uudistettu kunta- ja elinkeinostrategia, jonka valmistelu oli laaja-
alaista ja sitouttavaa. Kunnan päätökset perustuivat hyväksytyyn strategiaan, jossa painottuvat
edelleen elinkeinojen kehittäminen, kunnan markkinointi, laadukas maaseutuasuminen, sijainnin
tehokas hyödyntäminen ja monipuolinen kulttuuritarjonta. Keskeisiä elinkeinojen kehittämishank-
keita olivat mm. pääomasijoitusten jatkaminen Kärsämäen investoiviin kasvuyrityksiin, teollisuus-
teiden rakentaminen, toimitilarakentamisten edistäminen sekä kuntakuvassa näkyvien kunnan
kiinteistöjen saneeraaminen ja siistiminen, mikä jatkuu edelleen kesällä 2019.

Kiitos kuluneesta vuodesta kuuluu kaikille kunnan työntekijöille, luottamushenkilöille, Kärsämäen
kunnan asukkaille ja veronmaksajille.

Tervetuloa Kärsämäelle,

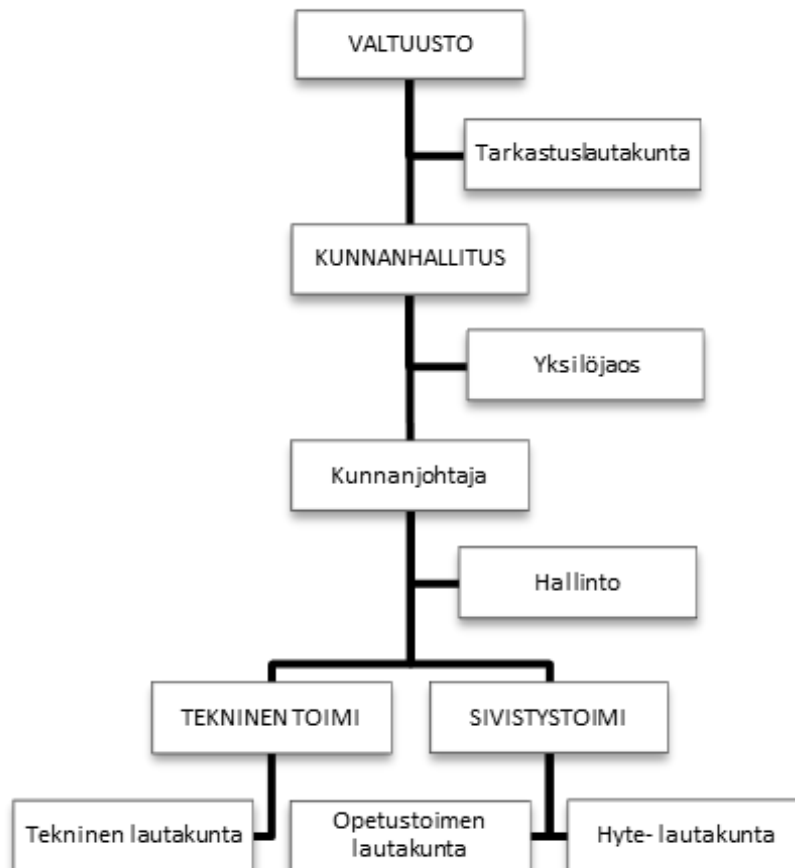
Kärsämäellä 29.3.2019
kunnanjohtaja Esa Jussila

1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Toiminta-ajatus

Kärsämäen tarkoituksena on turvata itsenäisenä kuntana asukkaitensa hyvinvointi järjestämällä voimavaroillaan heidän tarpeidensa mukaisia palveluja ja kehittämällä aktiivisesti paikkakuntaa yhdessä muiden sidosryhmien kanssa.

Toimintaorganisaatio

Valtuuston kokoonpano vuonna 2018

<u>Nimi ja ammatti</u>	<u>Puolue/ryhmä</u>	<u>Kokouksiin osallistuminen</u>
<i>Puheenjohtaja</i> Ristinen Esko	Suomen Keskusta	7
<i>I varapuheenjohtaja</i> Autio Mika	Suomen Keskusta	6
<i>II varapuheenjohtaja</i> Aulis Raija	SDP	7

<u>Nimi ja ammatti</u>	<u>Puolue/ryhmä</u>	<u>Kokouksiin osallistuminen</u>
Anttila Pekka, yksityisyrittäjä	Suomen Keskusta	7
Flankkila Timo, maanviljelijä	Kansallinen Kokoomus	5
Huovila Tuula, ravitsemistyönjohtaja	Perussuomalaiset	4
Koski Markku, yrittäjä	Suomen Keskusta	7
Kyllönen Jaana, terveydenhoitaja	SDP	6
Littow Timo, seurakuntamestari, yrittäjä	Suomen Keskusta	6
Loukkola Esko, tekninen myyjä	Perussuomalaiset	7
Myllymäki Tapio, opiskelija	Suomen Keskusta	7
Ojalehto Pauli, metsäpalveluesimies	Suomen Keskusta	7
Parkkila Väinö, metsätalousinsinööri	Suomen Keskusta	7
Pekkala Antti, lukion lehtori, fm	Kansallinen Kokoomus	7
Pernu Harri, elementinvalmistaja, pääluottamusmies	SDP	7
Pietikäinen Mika, maanviljelijä	Perussuomalaiset	3
Remes Aimo, autoilija, eläkeläinen	SDP	7
Ruha Anne, maatalousyrittäjä	Suomen Keskusta	7
Saari Ilkka, yrittäjä	Suomen Keskusta	4
Seppä Marjatta, ravitsemistyöntekijä	Suomen Keskusta	4
Tiikkainen Antti, yrittäjä, eläkeläinen	Suomen keskusta	6

Kunnanhallituksen kokoonpano vuonna 2018

<u>Nimi ja ammatti</u>	<u>Puolue/ryhmä</u>	<u>kokouksiin osallistuminen</u>
<i>Puheenjohtaja</i> Anttila Pekka	Suomen Keskusta	12
<i>I varapuheenjohtaja</i> Ruha Anne	Suomen Keskusta	12
<i>II varapuheenjohtaja</i> Pekkala Antti	Kansallinen kokoomus	10
Kyllönen Jaana	SDP	11
Lohvansuu Katariina	Suomen Keskusta	12
Loukkola Esko	Perussuomalaiset	12
Ojalehto Pauli	Suomen keskusta	11

Lautakunnat ja jaokset

<u>Keskusvaalilautakunta</u> Isola Timo Karsikas Hanna, pj Manninen Riikka Niemi Veikko, vpj Prättälä Martti	<u>Tarkastuslautakunta</u> Jussila Aino Myllymäki Tapio, vpj Parkkila Väinö, pj Remes Aimo Vähätiitto Elina
<u>Opetustoimen lautakunta</u> Huovila Tuula Kumpulainen Pekka Kyllönen Jaana Littow Timo, vpj Manninen Riikka Pietikäinen Mika Seppä Marjatta, pj	<u>Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta</u> Huovila Anna Isola Timo Kiiskilä Susanna Korkatti Jouni, vpj Laitinen Elena Pekkala Antti Tiikkainen Antti, pj
<u>Tekninen lautakunta/Tiejaos</u> Hietala Pirkko Kumpulainen Leena Lohvansuu Katariina, vpj Luonuansuu Kyösti Pernu Harri Saari Ilkka, pj Salonurmi Antti	<u>Yksilöjaos</u> Estola Ritva, varapj Liuska Viena Ojalehto Pauli, pj

Kiinteistötoimitusten uskotut miehet

Myllymäki Suvi-Marja Hannele
Mäenpää Tarja
Prättälä Martti
Remes Aimo
Vähätiitto Kai
Ylikoski Perttu

Käräjäoikeuden lautamiehet

Kyllönen Jaana Helena

1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön julkaisussa ”Taloudellinen katsaus, talvi 2018” (12/2018) arvioitiin valtiontalouden ja kunta- ja maakuntatalouden lähivuosien näkymiä. Suomen talouden tuotanto kasvoi vuonna 2018 laaja-alaisesti, mutta vuotta 2017 hitaammin. Bruttokansantuotteen kasvuksi vuonna 2018 arvioidaan 2,5 prosenttia. Työllisten määrä on kehittynyt suotuisasti ja vuoden 2018 kasvuksi arvioitiin 2,5 prosenttia. Työllisyysaste nousi vuoden aikana 71,6 prosenttiin.

Vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä bruttokansantuote oli kolme prosenttia edellisen vuoden tasoa korkeammalla. Yhtä ripeää kasvua on viimeksi nähty finanssikriisin jälkeisestä pahimmasta tuotantokuopasta palauduttaessa. Vuonna 2018 talous kasvaa ennusteen mukaan 2,3 prosenttia ja vuonna 2019 kasvu on 1,9 prosenttia. Vuosi 2018 tarjoaa kuluttajille kolme selkeää ilonaihetta. Talouskasvu parantaa työllisyyttä ja nostaa palkkoja, mutta samaan aikaan korot pysyvät vielä matalalla tasolla.

Bruttokansantuotteen arvioidaan hidastuvan 1,5 prosenttiin vuonna 2019. Kaupan esteet hidastavat maailmankauppaa. Tämä hidastaa viennin kasvua ja näkyy myös investointien odotuksissa. Investointien kasvun ennustetaan hidastuvan. Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen arvioidaan jatkuvan nopeana vuonna 2019 ansiotason nousun kiihtyessä. Inflaation kiihtymisestä huolimatta reaalitytulot kasvavat. Hyvän suhdannetilanteen ja menojen kasvua hillitsevien toimien ennakoidaan vahvistavan julkisen talouden tasapainon tuntumaan.

Ennakoarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien talouskehitys vuonna 2018 oli hyvin heikkoa. Ennakkotietojen mukaan tulos painui negatiiviseksi 196 kunnassa, kun vuotta aiemmin miinusmerkisiä tuloksia oli 55 kunnassa. Peräti 38 kunnan vuosikate painui negatiiviseksi, kun vuotta aiemmin vuosikate oli pakkasella ainoastaan neljässä kunnassa.

Kuntatalous näyttäytyy myös lähivuosina haastavana. Palvelutarpeiden kasvu jatkuu, investointitarpeet ovat suuret ja valtionosuuksien leikkaukset jatkuvat edelleen vuonna 2019. Lisäksi on pelättävissä, että kunnille ollaan kaatamassa jälleen uusia velvoitteita ja menoja ilman riittävää rahoitusta. Valtiovarainministeriön optimistisen arvion mukaan valtion toimenpiteet heikentävät kuntataloutta vuonna 2019 nettomääräisesti noin 254 milj. eurolla.

(Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, talvi 2018; Kuntaliitto, tiedote)

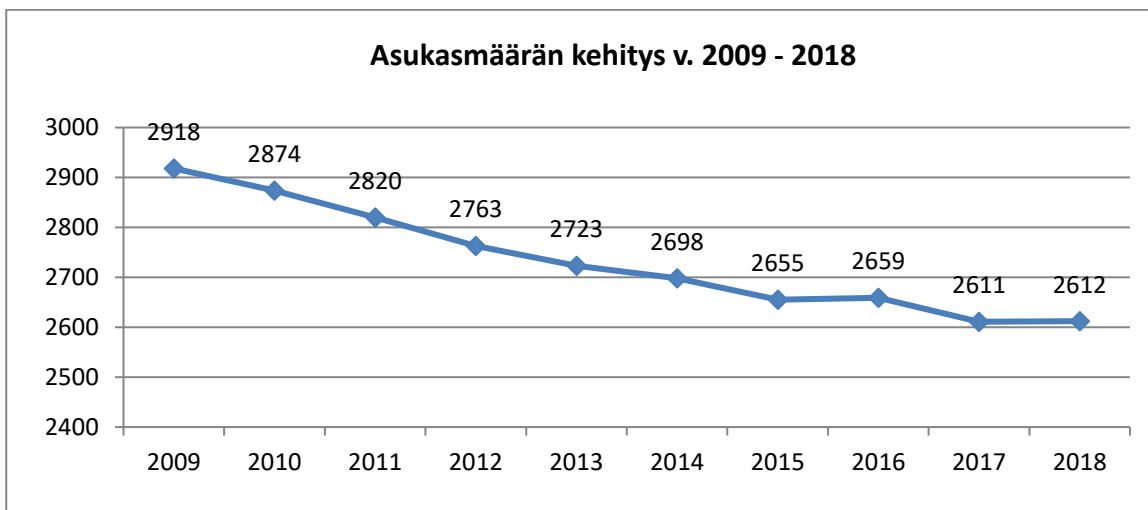
Keskeiset ennusteluvut	2017 mrd. euroa	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
		määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	224	2,5	2,8	2,5	1,5	1,3	1,1
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	85	5,6	3,5	2,5	2,3	2,1	2,1
Kokonaistarjonta	309	3,3	3,0	2,5	1,7	1,5	1,4
Tavaroiden ja palvelujen vienti	86	3,9	7,5	3,4	3,1	2,6	2,4
Kulutus	173	1,9	0,8	1,1	1,2	1,1	1,1
yksityinen	122	2,0	1,3	1,0	1,6	1,3	1,2
julkinen	51	1,8	-0,5	1,4	0,4	0,5	0,8
Investoinnit	50	8,5	4,0	2,5	-0,1	1,2	0,3
yksityiset	40	8,7	4,6	2,3	0,8	1,6	1,2
julkiset	9	7,9	1,8	3,2	-4,1	-0,9	-3,8
Kokonaiskysyntä	310	3,3	3,1	2,3	1,6	1,4	1,2
kotimainen kysyntä	224	3,1	1,6	1,9	1,0	0,9	0,7

Muut keskeiset ennusteluvut	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	216	224	233	241	249	256
Palvelut, määrän muutos, %	1,7	1,9	1,8	1,1	1,1	1,0
Koko teollisuus, määrän muutos, %	2,3	7,1	3,5	2,5	1,6	1,4
Työn tuottavuus, muutos, %	1,9	2,0	-0,2	0,6	0,6	0,9
Työlliset, muutos, %	0,5	1,0	2,5	0,8	0,6	0,2
Työllisyysaste, %	68,7	69,6	71,6	72,4	73,0	73,3
Työttömyysaste, %	8,8	8,6	7,5	6,9	6,7	6,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,4	0,7	1,2	1,4	1,6	1,7
Ansiotasoindeksi, muutos, %	0,9	0,2	1,8	2,7	3,0	2,8
Vaihtotase, mrd. euroa	-1,6	-1,5	-0,7	0,0	0,7	1,0
Vaihtotase, suhteessa BKT:een, %	-0,7	-0,7	-0,3	0,0	0,3	0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,2	0,4
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	0,4	0,5	0,7	1,0	1,5	2,1
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:een, %	55,9	54,0	52,9	52,2	52,0	52,1
Veroaste, suhteessa BKT:een, %	44,0	43,3	42,3	42,2	42,3	42,0
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-1,7	-0,7	-0,8	-0,4	-0,1	-0,1
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,7	-1,8	-1,3	-0,7	-0,7	-0,3
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	63,0	61,3	59,2	58,4	57,6	57,5
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	47,4	47,2	45,0	44,5	43,8	43,8

(Lähde: Taloudellinen katsaus, Talvi 2018, Valtiovarainministeriö)

Oman alueen kehitys

Kärsämäellä oli 31.12.2018 2612 asukasta (lähde: Tilastokeskuksen ennakkotilasto). Vuoden 2017 lopussa asukkaita oli 2611, joten vuoden aikana asukasmäärä kasvoi yhdellä hengellä. Väkilukutilastot perustuvat 2016 alkaen Tilastokeskuksen ennakkotietoihin, siihen saakka tilastot perustuvat Väestörekisterikeskuksen tilastoihin, joita ei enää julkaista.

Kuva. Asukasmäärän kehitys Kärsämäellä vuosina 2009-2018.

Nivala-Haapajärven seutukunnan väkiluku 31.12.2018 oli 28 482 asukasta. Seutukunnan kuntien kuntien väkiluvut ovat seuraavat: Haapajärvi 7 149, Nivala 10 732, Reisjärvi 2 742, Pyhäjärvi 5247 ja Kärsämäki 2 612. Seutukunnan väkiluku laski edelliseen vuoteen verrattuna -349 asukkaalla. Väkiluku väheni Kärsämäkeä lukuunottamatta kaikissa seutukunnan kunnissa, vuodesta 1995 lukien seutukunnan väkiluku on ollut laskeva.

Kärsämäen kunnan työttömyysaste oli vuoden vaihteessa 10,4 %, vuoden 2017 lopussa se oli 12,3 %. Nivala-Haapajärven seutukunnan työttömyysaste oli vuoden vaihteessa 8,6 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 10,8 %. Seutukunnan työttömien työnhakijoiden määrä oli yhteensä 1 014 henkilöä. Vuoden 2018 lopun tilanteen mukaan työttömyysaste oli Nivalassa 7,9, Haapajärvellä 8,1, Pyhäjärvellä 11,6 ja Reisjärvellä 6,0.

NIVALA-HAAPAJÄRVEN SEUTU												
	Haapajärvi		Kärsämäki		Nivala		Pyhäjärvi		Reisjärvi		Yhteensä	
MYÖNNETYT YRITYSTUET												
(01.01.2018 - 31.12.2018)												
	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.
ELY-keskus/EAKR *	0	0	32 560	1	790 255	3	0	0	396 920	2	1 219 735	6
ELY-keskus/EMR	14 000	1	623 403	2	331 186	3	280 576	3	0	0	1 249 165	9
Leader-toimintaryhmä ***	106 927	7	71 030	4	76 471	4	64 215	5	19 600	2	338 243	22
YHTEENSÄ:	120 927		726 993		1 197 912		344 791		416 520		2 807 143	

Taulukko: Seudun kuntiin maaseudun kehittämisohjelmasta saadut yritystuet v.2018

Vuoden 2018 aikana Kärsämäellä perustettiin 18 yritystä ja yritysten poistuma kaupparekisteristä oli yhteensä 8 kpl.

Vuoden 2017 tilinpäätöstietojen mukaan Pohjois-Pohjanmaan alueen kunnista eniten velkaantuneita olivat Reisjärvi 10 508 euroa/asukas, Raahella 5 784 euroa/asukas, Kärsämäki 4 944 euroa/asukas, Haapajärvi 4 739 euroa/asukas, Muhos 4 702 euroa/asukas ja Nivala 4 624 euroa/asukas. Yli 3 000 euroa/asukas Haapavesi, Ii, Oulu, Oulainen, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Lumijoki, Sievi, Siikajoki, Siikalatva, Tyrnävä, Vaala, Utajärvi ja Ylivieska. Lainakanta euroa/asukas oli vuonna 2017 Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin 3 459 euroa ja koko maassa 2 933 euroa/asukas.

Vuoden 2017 tilinpäätöstietojen mukaan kuntakonserninelkaa Pohjois-Pohjanmaan kunnista eniten oli Reisjärvellä 10 676 euroa/asukas, Raahella 10 456 euroa/asukas, Nivalalla 8 559 euroa/asukas, Kärsämäellä 7 768 euroa/asukas, Siikalatvalla 6 536 euroa/asukas, Sievillä 6 238 euroa/asukas ja Haapajärvellä 5 934 euroa/asukas. Kuntakonsernin lainakanta euroa/asukas oli vuonna 2017 Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin 4 929 euroa ja koko maassa 6 299 euroa/asukas.

Alueen kunnista valtionosuudet muodostavat merkittävän osan tulopohjasta Haapajärvellä, Kärsämäellä, Nivalassa, Pyhäjärvellä ja Reisjärvellä ja Siikalatvalla. Myös suurimmalla osalla alueen kunnista tuloveroprosentti on yli koko maan tuloveroprosentin tason.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

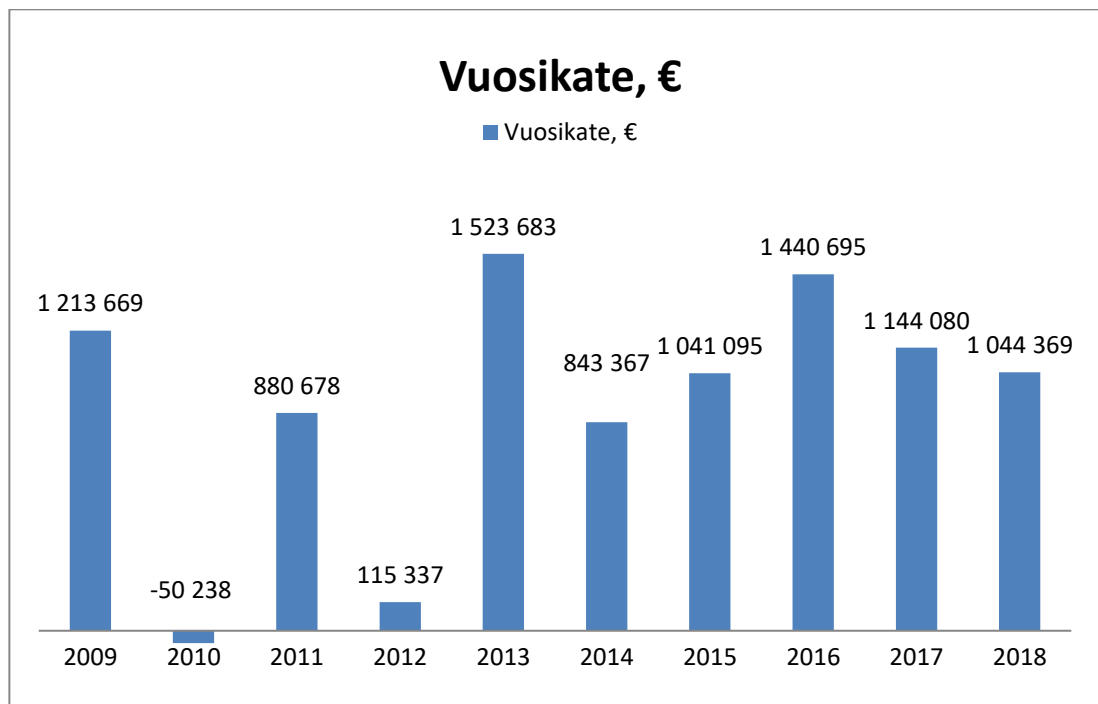
Tuloperusteiden muutokset

Verotulot ovat vuonna 2018 yhteensä 7 030 694 euroa. Verotulot kasvoivat edellisvuodesta 2,24 % (153 837 euroa). Talousarviomuutoksen jälkeen verotulojen kertymäksi arvioitiin 7 001 000 euroa ja ne toteutuivat 29 694 euroa muutetussa talousarviossa arvioitua suurempina. Kunnallisveroverotuloja kertyi 5 855 348 euroa, mikä on 74 792 euroa enemmän kuin edellisvuonna. Kiinteistöveroja kertyi 585 966 euroa. Kiinteistöverojen tuotto oli 115 718 euroa enemmän kuin vuonna 2017. Yhteisöveron tuotto oli 589 380 euroa, 36 673 euroa vähemmän kuin edellisvuonna.

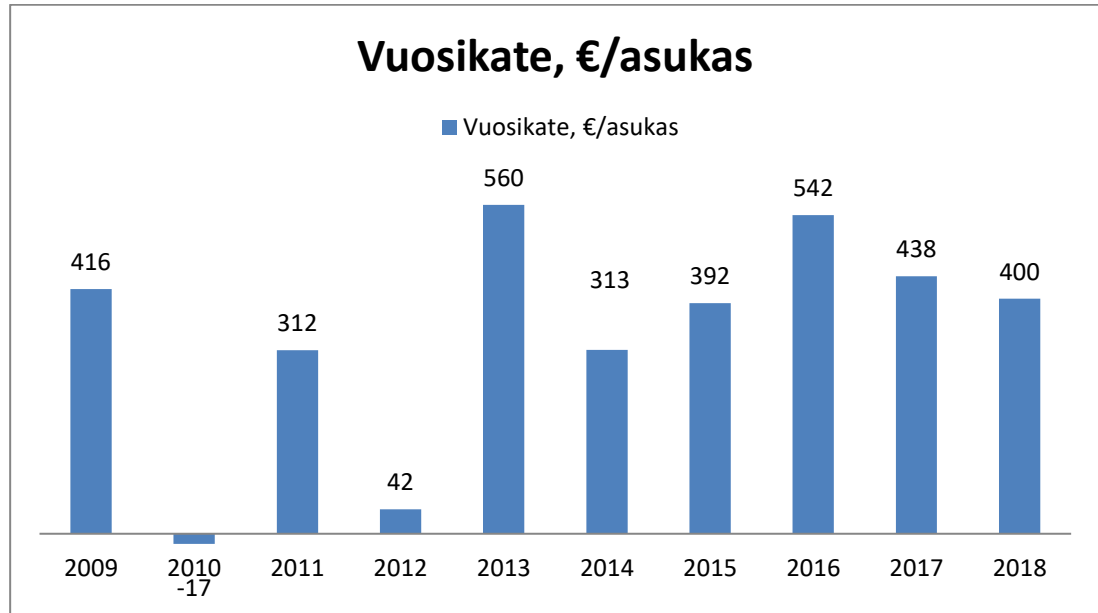
Valtionosuuksia kertyi 11 483 065 euroa. Valtionosuudet kasvoivat edellisestä vuodesta 212 756 euroa. Valtionosuuksien osuus Kärsämäen kunnan tulopohjasta on verrattain suuri.

Toiminnan ja talouden muutokset

Tilinpäätös muodostui 471 384 euroa ylijäämäiseksi ja 23 755 euroa edellisen vuoden tulosta paremmaksi. Vuosikate oli vuonna 2018 1 044 369 euroa ja se heikkeni 99 711 euroa edellisvuoteen verrattuna.

Kuva. Vuosikatteen kehitys Kärsämäellä 2009– 2018.

Kuva. Vuosikate asukasta kohden Kärsämäellä vuosina 2009 – 2018

Kunnan lainakanta 31.12.2018 oli 12 488 725 euroa, 4 781 e/asukas. Lainamäärä väheni vuodesta 2017 419 810 euroa.

Vuoden 2018 aikana toteutuneet suurimmat toiminnalliset muutokset koskivat kunnan kouluverkkoa, kun Venetpalon koulun toiminta lakkasi kevätlukukauden lopussa. Kärämäellä siirryttiin valtuuston päätöksellä yhden peruskoulun malliin ja syyslukukauden alusta perusopetusta järjestettiin Frosteruksen ja Saviselän toimipisteissä.

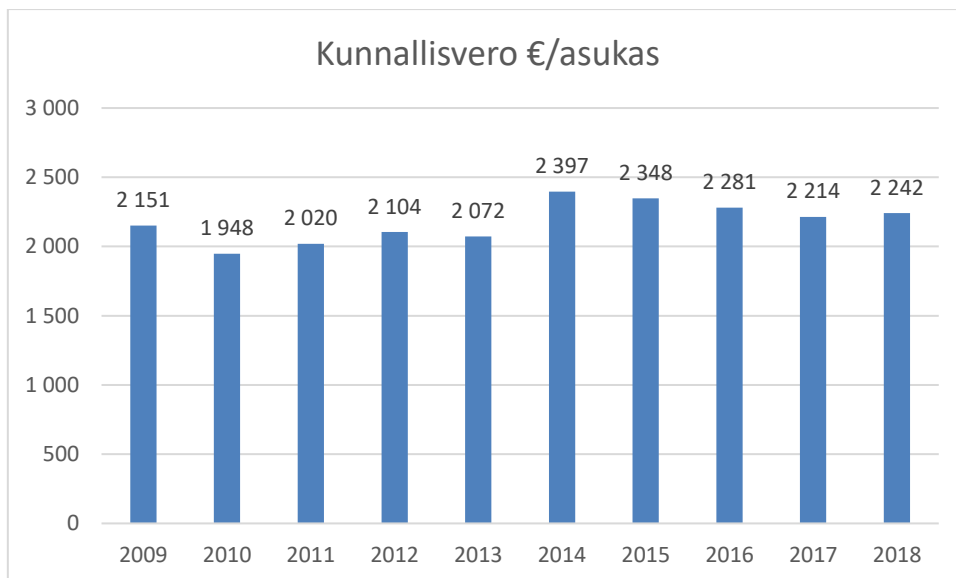
Vuoden 2018 työstettiin kuntastrategian päivitystä. Strategiapäivityksen taustaksi hankittiin laaja aineisto. Kuntapäätäjien, paikkakunnan yrittäjien ja henkilökunnan näkemykset kartoitettiin syksyllä 2018 strategiakyselyiden keinoin. Strategiatyön tausta-aineistoina hyödynnettiin vuonna 2018 järjestettyjä kuntalais- ja kulttuurikyselyitä. Valtuusto hyväksyi päivitetyn strategian tammikuussa 2019. Strategia on voimassa ajalla 2019- 2023.

Poikkeamat tilinpäätösvouden talousarvioon

Käyttötalouden osalta talousarvio alittui kokonaisuutena nettona 241 642 €. Talousarvio ylittyi opetustoimen lautakunnassa 160 863 euroa ja hyte-lautakunnassa 4 658 euroa. Molempien lautakuntien talousarvioylitys johtui budjetoitua suurempina toteutuneista henkilöstökustannuksista, hyte-lautakunnan osalta myös ostopalveluja oli budjetoitua enemmän.

Keskusvaalilautakunnan alaisessa toiminnassa alitus oli 17 256 €, budjetissa oli varauduttu presidentinvaalin lisäksi maakuntavaalien kustannuksiin, maakuntavaaleja ei kuitenkaan järjestetty. Kunnanhallituksen alaisessa toiminnassa alitusta oli yhteensä 279 160 €. Merkittävimmät alitukset: ostopalvelut arvioitua vähemmän, henkilöstökustannukset toteutuivat arvioitua pienempinä. Teknisen lautakunnan alaisessa toiminnassa alitusta oli 110 429 €. Toimintatuottoja kertyi budjetoitua enemmän.

Verotulot toteutuivat 29 694 € budjetoitua paremmin. Valtionosuuksia saatiin 68 065 € arvioitua enemmän. Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat 99 952 € arvioitua heikommin johtuen arvopaperikurssien heikosta kehityksestä vuoden 2018 lopussa.

Kuva. Tulovero asukasta kohden vuosina 2009- 2018.

1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Valtuuston 18.12.2018 hyväksymä vuoden 2019 talousarvio on ylijäämäinen niin talousarviovuoden, kuin suunnitelmavuosienkin 2020 -2021 osalta. Talousarvion ja taloussuunnitelmien mukaisesti tavoitteena on tasapainossa oleva kuntatalous. Jotta valtuuston hyväksymän taloussuunnitelman tavoitteena oleva tilikausien positiivinen tulos voidaan saavuttaa, edellytetään sekä kuluvalla tilikaudella sekä suunnitelmavuosilla edelleen erittäin maltillista toimintamenojen kasvua.

Vuoden 2019 puolella kaatunut maakunta- ja soteuudistus asettaa kunnat uudet tilanteen eteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen maakunnan toimesta ei toteudu suunnitellusti, myöskään kuntien vero- ja valtionosuusjärjestelmien muutokset eivät toteudu kaavailujen mukaisesti.

Kunnan omien toimenpiteiden lisäksi kuntatalouteen vaikuttaa merkittävästi kunnille annettavien tehtävien ja velvoitteiden kehitys. Valtio on leikannut 2010-luvulla rajusti hyvinvointipalvelujen järjestämiseen tarkoitettua rahoitusta kunnilta, kuntien tehtäviä ja velvoitteita ei ole kuitenkaan vähennetty. Tulevaisuuden epävarmuutta lisää mahdollisuus, että kuntien tehtäviä ja velvoitteita tulaa lisäämään, vaikkei kuntatalous kestäisi yhtään uutta kustannuksia aiheuttavaa lisäveloitetta.

Kunnan lainamäärä kääntyyne laskuun tulevina vuosina, tähän vaikuttaa investointien määrän väheneminen ja kohtuullisiksi arvioidut tulokset.

Kunnan työllisyyden, työpaikkaomavaraisuuden ja elinkeinoelämän edellytysten parantamiseen liittyy tulevina vuosina uuden vuosille 2019-2023 ulottuvan kuntastrategian mukaisesti. mm. matkailuun ja markkinointiin sekä kunnan asuntotilanteeseen panostaminen. Vuoden 2019 talousarvion ja toimintasuunnitelman tavoitteet on asetettu kuntastrategian mukaisesti.

Kärsämäen kunnan sosiaali- ja terveystaloudet on ulkoistettu 30.6.2022 saakka voimassaolevalla palvelusopimuksella. Sote-palveluiden ulkoistuksen tavoitteena on ollut säilyttää sote-palvelut lähipalveluina ja parantaa niitä entisestään sekä säilyttää alan työpaikat kunnassa, ratkaisulla haetaan myös taloudellista säästöä ja kustannusten ennustettavuutta. Ratkaisu on tuonut kaivattua vakautta kuntatalouteen.

1.6 Kunnan henkilöstö

Henkilöstötilinpäätös antaa tiivistettyä tietoa henkilöstöön liittyvissä asioissa.

Henkilöstön määrä 31.12.2018

Seuraavassa taulukossa on esitetty 31.12.2018 kunnassa olleen henkilöstön määrä. Yhteensä henkilökunnan lukumäärä oli 129 henkilöä.

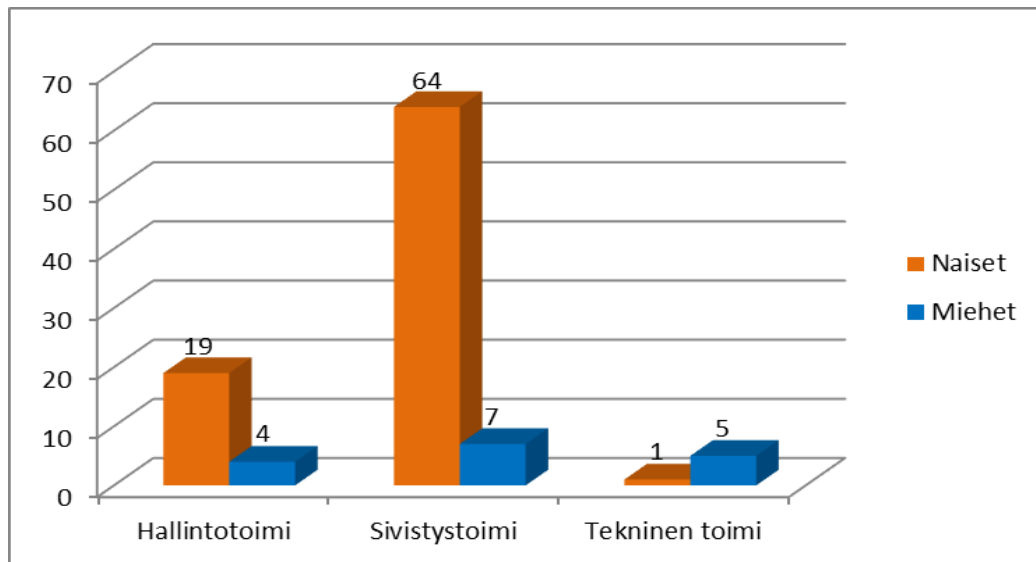
Hallintotoimeen kuuluvat keskushallinnon sekä sosiaali- ja terveystalvelujen henkilöstö. Sivistystoimen alaisuuteen kuuluvat opetustoimen hallinnon, perusopetuksen, toiseen asteen opetuksen, varhaiskasvatuksen sekä kirjasto- ja kulttuuritoimen ja liikunta- ja nuorisotyön henkilöstö.

	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Yhteensä 2018	Yhteensä 2017
Hallintotoimi	23	7		30	33
Sivistystoimi	71	20	1	92	95
Tekninen toimi	6	1		7	6
Kaikki yhteensä	100	28	1	129	134

Taulukko. Henkilöstön määrä 31.12.2018.

Henkilöstön sukupuolijakauma

Vakinaista henkilökuntaa on 100, naisia 84 ja miehiä 16. Henkilöstöstä 84 % on naisia ja 16 % miehiä.

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön sukupuolijakauma

Vakinaisen henkilöstön ikäjakauma ja keski-ikä

Suurin ikäjakauma on 55-59 -vuotiaat, joihin kuuluu 24 työntekijää eli 24 % vakinaisesta henkilöstöstä. Alle 50-vuotiaita on 40 eli 40 %.

	Ikäryhmä/henkilönlukumäärä								
	-29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	Yhteensä
Hallintotoimi		1		1	1	5	10	5	23
Sivistystoimi	7	9	9	6	6	9	12	13	71
Tekninen toimi						1	2	3	6
Yhteensä	7	10	9	7	7	15	24	21	100

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön ikäjakauma 31.12.2018

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 49,1 vuotta. Koko kunta-alalla vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 45,8 vuotta vuonna 2017.

	2018	2017
Hallintotoimi	55,1	52,9
Sivistystoimi	46,4	46,2
Tekninen toimi	57,7	58,7
Yhteensä	49,1	48,6

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön keski-ikä hallintokunnittain

Eläköityminen

Vuoden 2018 aikana vanhuuseläkkeelle siirtyi 2 henkilöä. Seuraavassa taulukossa on esitetty Kevan eläköitymisennuste henkilöistä, jotka täyttävät vanhuuseläkeikänsä vuoteen 2028.

Vuosi	Yhteensä
2019	4
2020	3
2021	6
2022	6
2023	6
2024	5
2025	4
2026	4
2027	5
2028	4

Taulukko: Eläköitymisennuste 2019-2029

Eläkemaksut

Palkkaperusteista eläkemaksua maksavat sekä palkansaaja että työnantaja kaikesta työstä, josta karttuu eläkettä. Palkkaperusteisen eläkemaksun lisäksi työnantajat maksavat varhaiseläkemenoperusteista maksua ja osa työnantajista eläkemenoperusteista maksua. Eläkemenoperusteinen maksu perustuu maksussa oleviin, ennen vuotta 2005 karttuneisiin eläkkeisiin. Varhaiseläkemenoperusteista eläkemaksua eli varhe-maksua maksavat työnantajat työntekijöistä, jotka jäävät ensimmäistä kertaa työkyvyttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuelle.

Eläkemaksut	2018	2017
Varhemaksu	39 347	36 351
Eläkemenoperusteinen maksu	357 104	365 983

Taulukko: Työnantajan eläkemaksut

Henkilökunnan vaihtuvuus

Vakinaisen henkilökunnan virka-/työsuhteita päättyi kertomusvuonna 9, joista 2 eläköitymistä, 6 irtisanoutumista ja 1 palvelussuhteen purkaminen.

Vakinaiset	Lukumäärä
Alkaneet palvelussuhteet	7
Päätyneet palvelussuhteet	9

Taulukko: Henkilöstön vaihtuvuus

Osaamisen kehittäminen

Ammattiyhdistys- ja muihin koulutuksiin osallistui 42 henkilöä yhteensä 438 kalenteripäivää.

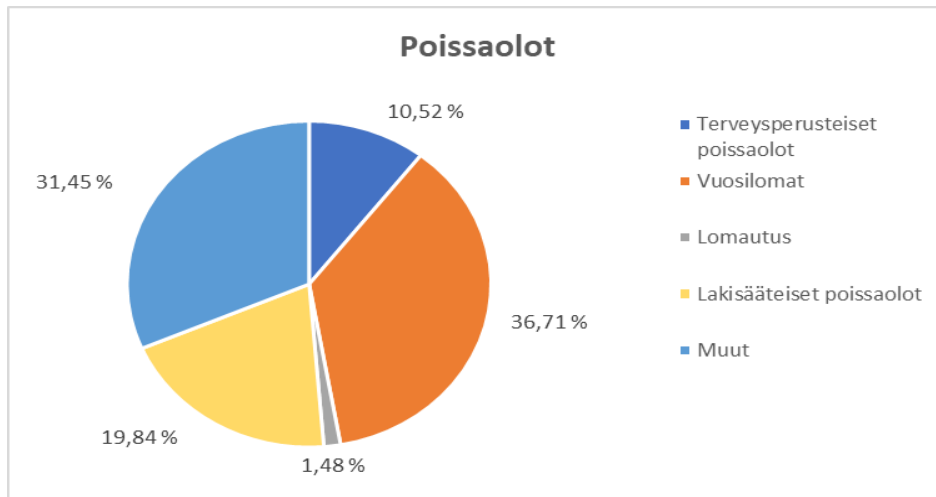
	Henkilöt	Päivää
Luottamusmieskoulutus	1	8
Omaehtoinen palkallinen koulutus	21	54
Opintovapaa, palkaton	4	337
Työnantajan järj. työn edel koulutus	1	1
Työsuojelukoulutus	1	6
Täydennyskoulutus, palkallinen	14	32
Yhteensä	42	438

Taulukko: Koulutuksiin osallistuminen

Poissaolot

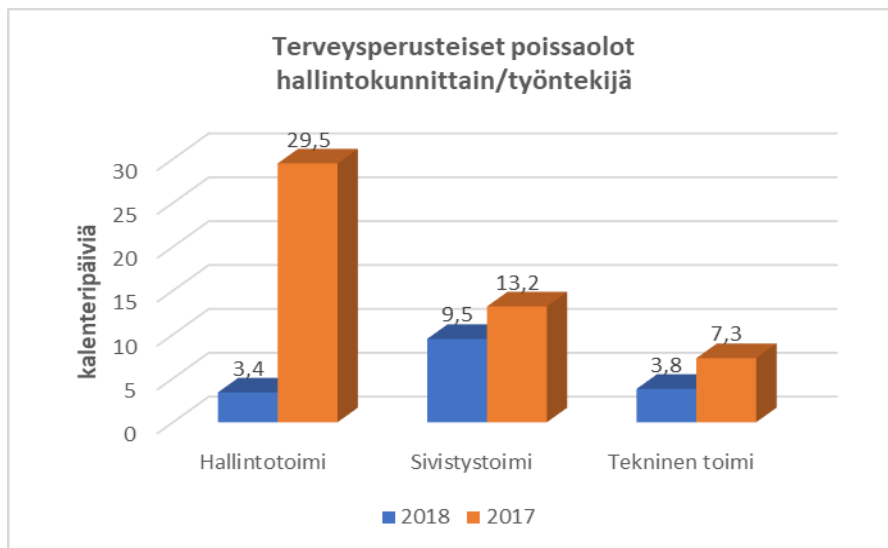
Koko henkilöstön poissaolopäiviä kertyi yhteensä 9046 kalenteripäivää. Terveysperusteisia poissaoloja oli 952 päivää, vuosilomia 3321 päivää, lomautuspäiviä 134, lakisääteisiä poissaoloja (mm. hoito-, äitiys-, isyys-, tilapäiset hoitovapaat ja opintovapaat) 1795 päivää ja muita poissaoloja 2844 päivää (mm. palkattomat

työ- ja virkavapaat, ylityö-, koulutus- ja kuntoutusvapaat).

Taulukko: Poissaolot syyn mukaan

Terveysperusteisia poissaoloja ovat työntekijän sairaudesta johtuvat poissaolot sekä työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot.

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön terveysperusteiset poissaolot hallintokunnittain.

Terveysperusteiset poissaolot, kalenteripv	Hallintotoimi	Sivistystoimi	Tekninen toimi	Poissaoloajan palkka, €, keskim.
1 - 3	17	181	7	17 547
4 - 29	61	249	16	28 673
30 - 60		88		3 264
61 - 90				
91 - 180		153		15 280
Yhteensä	78	671	23	64 764
Em. poissaoloista:				
työtaturmat		7		

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön terveysperusteisten poissaolojen kestot ja poissaoloajan palkka. Koko vuoden palvelussuhteessa olleella henkilöstöllä 45:llä ei ollut lainkaan terveysperusteisia poissaoloja.

Henkilöstömenot

Tuloslaskelmaan kirjattuja palkkoja ja muita henkilöstökuluja maksettiin 5 794 536 euroa, vähennystä edellisestä vuoteen 1 557 euroa .

Henkilöstökulut	2018	2017
Palkat ja palkkiot	4 488 011	4 462 427
Eläkekulut	1 170 632	1 181 045
Muut henkilösivukulut	135 893	152 620
Yhteensä	5 794 536	5 796 093

Taulukko: Henkilöstökulut vuosina 2017 – 2018

Työterveyshuolto ja työkykyä ylläpitävä toiminta

Työterveyshuollon palvelut on ostettu Attendo Oy:ltä. Työterveyshuollon tavoitteena on terveellinen ja turvallinen työympäristö ja hyvin toimiva työyhteisö, työperäisten sairauksien ehkäisy sekä työ- ja toimintakyvyn edistäminen. Tavoitteena on myös kunnallisen palvelutuotannon tuloksellisuuden edistäminen ja henkilöstön työelämän laadun parantaminen antamalla vaikutusmahdollisuuksia omaa työtään ja työyhteisöään kokevien päätösten valmisteluun. Vaikutuskanavana on yhteistyötoimikunta. Yhteistyötoimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana 5 kertaa.

Kunnanhallitus on 10.9.2012 § 252 päättänyt erityistyölasien hankinnasta työnantajan kustannuksella. Korvaus on 100 euroa kehyksistä ja määritetyt linssit.

Henkilöstön työhyvinvointia on tuettu antamalla mahdollisuus työnantajan kustantamaan kuntosalikäyntiin kerran viikossa. Virkistäytymispäiviä järjestetään 1-2 kertaa vuodessa.

	2018	2017
Terveystarkastukset yhteensä, kpl	60	69
lääkärit	24	28
terveydenhoitajat	36	41
fysioterapeutit		0
Sairaanhoitokäynnit yhteensä, kpl	0	0
lääkärit		
terveydenhoitajat		
fysioterapeutit		
Työpaikkaselvitykset yhteensä, tuntia	21,5	21,5
lääkärit		
terveydenhoitajat	21,5	
fysioterapeutit		21,5
Yksilön neuvonta- ja ohjaukset yhteensä, kpl	56	36
lääkärit	24	11
terveydenhoitajat	28	25
fysioterapeutit	4	0

Taulukko: Työterveyshuollon toimintatiedot 2017 – 2018

1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet päävastuualueille vuosittain talousarviossa. Tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu kolme kertaa vuodessa, joista viimeinen on toimintakertomus. Osavuosisiksausraportointia on kehitetty tiiviimmäksi ja informatiivisemmaksi, johdon talousraportoinnissa pyritään käyttöönottamaan entistä tehokkaammat työkalut yhteistyössä Kuntien Hetapalvelut Oy:n kanssa.

Henkilöstöriskit

Henkilöstöhallinnon sisäisessä tarkkailussa ja suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota mahdollisiin henkilöstöriskeihin. Avainhenkilöille luodaan varahenkilöjärjestelmä, mikä on toimialueen päällikön vastuulla.

Kunnan vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 49,1 vuotta. Eläköityvien määrä ajalla 2019-2028 on 47 henkilöä, eli 47 % kunnan vakituisesta henkilöstöstä. Eniten eläköityviä on opetus- ja vapaa-aikatoimissa. Henkilöstön rekrytoinnista ja palkkauksesta päätetään kunnan hallintosäännön mukaisella tavalla. Johtoryhmän viranhaltijoiden sijaisuudet on määritetty hallintosäännössä. Palkkauksesta päätettäessä otetaan huomioon alan virka- ja työehtosopimuksen määräykset ja kunnanhallituksen mahdollisesti antamat ohjeet. Apuna rekrytoinneissa käytetään Kuntarekry- rekrytointipalvelua.

Työntekijöiden pitkittyvät sairauspoissaolot aiheuttavat myös henkilöstöön liittyvän riskin. Sairauspoissaolojen riskin pienentämiseksi työterveyshuolto tekee 3-5 vuoden välein työpaikkakäynnit,

joissa kartoitetaan työpaikan fysikaaliset, kemialliset ja biologiset altisteet, psyykkiset sekä fyysiset kuormitustekijät ja tapaturmavaarat. Ikäryhmätarkastukset tehdään 45, 50, 55, 60 ja 65 vuotta täytäneille. Työntekijöille, joilla todetaan alentunut työkyky, ohjataan kuntoutukseen.

Tapaturmien torjunta ja vaaratilanteiden ehkäisy toteutuu Kärsämäen kunnan yleisten toimintaohjeiden työpaikoilla esiintyviin tilanteisiin –ohjeen mukaisesti(Työsuojelutoimikunta, 2013) Työsuojelutoimikunta yhdessä työterveyshuollon kanssa laatii kunnan henkilöstölle työsuojeluhuollon toimintasuunnitelman, joka kolmen vuoden välein tarkistetaan. Työntekijän erityisissä ongelmissa työnjohdolla on käytössä ”Varhaisen tuen malli” -opas, jonka kunnanhallitus on hyväksynyt 16.5.2011

Sairauspoissaolojen seuranta vastuu on hallinnonalan johtavalla viranhaltijalla sekä viranhaltijalla, joka myötäilee henkilöstölle sairauspoissaoloja. Työnantajan on myös ilmoitettava työterveyshuoltoon työntekijän pitkistä sairauspoissaoloista viimeistään silloin kun poissaolo on jatkunut 30 vrk ajan. Työterveyshuollon on viimeistään 90 sairauspäivän (arkipäiviä) jälkeen arvioitava jäljellä oleva työkyky. Kuukauden välein lähetetään työterveyshuoltoon yli kuukauden kestäneet sairauspoissaolot.

Talouriskit

Talouden kehitysnäkymät ovat edelleen epävarmat. Yritysten ja kuluttajien toiminnassa tapahtuvien muutosten ennakointi ja niiden vaikutusten arviointi on haasteellista. Valtiontalouden tasapainottamistoimenpiteillä sekä lainsäädännön muutoksilla ja kuntien velvoitteiden lisäämisellä on myös vaikutuksensa kunnan toimintaan ja talouteen.

Kunnan antamien takausten jäljellä olevan pääoman määrä 31.12.2018 oli 7,9 milj. euroa. Kärsämäen kunnan lainakanta oli 31.12.2018 12 488 725 euroa, lainasalkkuun sisältyy korkoriski lainojen ollessa sidottuna lyhyisiin korkoihin, jolloin ne ovat alttiina markkinakorkojen vaihteluille.

Kunnan sijoitustoiminnassa noudatetaan valtuuston hyväksymiä periaatteita. Valtuusto on hyväksynyt kunnan sijoitussuunnitelman 30.10.2012. Kunnan sijoitussalkku oli vuoden 2018 lopussa kirjanpitoarvoltaan 9,5 milj. euroa. Sijoitusten tuottoon liittyvä riski kytkeytyy maailmantalouden epävakauteen.

1.8 Ympäristötekijät

Kunnalla ei ole tarvetta jätevedenpuhdistamon laajalle peruskunnostukselle tai päästökauppaa harjoittavaa yritystoimintaa. Kunnassa ei ole myöskään sattunut laajoja veteen, maahan tai ilmaan kohdistuneita ongelmapäästöjä.

1.9 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan toiminnassa ei ole tunnistettu ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista. Johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruptioon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

2. SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Vuoden 2018 aikana valtuuston tekemistä päätöksistä ei tehty kunnallisvalituksia. Yksilöjaos käsiteli vuoden 2018 aikana kaksi oikaisuvaatimusta. Kunnanhallituksen tiedossa ei ole sellaisia lakisääteisten tehtävien laiminlyöntejä tai muita lakien ja säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistaan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai muu vaatimus tai oikeusseuraamus.

Sisäisen valvonnan toteutusta ohjaa valtuuston hyväksymä hallintosääntö. Kunnan valvonta jakaantuu ulkoiseen valvontaan ja sisäiseen valvontaan. Ulkoisen valvonnan tärkein osa on tilintarkastus, jota toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistamaan, että toiminta on taloudellista, tuloksellista ja lainmukaista ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Riittävän ja toimivan sisäisen valvontajärjestelmän luomisesta, ohjeistuksesta, ylläpitämisestä ja seurannasta vastaa kunnanhallitus. Jokainen viranhaltija vastaa johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta, jolla varmennetaan mm. määräysten noudattaminen ja toiminnan tuloksellisuus. Erityinen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta on tilivelvöllisillä. Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat yhtenevän toisiaan täydentävän ja kattavan valvontajärjestelmän. Kunnan tilintarkastaja antaa tarkastuskertomuksessaan lausunnon sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- **Strateginen suunnittelu;** Valtuusto on vahvistanut kunnan strategian vuosille 2016 -2021.
- **Taloussuunnitelma ja talousarvio,** jotka valtuusto käsittelee vuosittain joulukuussa.
- **Toiminnan ja talouden raportointi,** jota toteutetaan kunnanhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden puitteissa.
- **Johtamisjärjestelmä,** joka on määritetty pääosin kunnan hallinto- ja toimintasäännössä.
- **Hyvä hallintotapa,** jonka keskeinen elementti on julkisuusperiaatteen noudattaminen.
- **Henkilöstöhallinto**
- **Riskien tunnistaminen ja hallinta**
- **Lakien, ohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta**

Hallintokunnissa on tunnistettu, että sisäinen valvonta on osa jokapäiväistä toiminnan johtamista. Tätä kautta parannetaan toiminnan tehostumista ja kunnan tuottavuuden paranemista.

Riskikartoitukset ja riskien hallintasuunnitelmat

Riskienkartoitus tehdään vakuutusyhtiöiden vaihdon yhteydessä kerran valtuustokaudessa. Turvalisuussuunnitelmat on tehty. Kiinteistöissä on käytössä murtohälytysjärjestelmät.

Kunnan riskien hallinta sisältää riskien kartoituksen, analysoinnin ja hallintasuunnitelman. Hallintasuunnitelma pitää sisällään seuraavat osiot:

- **toimintaketjujen ns. vaarallisten työyhdistelmien varmistus**
- **henkilöstöriskien hallinta**
- **omaisuusriskien hallinta**
- **tietoturvallisuusriskien hallinta**

Sisäisen valvonnan raportti annetaan kunnanhallitukselle edelliseltä vuodelta seuraavan vuoden alussa, johon on koottu kunnanhallituksen ja lautakuntien alaisen toiminnan selvitykset. Valtuustolle sisäinen valvonnan havainnoista ja toimivuudesta raportoidaan kunnan tilinpäätöksessä. Sisäisen valvonnan raportin käsittely vuodelta 2018 on ollut kunnanhallituksen käsiteltävänä 11.2.2019.

Kunnan talousarvion- ja verotulojen toteutuminen, työttömyys, asukasluku sekä varainhoitajan raportti raportoidaan kuukausittain kunnanhallitukselle. Tytäryhtiöiden raportointia toteutetaan kolme kertaa vuodessa.

Kunnan ja kunnan konsernin tyttärien osavuosikatsaus on annettu kaksi kertaa vuodessa kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Osavuosikatsaukset ovat 1.1.- 30.4. ja 1.1. - 31.8 ja tilinpäätös 1.1. - 31.12.

Määräaikaisten palvelussuhteiden ketjutetut palvelussuhteet syntyvät, kun määräaikaisuudelle on olemassa oleva peruste. Määräaikaisiin sopimuksiin on ohjattu merkitsemään määräaikaisuuden peruste.

Valtuuston talousarviossa asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on pääsääntöisesti saavutettu ja niistä on raportoitu tilinpäätöksen kohdassa talousarvion toteutuminen. Lopullisessa talousarviossa kunnan tilikauden ylijäämä oli 298 460 euroa ja tilinpäätöksen mukainen tilikauden ylijäämä on 471 384 euroa.

Tietoturvallisuus

Kunnanhallitus on 12.10.2011 päättänyt tietoturvallisuusorganisaatiosta ja tietoturvallisuusohjeista, joita jokainen tietotyötä tekevä on velvollinen noudattamaan. Tietoturvallisuus ja siihen liittyvä riskienhallinta ovat muodostuneet entistä tärkeämmiksi mm. koska palvelutoiminnan riippuvuus atk-järjestelmien katkottomasta ja virheettömästä toiminnasta kasvavat jatkuvasti, yleiset tietosuojavaatimukset ja talouden riskien mahdollisuus lisääntyvät. Tietoturvallisuuden seuranta kuuluu osana esimiesvastuuseen, ja sen on oltava jatkuvaa organisaation kaikilla tasoilla. Tietoturvakäytännöt on päivitetty tietosuoja-asetuksen astuessa voimaan vuonna 2018. Kärsämäen kunta osallistuu alueelliseen tietosuoja-yhteistyöhön.

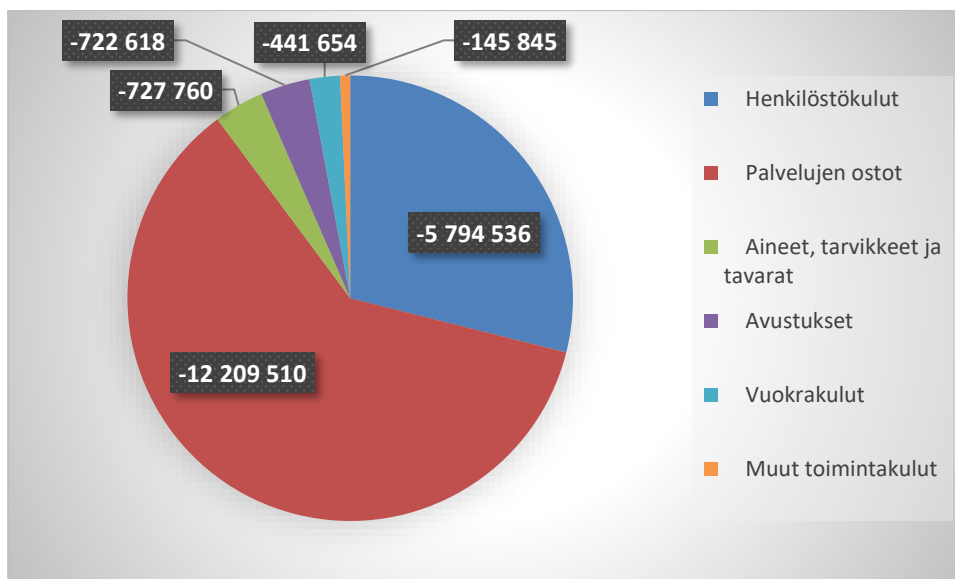
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tässä esitetyssä tuloslaskelman tarkastelussa on otettu huomioon ainoastaan ulkoiset tulot ja menot.

Toimintatuotot olivat vuonna 2018 2 213 970 euroa. Ne vähenivät 332 682 euroa (13 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintatuotoissa myyntituottoja kertyi 149 882 euroa edellisvuotta vähemmän. Maksutuotot vähenivät 235 615 euroa. Tuet ja avustukset kasvoivat puolestaan 16 467 euroa. Vuokratuotot säilyivät lähes vuoden 2017 tasolla, kasvua 1 747 euroa. Muut toimintatuotot kasvoivat 34 601 euroa.

Toimintakulut olivat vuonna 2018 19 88 409 euroa. Ne vähenivät 70 260 euroa (0,35 %) verrattuna edelliseen vuoteen. Palkat ja palkkiot olivat vuonna 2018 4 488 011 euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 25 584 euroa, 0,57%. Henkilösivukulut ovat vuonna 2017 1 306 525 euroa, 27 141 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Palvelujen ostot olivat vuonna 2018 12 209 510 euroa, mikä on edelliseen vuoteen verrattuna 35 465 euroa vähemmän. Aineiden ja tarvikkeiden ostot olivat puolestaan 727 761 euroa, 31 462 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Vuonna 2018 avustuksia myönnettiin 569 103 euroa, 16 683 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Vuokratulut olivat vuonna 2018 441 654 euroa, 38 865 euroa enemmän kuin vuonna 2017. Muut toimintakulut olivat vuonna 2017 145 845 euroa, 23 962 euroa edellisvuotta vähemmän.

Kuva. Toimintakulut erittäin vuonna 2018.

Vuoden 2018 toimintakate oli 17 674 438 euroa. Toimintakate heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 1,5 %, 262 419 euroa. Toimintakate on tuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$.

Tämä tunnusluku oli vuonna 2018 11,13 % ja edellisvuonna se oli 12,76 %

Verotulot ovat vuonna 2018 yhteensä 7 030 694 euroa. Verotulot kasvoivat edellisvuodesta 2,24 % (153 837 euroa). Kunnallisvero tuotti 5 855 348 euroa, kasvua edelliseen vuoteen 1,29 % (74 792 euroa). Vuonna 2018 yhteisövero tuotti 589 380 euroa, vähennystä edelliseen vuoteen 5,86 % (36 673 euroa). Kiinteistövero tuotti vuonna 2018 585 966 euroa, kasvua edelliseen vuoteen 24,61 % (115 718 euroa).

Vuoden 2018 tuloveroprosentti oli 21,50 %, tuloveroprosentti on ollut sama vuodesta 2014 saakka. Kiinteistöveroprosentit olivat: yleinen veroprosentti 0,93 %, vakituiset asunnot 0,65 %, muut asuinrakennukset 1,10 %, voimalaitos 2,85 % ja yleishyödylliset yhteisöt 0,00 % ja rakentamattomat tontit 3,00 %.

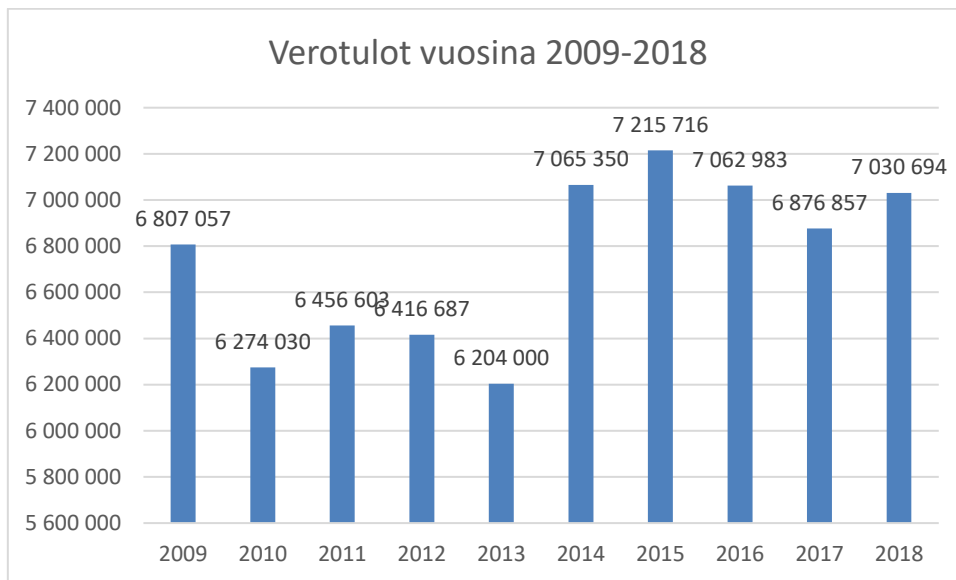
Valtionosuudet olivat vuonna 2018 yhteensä 11 483 065 euroa ja kasvua edellisvuoteen tapahtui 1,89 % (212 756 euroa). Kunnan peruspalvelujen valtionosuus mukaan lukien verotulojen tasauksen oli 11 503 980 euroa. Peruspalvelujen valtionosuus kasvoi edellisvuodesta 288 838 euroa, 2,58 %.

Kunnan saamaan kokonaisvaltionosuuden määrään vaikuttavat lisäksi muu kuin ns. yhteen putkeen kuuluva opetus ja kulttuuritoimi. Tähän luetaan perusopetuksesta mm. lisäopetus, kansalaisopisto ja liikunta- ja nuorisotyö. Yhden putken ulkopuoliseen opetus- ja kulttuuritoimeen luetaan ylläpitäjäjärjestelmä (lukio, ammatillinen koulutus, ammattikorkeakoulu). Ylläpitäjäjärjestelmässä on oma erillinen asukaskohtainen rahoitusosuus, joka vähentää kunnan valtionosuutta. Vuonna 2018 Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat – 20 915 euroa, 76 082 euroa heikommat kuin edellisvuonna.

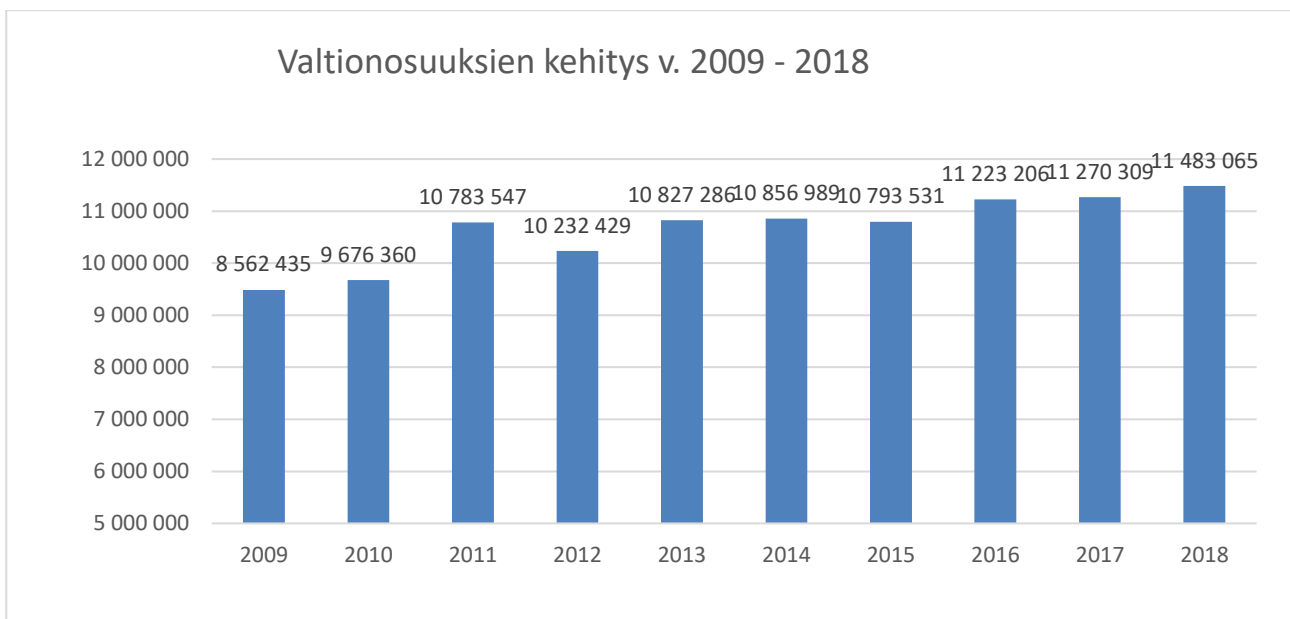
Seuraavassa on esitetty taulukkona verotulojen ja valtionosuuksien kehitys Kärsämäen kunnassa vuosina 2014 -2018 ja havainnollistettu kuvana vuosina 2009 – 2018.

Taulukko: Valtionosuudet ja verotulot vuosina 2014 – 2018

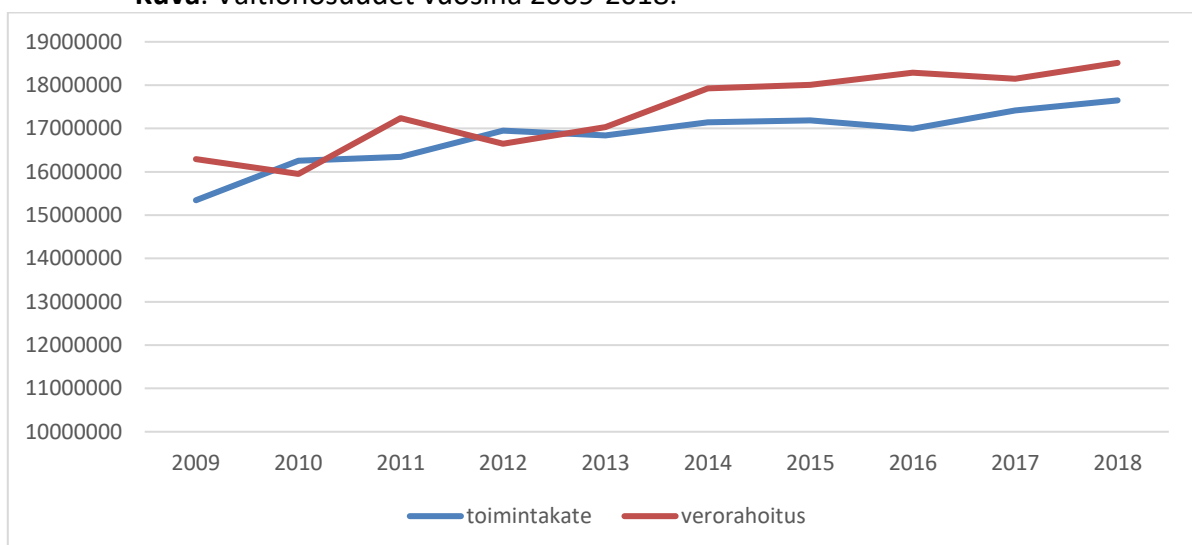
	2014	2015	2016	2017	2018	Muutos	Muutos
						17-18 (€)	17-18 (%)
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ml. verotulojen tasaus)	11 138 959	10 969 842	11 368 265	11 215 142	11 503 980	288 838	101,19 %
Opetus- ja sivistystoimen muut valtionosuudet	-281 970	-176 311	-145 059	55 167	-20 915	-76 082	52,45 %
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0	0	0	
Valtionosuudet yht.	10 856 989	10 793 531	11 223 206	11 270 309	11 483 065	212 756	1,97 %
Kunnallisvero	6 227 826	6 235 136	6 064 906	5 780 556	5 855 348	74 792	1,23 %
Kiinteistövero	440 321	504 222	498 120	470 248	585 966	115 718	23,23 %
Yhteisövero	397 203	476 358	499 956	626 053	589 380	-36 673	-7,34 %
Verotulot yht.	7 065 350	7 215 716	7 062 983	6 876 857	7 030 694	153 837	2,18 %

Kuva. Verotulot vuosina 2009-2018.

Kuva. Valtionosuudet vuosina 2009-2018.

Kuva. Toimintakatteen ja verorahoituksen kehittyminen vuosina 2009 – 2018.

Vuonna 2018 rahoitustuotot olivat 487 197 euroa, edellisvuoteen nähden rahoitustuotot kasvoivat 14 011 euroa (2,9 %). Arvopapereiden myyntivoitot olivat vuonna 2018 426 790 euroa, kun ne edellisvuonna olivat 435 378 euroa.

Korkokulut olivat 55 484 euroa. Korkokulut vähenivät edelliseen vuoteen 6 047 euroa. Muut rahoituskulut olivat yhteensä 226 666 euroa: vuodelta 2018 kirjattiin 166 255 euroa arvonalennusta kunnan sijoitussalkun osalta. Sijoitusarvopapereiden myyntitappiot olivat 59 604 euroa.

Rahoitustuottojen ja –kulujen erotus on 205 048 euroa, mikä on 203 885 euroa heikompi, kuin vuonna 2017.

Vuoden 2018 vuosikatteeksi muodostui 1 044 369 euroa, kun vuosikate vuonna 2017 oli 1 144 080 euroa. Vuosikate heikkeni edellisvuodesta 99 711 euroa. Vuoden 2018 talousarvion vuosikate muutosten jälkeen oli 806 920 euroa, eli vuosikate toteutui 237 449 euroa parempana. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on käytössä seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100%, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Väittäminen pitää paikkansa, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Kärsämäellä vuosikate/poistot -tunnusluku on päättyneeltä tilikaudelta 166,34 % ja edellisvuonna se oli 111,13 %. Vuoden 2018 poistot ja arvonalentumiset ovat 627 870 euroa, kun ne vuonna 2017 olivat 1 029 521 euroa.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot. Myös tässä tulee tarkastella poistojen vastaavuutta vuotuisen investointitasoon.

Vuosikate euroa / asukas on tunnusluku, joka kertoo tulorahoituksen riittävydestä. Kuntakohtainen tavoitetaso saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Tilikauden tulokseksi muodostui 416 499 euroa. Varausten ja rahastojen muutosten jälkeen tilikausi 2018 on ylijäämäinen 471 384 euroa. Vuoden 2017 tulos oli 114 559 euroa ja tilikausi oli ylijäämäinen 447 628 euroa.

Tuloslaskelman sitovuus

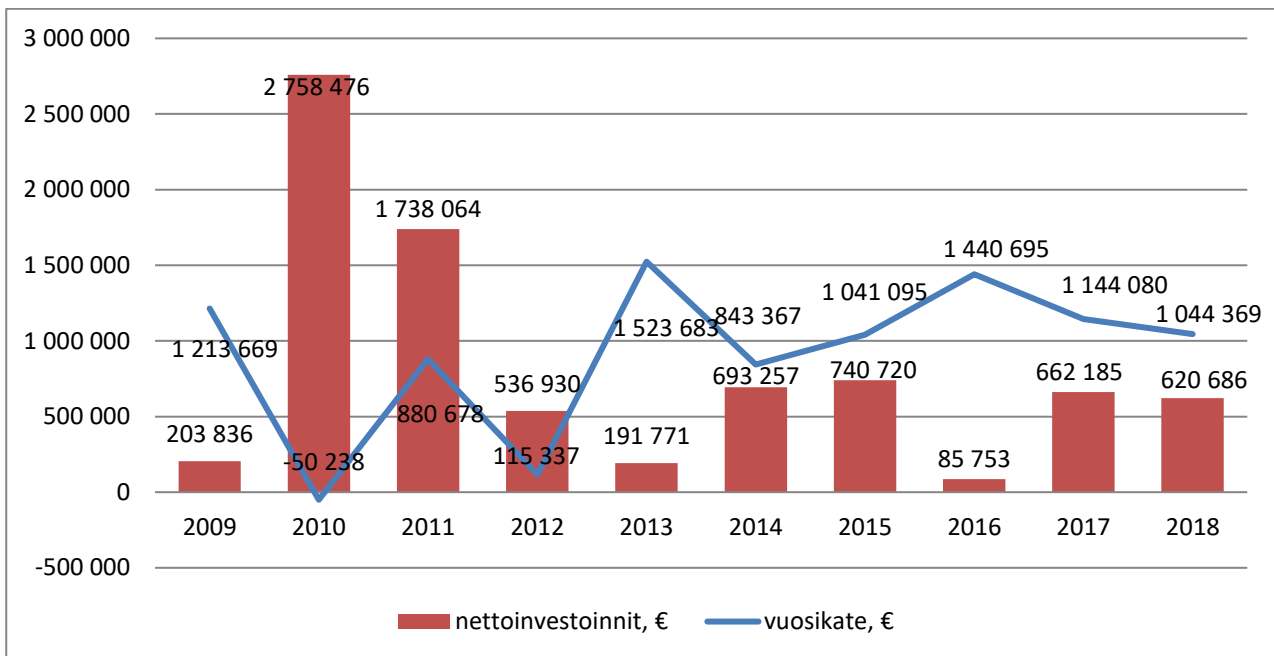
Tuloslaskelmassa seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: verotulot, valtionosuudet, rahoitustuottojen ja –kulujen erotus, poistot ja arvonalentumiset, satunnaiset tuotot ja kulut, poistoeron muutos, varausten muutos ja rahastojen muutos

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	2 214	2 547
Valmistus omaan käyttöön		
Toimintakulut	-19 888	-19 959
Toimintakate	-17 674	-17 412
Verotulot	7 031	6 877
Valtionosuudet	11 483	11 270
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	18	6
Muut rahoitustuotot	469	467
Korkokulut	-55	-62
Muut rahoituskulut	-227	-3
Vuosikate	1 044	1 144
Poistot ja arvonalentumiset	-628	-1 030
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	416	115
Tilinpäätössiirrot	55	333
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	471	448
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,13	12,76
Vuosikate/Poistot, %	166,34	111,13
Vuosikate, euroa/asukas	399,83	438,18
Asukasmäärä	2612	2611

Taulukko. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

3.2 Toiminnan rahoitus

Vuonna 2018 investointimenot olivat 824 819 euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus-tulot, 32 480 euroa ja investointeihin saadut rahoitusosuudet, 172 322 euroa huomioiden nettona investoitiin yhteensä 620 686 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli vuonna 2018 yhteensä 508 092 euroa.

Kuva. Nettoinvestoinnit ja vuosikate vuosina 2009– 2018.

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 951 076 eurolla. Uutta pitkäaikaista lainaa ei tilikaudella otettu, lyhytaikaiset lainat lisääntyivät 531 266 euroa. Rahoituksen rahavirta on yhteensä - 401 555 euroa. Rahavarat lisääntyivät vuodessa 207 131 euroa.

Investointien tulorahoitus –tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Vuonna 2018 investointien tulorahoitusprosentti –tunnusluku on 160,06% ja vuonna 2017 109,32%.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Rahoituslaskelman välitulokset Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

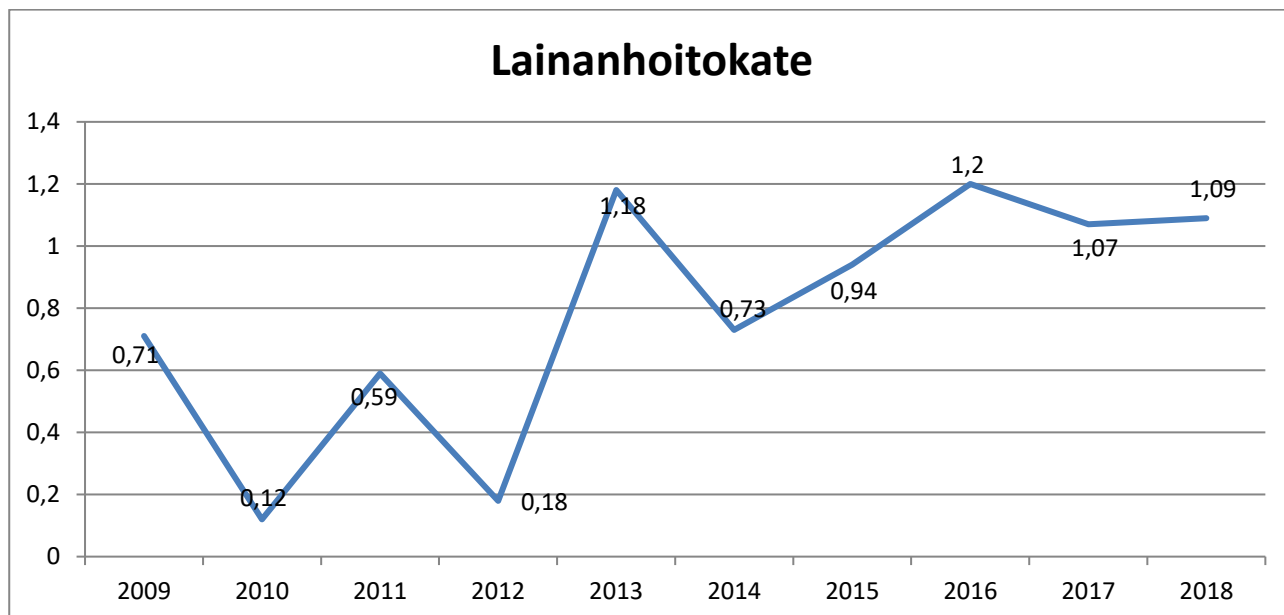
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta oli vuonna 2018 2 821 421 euroa, vuonna 2017 kertymä oli 2 366 870 euroa.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman hoitokulujen, korkojen ja lyhennysten maksuun.

Lainanhoitokate = (Vuosikate +Korkokulut)/ (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kärsämäen kunnan lainanhoitokate vuonna 2018 on 1,09, kun se edellisvuonna oli 1,07.

Lainanhoitokyky on hyvä, jos tunnusluku on yli kaksi, mikäli se on 1-2, lainanhoitokyky on tyydyttävä ja heikko, jos se jää alle yhden. Kun tunnusluvun arvo on alle yhden, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään toimintapääomaa. Suhdelukua laskettaessa vuosikatteen ja korkokulujen summa jaetaan korkokulujen ja lainanlyhennysten summalla.

Kuva. Lainanhoitokate vuosina 2009– 2018.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä.

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv * Rahavarat 31.12 / Kassasta maksut tilikaudella

Vuonna 2018 maksuvalmius oli 157,11 päivää ja edellisvuonna 135,31 päivää. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Rahoituslaskelman sitovuus

Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovat antolainasaamisten vähennys, antolainasaamisten lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja lyhytaikaisten lainojen muutos.

RAHOITUSLASKELMA		
	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 044	1 144
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	84	11
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-825	-846
Rahoitusosuudet investointimenoihin	172	118
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus	32	65
Toiminnan ja investointien rahavirta	508	493
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-230	-750
Antolainasaamisten vähennykset	104	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-951	-1 064
Lyhytaikaisten lainojen muutos	531	2 144
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	0	-65
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0
Saamisten muutos	-3 793	1 256
Korottomien velkojen muutos	4 038	-1 907
Rahoituksen rahavirta	-301	-15
Rahavarojen muutos	207	478
Rahavarat 31.12. 1 000 euroa	9 546	9 339
Rahavarat 01.01. 1 000 euroa	9 339	8 861

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran		
kertymä 5 vuodelta, 1000 €	2821	2367
Investointien tulorahoitus, %	160,06	135,31
Lainanhoitokate	1,09	1,07
Kassan riittävyys, pv	157,11	150,28
Asukasmäärä	2612	2611

3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Taseen loppusumma 31.12.2018 on 31 081 485 euroa. Edellisvuoteen verrattuna loppusumma kasvoi 4 035 118 eurolla.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kärsämäen kunnan omavaraisuusaste on 40,90 %, kun se vuonna 2017 oli 45,46 %, 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku kertoo, paljonko käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kärsämäen kunnan suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on 88,60 % kun vuonna 2017 oli 71,27 %.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) –tunnusluku lasketaan seuraavasti:

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

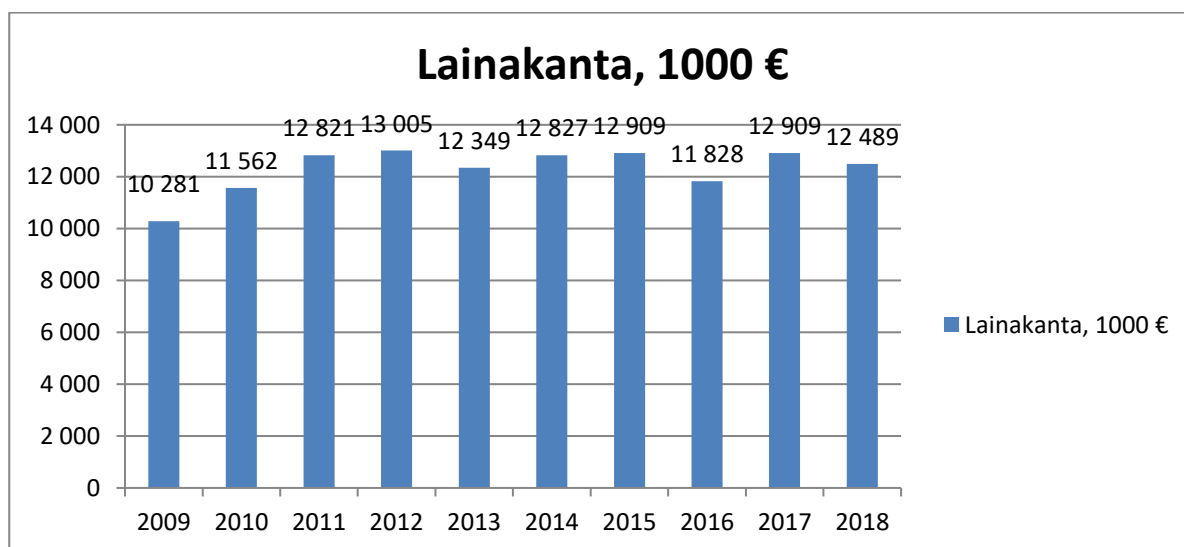
Luku osoittaa paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Kunnalla on kertynyttä ylijäämää päättyneen tilikauden lopussa 5 457 497,32 euroa. Vuoden 2017 lopussa kertynyttä ylijäämää 4 986 113,84 euroa.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainakanta 31.12.

Lainakanta on 31.12.2018 12 488 724,79 euroa, kun se 31.12.2017 oli 12 908 534,90 euroa. Lainakanta väheni edellisvuodesta 419 810 euroa. Lainaa on asukasta kohden tilikauden 2018 4 781 euroa, kun sitä tilikauden 2017 lopussa oli asukasta kohden 4 944 euroa.

Sijoitussalkun kirjanpitoarvo tilikauden 2018 lopussa oli 9 455 696,08 euroa, kun se vuoden 2017 lopussa oli 9 254 126,27 euroa.

Kuva. Lainakanta vuosina 2009- 2018.

TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	630	695
Aineettomat hyödykkeet yht.	630	695
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 512	1 425
Rakennukset	8 485	8 755
Kiinteät rakenteet ja laitteet	879	898
Koneet ja kalusto	144	116
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	94	47
Aineelliset hyödykkeet yht.	11 115	11 240
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 640	3 540
Muut lainasaamiset	1 420	1 290
Muut saamiset	126	130
Sijoitukset yht.	5 187	4 960
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Toimeksiantojen varat yht.	0	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	72	97
Pitkäaikaiset saamiset yht.	72	97
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	242	215
Muut saamiset	4 005	220
Siirtosaamiset	286	279
Lyhytaikaiset saamiset yht.	4 533	715
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	9 456	9 254
Rahoitusarvopaperit yht.	9 456	9 254
Rahat ja pankkisaamiset	90	84
VASTAAVAA YHT.	31 081	27 046

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	5 734	5 734
Edellisten tilikausien alijäämä	4 986	4 538
Tilikauden yli/alijäämä	471	448
Oma pääoma yht.	11 192	10 720
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 519	1 574
Varaukset yht.	1 519	1 574
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	4	4
Toimeksiantojen pääomat yht.	4	4
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 313	8 201
Muut velat	400	400
Pitkäaikainen yht.	7 713	8 601
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 776	4 307
Saadut ennakot	1	0
Ostovelat	4 957	1 100
Muut velat	88	99
Siirtovelat	831	640
Lyhytaikainen yht.	10 654	6 147
VASTATTAVAA YHT.	31 081	27 046

TASEEN TUNNUSLUVUT

omavaraisuusaste, %
suhteellinen velkaantuneisuus, %
velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %
kertynyt ylijäämä, 1000€
kertynyt ylijäämä, € per asukas
lainakanta 31.12., 1000€
lainat € per asukas
lainasaamiset, 1000€
asukasmäärä

	2018	2017
	40,90	45,46
	88,60	71,27
	88,68	71,40
	5 457	4 986
	2 089	1 910
	12 489	12 909
	4 781	4 944
	1 420	1 290
	2 612	2 611

4. KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaistulot ja -menot -laskelmassa on koottu yhteen kaikki kunnan menot ja tulot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Siten se kuvaa rahanlähteitä ja -käyttöä. Kokonaistulojen ja -menojen erotus on täsmäytettävissä rahoituslaskelmaan siten, että se on muiden maksuvalmiuden muutosten ja rahavarojen muutosten itseisarvojen erotus. Seuraavassa esitetään tilikauden 2018 ja 2017 kokonaistulot ja -menot.

KOKONAISTULOT JA -MENOT

	2018	%	2017	%
TULOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	2 213 970,36	10,04 %	2 546 652,45	10,67 %
Verotulot	7 030 694,34	31,88 %	6 876 857,15	28,81 %
Valtionosuudet	11 483 065,00	52,07 %	11 270 309,00	47,22 %
Korkotuotot	17 919,16	0,08 %	5 961,45	0,02 %
Muut rahoitustuotot	469 277,94	2,13 %	467 225,04	1,96 %
Satunnaiset tuotot	0,00		0,00	
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	172 321,49	0,78 %	118 441,82	0,50 %
Käyttöomaisuuden myyntitulot	32 479,99	0,15 %	64 888,41	0,27 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	103 680,00	0,47 %		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	531 265,89	2,41 %	2 143 938,35	8,98 %
Oman pääoman lisäys			371 769,69	1,56 %
Kokonaistulot yhteensä	22 054 674,17	100,00 %	23 866 043,36	100,00 %
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	19 888 408,72	90,02 %	19 958 672,01	88,03 %
Korkokulut	55 483,51	0,25 %	61 530,06	0,27 %
Muut rahoituskulut	226 665,79	1,03 %	2 723,31	0,01 %
Satunnaiset kulut				
Tulorahoituksen korjauserät	-83 741,33	-0,38 %	-10 663,52	-0,05 %
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	824 819,49	3,73 %	845 514,80	3,73 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäys	230 000,00	1,04 %	750 000,00	3,31 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	951 076,00	4,30 %	1 063 576,00	4,69 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys				0,00 %
Kokonaismenot yhteensä	22 092 712,18	100,00 %	22 671 352,66	100,00 %
Kokonaistulot - kokonaismenot , netto	-38 038,01		1 194 690,70	

Täsmäytys: itseisarvo Muut maksuvalmiuden muutokset - itseisarvo Rahavarojen muutos = (-245 168,84)-(-207 130,80) =-38 038,01

5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

5.1 Konsernitarkastelu

Kunnan konsernin tilikauden tulos vuonna 2018 oli 573 013 euroa, kun se edellisellä vuonna oli -144 647 euroa. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 561 187 euroa. Konsernin lainakanta väheni 705 989 euroa. Menojen vähentäminen ja tulojen lisääminen on edelleen ollut konsernin sisäisen toiminnan johtolankana yhtiöissä ja kunnassa.

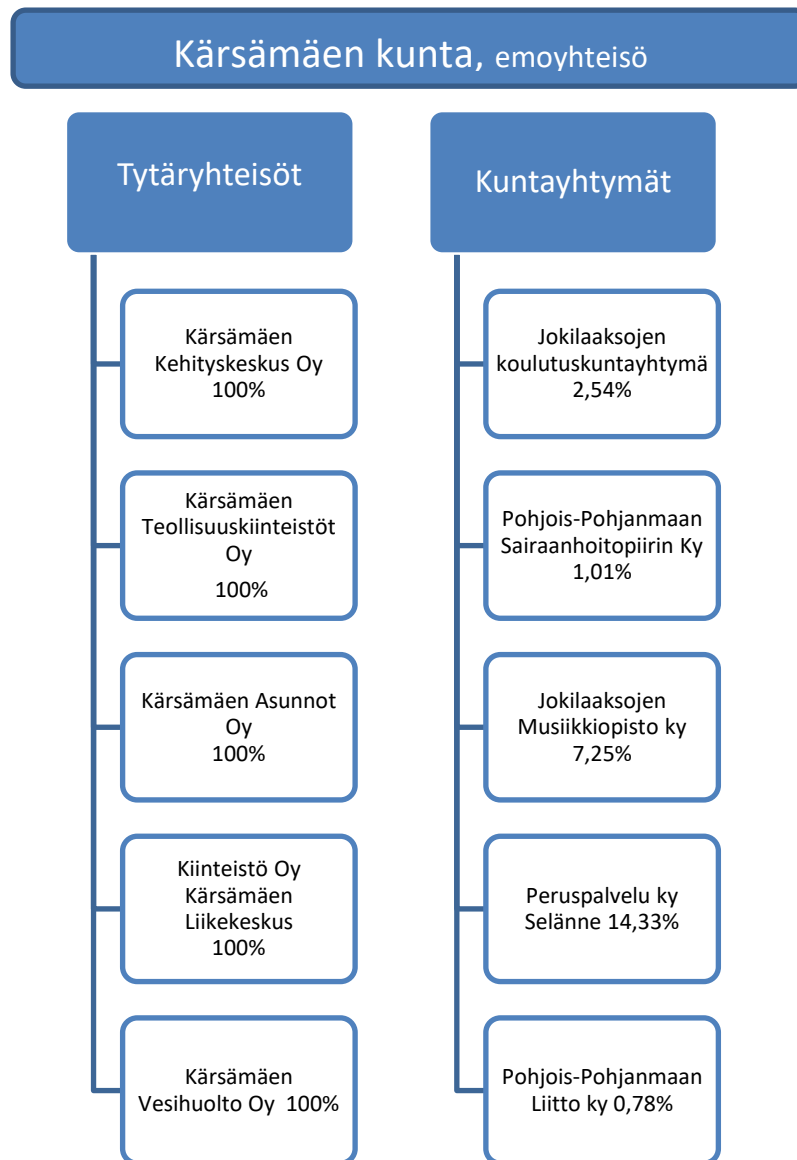
Konsernin riskit kohdistuvat kiinteistömassojen käyttöasteisiin, tilojen vuokratasoon sekä korjausvelkaan. Toinen riskiryhmä on kunnan ja asukkaiden tulopohjan kapeneminen ja työpaikkojen väheneminen. Toimintavuonna kiinteistömassojen käyttöasteet olivat tyydyttävällä tasolla, kuten myös vuokratasot. Asuntotilanne Kärsämäellä on ollut haasteellinen, erityisesti laadukkaita vuokra-asuntoja on vähän tarjolla. Kärsämäen Asunnot Oy:n on käynnistänyt uudisrakennushankkeen suunnittelun, asuinhuoneistojen pintaremontit ja kalustehankinnat ajoitetaan asukasvaihdoksen yhteyteen.

Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen työryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja sovittanut yhteen kuntastrategian tavoitteita ja käytännön toimenpiteitä talousarvion tasolla. Hyvinvointisuunnitelma on väline, jolla lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä ohjataan, johdetaan ja kehitetään. Oppilaiden hyvinvointia tutkitaan kouluterveyskyselyllä joka toinen vuosi. Valtuusto on hyväksynyt Lastensuojelusuunnitelman. Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry. on huolehtinut Kärsämäen kunnassa Etsivän Nuorisotyön toiminnasta.

Vuosille 2016-2021 ulottuvissa kunta- ja elinkeinostrategioissa on otettu koko konsernin näkökulma huomioon, ja merkittävä osa strategioiden mukaisista toimenpiteistä liittyy olennaisesti myös kunnan tytäryhtiöiden toimintaan ja kehittämiseen. Kaikki kunnan ja tytäryhtiöiden päätökset perustuvat hyväksytyyn strategiaan. Valtuusto päivitti kuntastrategiaa tammikuussa 2019. Strategiassa painottuvat edelleen elinkeinojen kehittäminen, kunnan markkinointi, laadukas maaseutu-asuminen, sijainnin tehokas hyödyntäminen ja monipuolinen kulttuuritarjonta.

Keskeisiä elinkeinojen kehittämishankkeita olivat mm. uuden toimitilan rakentaminen Suomelan Kulman teollisuusalueelle katsastustoimintaa varten, teollisuusteiden rakentaminen, pääomasijoitus Kärsämäen kasvurahastosta Finnsvala Oy:n tekstiilitehtaan rakentamiseen. Pienteollisuus-konseptin hankkeet etenivät vuonna 2018. Konseptilla voidaan joustavasti ratkaista yritysten toimintoihin liittyvä tarpeita yhdessä pankkien, Kärsämäen kasvurahaston ja muiden julkisten sekä yksityisten yritysrahoittajien kanssa.

Seuraavassa on esitetty Kärsämäen kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja kuntayhtymät vuoden 2018 lopussa.

Kunnan tytäryhtiöitä vuoden 2018 lopussa olivat Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskus, Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy, Kärsämäen Kehityskeskus Oy, Kärsämäen Vesihuolto Oy ja Kärsämäen Asunnot Oy. Kunnan konsernirakenteessa tapahtui muutoksia vuonna 2019, kun vuonna 2018 käynnistetyin fuusioprosessin myötä Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskus sekä Kärsämäen Kehityskeskus Oy sulautuivat Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:öön maaliskuun alusta lukien. Fuusion tarkoituksena on selkeyttää kunnan konsernirakennetta keskittämällä elinkeinoelämän toimitilojen hallintointia ja kehittämistä yhteen yhtiöön.

Kuntakonsernin tulos parani edellisestä vuodesta. Konsernin tilikauden tulos on 573 013 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 1 001 120 euroa. Tilikausi 2018 on ylijäämäinen 561 187 euroa (vuonna 2017: 122 485 euroa).

Konsernin omavaraisuusaste oli 29,81 % (v. 2017: 31,62%), eli hieman edellisvuosia heikompi. Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 68,26 % :iin (v. 2017: 61,38 %). Konsernin lainakanta pieneni, ollen 19,91 miljoonaa euroa (v. 2017: 20,61 miljoonaa euroa). Konsernin lainat per/asukas ovat 7

622 euroa. Vuonna 2017 vastaava tunnusluku oli 7 895 euroa. Vuoden aikana asukasmäärä kasvoi 1 henkilöllä, vuonna 2017 asukasmäärä väheni 48 henkilöllä.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy rakennutti Kiuruveden Autokatsastus Oy:lle uudet toimitilat Suomelan Kulman alueelle. Kärsämäen Vesihuolto Oy:n liikevaihto kasvoi edelliseen tilikauteen verrattuna. Liikevaihdon kasvu johtui jäteveden hinnankorotuksesta ja veden käytön lisääntymisestä. Kärsämäen Asunnot Oy:n toiminnassa havaittavissa on yhtiön asuntokannan ikääntyminen ja laadukkaiden asuntojen tarve paikkakunnalla. Tilikauden aikana myytiin kaksi vuokratohdetta. KOY Kärsämäen Liikekeskuksen tilat ovat olleet lähes kokonaan käytössä.

Yhtiöt

Kärsämäen Asunnot Oy on vuokra-asuntoyhtiö, joka vastaa kunnan vuokra-asunnoista ja niiden rakentamisesta. Vuokrataloyhtiöllä on selkeä ja itsenäinen toimiala. Asunto-yhtiö päätyi 98 547 euroa tappiolle.

Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskuksen toimialana on hallita vuokraamiaan maa-alueita ja omistaa ja hallita rakennettuja rakennuksia. Yhtiön toimiala on selkeä. Yhtiö on Kärsämäen kunnan 100%:sti omistama. Tilikauden tappio on – 1 430 euroa. Yhtiön toiminta on lakannut tilikauden 2019 aikana sulautumisen myötä 1.3.2019.

Teollisuuskiinteistöt Oy:n tehtävänä on rakennuttaa ja vuokrata toimitiloja ja kiinteistöjä. Yhtiöllä on selkeä ja itsenäinen toimiala. Toimitilat ovat olleet vajaakäytöllä ja vuokratut tilat ovat olleet alueen muiden toimitilojen hintatasolla vuokralla. Tulot eivät ole riittäneet kattamaan kuluja. Tilikauden tappio on - 47 005 euroa.

Kärsämäen Vesihuolto Oy vastaa vedenhankinnasta omistamiltaan pumppaamoilta tai sopimusperusteisesti hankkimiltaan kolmansilta osapuolilta. Yhtiö vastaa vesijohtoveden jakamisesta että viemäriveden poistamisesta puhdistettavaksi omistamaansa ja ylläpitämäänsä viemärlaitokseen. Yhtiön toimiala on selkeä ja itsenäinen. Yhtiön taloudellinen tilanne pysyi tasaisena, tilikauden tulos oli 11 332 euroa.

Kunnan elinkeinopalvelut tuottaa Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry., joka vastaa suurelta osin alueellisesta edunvalvonnasta sekä elinkeinoelämää kehittävästä ja edistävästä EU-hankkeista. Yritysten toimitilat, kunnallistekniikka ja tietoliikenne ovat toimialueita, joiden rakentamiseen seutukunta ei osallistu vaan ne ovat edelleenkin kunnan omaa toimintaa.

Kärsämäen Kehityskeskus Oy:llä ei ole ollut toimintaa. Yhtiön toiminta on lakannut tilikauden 2019 aikana sulautumisen myötä 1.3.2019.

Yhtiöiden toimintaa on esitelty kunnanhallituksessa ja valtuuston iltakouluissa.

Kärsämäen Asunnot Oy

Yhtiö on merkitty kaupparekisteriin 15.03.2004. Päättynyt vuosi oli yhtiön 15. toimintavuosi. Kärsämäen Asunnot Oy kuuluu tytäryhtiönä Kärsämäen kunnan konserniin. Perustamisvaiheessa yhtiöön sulautui seitsemän yhtiötä ja lisäksi Kärsämäen kunta sijoitti yhtiöön apporttisijoituksella kahdeksan erillisiä vuokrataloja ja osakehuoneistoja. Yhtiön uusin rivitalo rakennettiin vuonna 2017 osoitteeseen Saunatie 5. Yhtiön vuokratilat sijaitsevat omilla ja Kärsämäen kunnalta vuokratuilla tonteilla.

Yhtiön maksuvalmius on ollut tilikauden aikana tyydyttävä. Tilikauden aikana on jatkettu edellisenä vuonna aloitettuja tervehdyttämistoimia, joilla yhtiön maksuvalmiutta saadaan parannettua.

Yhtiö omistaa 14 kpl vuokrauskohteita, joissa on yhteensä 160 huoneistoa. Lisäksi yhtiö hallitsee 14 kpl osakehuoneistoja. Tilikauden aikana on myyty kaksi vuokrauskohdetta; Yläjukka sekä Korkatin-kangas, rakennusten kunnon, tyhjäkäytön sekä asuntokannan uudistamisen vuoksi.

Rakennuksista Keskuskoulun rivitalot on päätetty purkaa, joten tilikauden aikana on päätetty, ettei A-talon asuntoja enää vuokrata, vaan valmistaudutaan purkuun siirtämällä jäljellä olevat asukkaat muihin vuokrauskohteisiin. B-taloa ei vuokrata uusille asukkaille ja myöhemmässä vaiheessa myös B-talo tyhjennetään ja puretaan.

Asukasvaihdoksia on ollut tilikauden aikana 47 kpl ja huoneistojen käyttöaste on ollut 87,5 % (82,8 v.2017, 87,1% v. 2016, 87,5 % v. 2015, 83,7 % v. 2014). Käyttöasteen laskennassa ei ole huomioitu tyhjillään olevaa Frosteruksenkatu 25 A-taloa. Pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa yli 95 % käyttöaste, jota ei ole toistaiseksi saavutettu. Vuokraloyhtiön käyttöaste (aravayhtiö) tulisi olla n. 95 %, jotta yhtiön normaalit toimintaedellytykset säilyisivät.

Peruskorjauksia ei ole toteutettu vuosina 2006 – 2018. Huoneistojen peruskorjauksia on tilikaudella toteutettu useita. Pellonpään tontille valmistui vuonna 2017 2 kpl rivitaloa, joissa on yhteensä 10 huoneistoa. Laaja-alaisia peruskorjauksia ei ole suunnitteilla.

Yhtiön suurin riski on käyttöasteen aleneminen edelleen ja siitä aiheutuvan tulorahoituksen vähenemisen vaikutukset mm. korjausvelkaan että maksuvalmiuteen. Asunto-yhtiön käyttöaste (aravayhtiö) tulisi olla n. 95 %.

Kärsämäen Vesihuolto Oy

Yhtiön tavoitteena ovat vedenhankinnan ja – jakelun turvaaminen joka hetki ympäristön kannalta kestävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin ja jätevesien puhdistaminen reilusti lupaehdot täytetään. Yhtiöllä on vakaa taloudellinen asema. Yhtiöllä on kolme kiinteää ja yksi siirrettävä varavoimakone. Puhdistamon sakeutettu liete kuljetetaan jatkokäsittelyyn Haapaveden jätevedenpuhdistamolle. Toimintavuoden aikana rakennettiin Suomelankulman alueelle vesi- ja jätevesiviemäriä, lisäksi on tehty vesijohtoverkoston alustavan uusimishjelma. Jäteveden hintaa korotettiin hieman.

Yhtiön liikevaihto kasvoi edelliseen tilikauteen verrattuna 20 463 euroa ollen 488 811 euroa. Liikevaihdon kasvu johtui jäteveden hinnankorotuksesta ja veden käytön lisääntymisestä. Yhtiön taloudellinen tilanne säilyi tasaisena, tilikauden tulos oli 11 332 euroa. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaisia lainoja lukuun ottamatta kerättyjä liittymismaksuja 343 566 euroa sekä Kärsämäen kunnalta kerättyjä liittymismaksuja 78 581 euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 124 185 euroa. Toimintavuoden 2018 tavoitteet toteutuivat pääosin.

Toimintaan liittyvät suurimmat riskit ovat pohjavesialueiden saastuminen, runkolinjojen vaurioituminen ja saastuminen tai tärkeän laitoksen palaminen. Lisäksi on tunnistettava pieneen henkilökuntamäärään liittyvät riskit.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy

Vuokrattavien tilojen käyttöaste ja hintataso eivät ole vielä tilikaudella 2018 riittäneet tyydyttävän tuloksen saavuttamiseen, vaikka tilanne onkin parantunut oleellisesti. Taloudellisen suhdanteen myötä yritystilojen kysyntä on kasvanut ja myös yritykset ovat käynnistäneet omia rakennushankkeitaan paikkakunnalla.

Yhtiön omistaman Nordic-hallin toisessa puolikkaassa toimiva Tracegrow Oy on aloittanut koetuotantonsa ja kasvattaa hivenainelannoitustuotantoaan AWG-halliin on saatu uusia vuokralaisia ja toiminta on nykyiselläkin käyttöasteella kannattavaa. Kiuruveden Autokatsastus Oy:lle rakennettiin uudet toimitilat Suomelan Kulman alueelle. Katsastustoiminta tiloissa alkoi vuodenvaihteessa.

Yhtiön tilikauden tappio pieneni edellisiin tilikausiin verrattuna ollen vuonna 2018 47 005 euroa. Yhtiön liikevaihto kasvoi ollen 143 438 euroa. Yhtiön oma pääoma yhteensä on -686 874 euroa. Kunta on myöntänyt yhtiölle yhteensä 1 040 000 euroa pääomallainaa sekä 290 000 euroa käyttö-pääomallainaa limiittiperiaatteella. Yhtiön pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta ovat 2 095 399 euroa. 1.3.2019 toteutuneen fuusion myötä Kärsämäen Kehityskeskus Oy ja Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskus sulautuivat Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:öön.

Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskus

Liikekeskus on rakennettu vuonna 2007. Yhtiö tuli kunnan tytäryhtiöksi 1.6.2012, kyseessä on Kärsämäen kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Tilikauden 2018 aikana yhtiössä toteutettiin lastauslaiturin, sisäänkäynnin katosten sekä väliseinien rakentamista. Yhtiön oma pääoma oli vuoden 2018 lopussa 812 680 euroa ja pitkäaikaista vierasta pääomaa oli 1 286 237 euroa. Liikekeskuksen liikevaihto oli 206 320 euroa, mistä vastiketulo oli 170 854 euroa. Muut kulut yhteensä olivat 247 282 euroa ja yhtiön tilikauden tappio oli 1 430 euroa. Yhtiön toiminta on lakannut tilikauden 2019 aikana sulautumisen myötä 1.3.2019.

Kunnanhallitus on antanut ohjeistuksen tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajille yhtiökokouksia varten.

5.2 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus ohjaa ja koordinoi kuntakonsernin toimintaa ja taloutta ja antaa tarvittaessa tytäryhteisöjen toimintaa velvoittavia ohjeita. Kunnanjohtaja vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan osalta ja seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista.

Valtuusto valitsee kuntayhtymien valtuustojen ja kuntayhtymäkokousten jäsenet ja kuntayhtymäkokousten jäsenet ja varajäsenet toimikautensa alussa. Kuntayhtymien valtuustot valitsevat kuntayhtymien hallitukset.

Kunnanhallitus valitsee tytär- ja osakkuusyhtiöiden yhtiökokousedustajat. Yhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan yhtiöiden yhtiökokouksissa. Yhtiöiden toimitusjohtajat ovat 2-3 kertaa vuodessa kertomassa kunnanhallitukselle yhtiöiden toiminnasta.

Tiedonkulku suurimmista tytäryhtiöstä omistajalle on ollut riittävää sillä edellä mainitun ohjauksen lisäksi on järjestetty valtuuston iltakouluja, joissa tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ovat olleet raporttoimassa yhtiöiden toiminnasta. Yhtiöiden hallitusten kokousten esityslistat tulee toimittaa kunnanjohtajalle.

Toimialajohtajat toimivat kunnanjohtajan apuna omalla toimialallaan tytäryhtiöiden toiminnan seurannassa ja ilmoittavat havaitsemistaan epäkohdista kunnanjohtajalle.

Kunnan tytäryhtiöissä tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Auditor Oy.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kunnanhallitus ohjeistaa tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajaa. Kunnanjohtaja on suullisesti ohjeistanut muiden yhteisöjen yhtiökokous- ja muiden kokousten edustajia. Ohjeiden anto on ollut riittävää ja tarkoituksenmukaista.

Konsernitavoitteiden asettaminen ja toteutumista koskeva arviointi

Konserniohjeiden mukaisesti talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa on hyväksytty tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumista on raportoitu toimintakerptomuksessa. Tytäryhtiöiden konsernitavoitteiden raportointia kehitetään osana konsernin osavuosisikatsausraportoinnin kehittämistä.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Kuntayhtymien ja seutukunnan osalta seuranta ja raportointi tapahtuvat kunnanhallituksen kokouksessa kokousedustajan ja kunnanjohtajan toimesta. Kunnanhallitus keskustelee ja ohjaa mm. kunnan edustajia yhteisöjen hallitusten ja johtokuntien esityslistalla olevissa asioissa. Kunnanhallituksen kokousaikataulu on pyritty sovittamaan siten, että kunnanhallitus pystyy mahdollisimman usein ohjaamaan edustajiaan eri tahojen toimielinten päätöksenteossa. Kokousaikataulujen sovittaminen ja kunnanhallituksen antama ohjaus täyttävät osaltaan valtuuston hyväksymän strategian vaatimusta verkostojen johtamisesta.

Vastuukunta- toimintamalli on kansalaisopiston, pelastustoimen, jätehuollon ja maaseutuhallinnon järjestämisessä. Kunnan edustaja on johtokunnassa tai lautakunnassa.

Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö

Konserniohjeen mukaan konserniyhteisöjen tulee selvittää keskitettyjen toimintojen edellytykset ennen toimintojen toteuttamista. Päätös keskitettyjen palveluiden käyttämisestä tulee tehdä erikseen kussakin konserniyhteisössä, ellei ole perusteltua syytä poiketa siitä.

Hankintatoimessa tytäryhteisöjen tulee noudattaa soveltuvin osin kunnan hankintaohjeistusta.

Hankintayhteistyöllä pyritään saavuttamaan konsernille toiminnallisia ja taloudellisia etuja. Myös vakuutukset voidaan kilpailuttaa yhteistyössä säännöllisin väliajoin. Yhteistyötä harjoitetaan kun se on mahdollista. Kunnan kilpailutuksen yhteydessä ovat olleet Vesihuollon sähkö- ja puhelin palvelut. Kiinteistöyhtiöt, Vesihuolto ja Asunnot ovat olleet mukana kunnan vakuutusten kilpailutuksessa. Tytäryhteisöistä vain Vesihuollolla on omaa henkilöstöä. Yhtiöt käyttävät kunnan henkilöstöä mm. kiinteistöjen kunnossapidossa.

Yhtiöt vastaavat omasta tiedottamisestaan. Konsernia koskevasta tiedottamisesta vastaa kunnanjohtaja.

Kunta on myöntänyt omavelkaisia takauksia tytäryhteisöjen lainoille.

Riskienhallinta

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:n hallitilat 5 280 m² vuokrausaste on parantunut. Yhtiön oma pääoma on negatiivinen. Pääomalainaa yhtiöllä on yhteensä 1 040 000 euroa. Yhtiön riskinä on lainamäärä, tilojen käyttöaste ja vuokratason alhaisuus. Yhtiöön sulautuneen Kärsämäen Liikekeskuksen kiinteistön pinta-ala on 2665,70 m², huoneistopinta-ala 2092,30 m², em. tilat ovat pääosin kokonaan käytössä.

Kärsämäen Vesihuolto Oy vastaa vedenhankinnasta ja viemärivereden puhdistamisesta. Riskeinä ovat vedenottamoalueiden saastumisen ja runkolinjojen vaurioitumisen aiheuttamat jakelun keskeytykset. Kärsämäen kunnan väestö ja samalla Vesihuolto Oy:n asiakasmäärä on vähentynyt ja ennusteiden mukaan tulee edelleen vähenemään. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaista lainaa.

Kärsämäen Asunnot Oy:n käyttöasteen pieneneminen alle 95 % vaikeuttaa yhtiön normaalia toimintaa. Yhtiön suurin riski on käyttöasteen aleneminen edelleen ja siitä aiheutuvan tulorahoituksen vähenemisen vaikutukset maksuvalmiuteen ja mm. korjausvelkaan. Yhtiössä on ryhdytty kuromaan kiinni korjausvelkaa.

5.3 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2 018	2017
Toimintatuotot	22 956	22 453
Toimintakulut	-40 418	-39 888
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1	1
Toimintakate	-17 461	-17 434
Verotulot	6 977	6 835
Valtionosuudet	12 237	12 025
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	23	11
Muut rahoitustuotot	484	480
Korkokulut	-99	-143
Muut rahoituskulut	-249	-22
Vuosikate	1 912	1 753
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 459	-1 427
Omistuksen eliminointi	0	33
Arvonalentumiset	-69	-503
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	573	-145
Tilinpäätössiirrot	-5	277
Tilikauden verot	-4	-6
Laskennalliset verot	-1	-2
Vähemmistöosuudet	-1	-1
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	561	122
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	56,80	56,29
Vuosikate/Poistot, %	125,14	122,85
Vuosikate, euroa/asukas	732	671
Asukasmäärä	2612	2611

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 912	1 753
Satunnaiset erät	189	0
Tilikauden verot	-4	-6
Tulorahoituksen korjaukset	-275	14
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 661	-3 341
Rahoitusosuudet investointimenoihin	174	11
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusten myynnit	555	316
Toiminnan ja investointien rahavirta	890	-1 254
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-230	-100
Antolainasaamisten vähennykset	105	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	251	1 209
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 808	-1 656
Lyhytaikaisten lainojen muutos	553	2 201
Oman pääoman muutokset	0	397
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	-65
Vaihto-omaisuuden muutos	10	0
Saamisten muutokset	-3 591	1 176
Korottomien velkojen muutokset	4 149	-1 811
Rahoituksen rahavirta	-561	1 351
Rahavarojen muutos	329	98
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 797	11 468
Rahavarat 1.1.	11 468	11 371
	329	98

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	1 265	645
Investointien tulorahoitus, %	128,57	52,63
Lainanhoitokate	1,06	1,05
Kassan riittävyys	95,52	92,71
Asukasmäärä	2612	2611

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2018 1 000 €	2017 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	23 428	23 419
Aineettomat hyödykkeet	856	819
Aineettomat oikeudet	66	92
Muut pitkävaikutteiset menot	753	700
Ennakkomaksut	37	26
Aineelliset hyödykkeet	21 471	21 589
Maa- ja vesialueet	1 808	1 701
Rakennukset	16 773	16 178
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 043	929
Koneet ja kalusto	814	822
Muut aineelliset hyödykkeet	251	242
Ennakkomaksut ja kesk.er.hankinnat	782	1 716
Sijoitukset	1 102	1 012
Osakkuusyhteisöosuudet	40	40
Osakkeet ja osuudet	757	657
Muut lainasaamiset	91	102
Muut saamiset	213	212
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	106	105
VAIHTUVAT VASTAAVAT	18 176	14 267
Vaihto-omaisuus	107	117
Saamiset	6 272	2 681
Pitkäaikaiset saamiset	97	119
Lyhytaikaiset saamiset	6 175	2 562
Rahoitusarvopaperit	9 528	9 317
Rahat ja pankkisaamiset	2 269	2 151
VASTAAVAA YHTEENSÄ	41 710	37 791

VASTATTAVAA	2018 1 000 €	2017 1 000 €
OMA PÄÄOMA	12 410	11 927
Peruspääoma	5 734	5 734
Arvonkorotusrahasto	0	82
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2	2
Muut omat rahastot	999	1 057
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 114	4 929
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	561	122
VÄHEMMISTÖOSUUDET	17	16
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	366	356
Muut pakolliset varaukset	366	356
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	113	111
VIERAS PÄÄOMA	28 804	25 380
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	13 657	15 175
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	344	331
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	5 903	5 107
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 901	4 767
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	41 710	37 791

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	29,81	31,62
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	68,26	61,38
Velat ja vastuut prosenttia käytötuloista, %	69,03	61,71
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	5 675	5 051
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	2173	1 935
Konsernin lainat, €/asukas	7 622	7 768
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	19 907	20 282
Kunnan asukasmäärä	2 612	2 611

6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

6.1 Asiaa koskeva sääntely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

6.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n perustuen kunnanhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi tilinpäätökseen liittyen seuraavaa:

- Tehdään jätevesipuhdistamon investointiin liittyvä tulosta parantava poistoeron vähennys 12 614,09 euroa.
- Tehdään keskuskoulun I-vaiheen investointiin liittyvä tulosta parantava poistoeron vähennys 21 754,44 euroa.
- Tehdään keskuskoulun II-vaiheen investointiin liittyvä tulosta parantava poistoeron vähennys 20 516,64 euroa.

Kärsämäen kunnanhallitus esittää valtuustolle, että tilikauden 2018 ylijäämä 471 383,66 euroa siirretään edellisten tilikausien yli/alijäämättilille, jonka ylijäämä ennen siirtoa on yhteensä 4 986 113,84 euroa.

Taseeseen on kertynyt ylijäämää ottaen huomioon edellisten vuosien ylijäämän yhteensä 5 457 497,5 euroa.

6.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Vuoden 2018 talousarvio toimintasuunnitelmineen vuosille 2019 - 2020 hyväksyttiin valtuustossa 19.12.2017. Alkuperäinen talousarvio oli ylijäämäinen 157 460 euroa. Talousarviovuoden aikana tehtyjen talousarviomuutoksien jälkeen lopullisen budjetin ylijäämäksi muodostui yhteensä 298 460 euroa. Tilinpäätös toteutui lopullista talousarviota paremmin ja tilikauden ylijäämäksi muodostui 471 383,66 euroa.

Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 31.12.2018 5 457 497,5 euroa.

Voimassa olevan vuoden 2019 talousarvion ja 2020-2021 taloussuunnitelmavuosien aikana taseeseen ei arvioida kertyvän alijäämää.

7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

7.1 Seuranta koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (Kuntalaki 110 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

7.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

7.2.1 Käyttötalouden toteutuminen ja hallintokuntien toimintakertomukset

Käyttötalouden määrärahojen toteutuminen valtuuston sitovuustasolla esitetään sivulla 53 minkä jälkeen esitetään hallintokuntien kertomukset vuoden toiminnasta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Seuraavassa taulukossa on yhteenvedona esitetty käyttötalouden sitovuustaso valtuustoon nähden. Käyttötalouden valtuuston sitovuustasona on päävastuualueen määrärahat nettona.

ORGANISAATIOKAAVA

Valtuuston sitovuustaso	Tulosyksikkö
Keskusvaalilautakunta	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Tilintarkastus
Kunnanhallitus	Yleishallinto Elinkeino- ja palvelut Selänne- ja palvelut Sosiaali- ja terveystoimi
Opetustoimen lautakunta	Opetustoimen hallinto Perusopetus Toisen asteen koulutus Muu sivistystyö Varhaiskasvatus
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta	HYTE-hallinto Kirjasto- ja kulttuuritoimi Liikunta- ja nuorisotoimi
Tekninen lautakunta	Yhdyskuntatekniikka Kiinteistötoimi Suojelutoimi Ympäristö- ja rakennuspalvelut

	TA 2018	TP 2018	ALI/YLI	TOT%	TP 2017
Keskusvaalilautakunta					
Toimintatuotot	2 400,0	4 395,6	1 995,6	183,20	0,0
Toimintakulut	-25 960,0	-10 699,3	15 260,7	41,20	-13 570,6
Netto	-23 560,0	-6 303,7	17 256,3	26,80	-13 570,6
Tarkastuslautakunta					
Toimintakulut	-15 900,0	-15 582,8	317,2	98,00	-14 519,4
Netto	-15 900,0	-15 582,8	317,2	98,00	-14 519,4
Kunnanhallitus					
Toimintatuotot	1 841 470,0	1 583 094,5	-258 375,5	86,00	1 899 574,8
Toimintakulut	-13 192 310,0	-12 654 774,5	537 535,5	95,90	-12 900 287,6
Netto	-11 350 840,0	-11 071 680,0	279 160,0	97,50	-11 000 712,8
Poistot	-46 800,0	-34 852,4	11 947,6	74,50	-32 893,7
Opetustoimen lautakunta					
Toimintatuotot	310 050,0	343 996,5	33 946,5	110,90	380 706,6
Toimintakulut	-5 726 200,0	-5 921 009,8	-194 809,8	103,40	-5 858 635,2
Netto	-5 416 150,0	-5 577 013,3	-160 863,3	103,00	-5 477 928,6
Poistot	-14 840,0	-14 839,9	0,1	100,00	-4 946,6
Hyte-lautakunta					
Toimintatuotot	4 950,0	9 817,3	4 867,3	198,30	8 366,8
Toimintakulut	-537 410,0	-546 934,8	-9 524,8	101,80	-519 413,7
Netto	-532 460,0	-537 117,5	-4 657,5	100,90	-511 046,9
Poistot	-43 150,0	-43 153,6	-3,6	100,00	-42 693,1
Tekninen lautakunta					
Toimintatuotot	1 466 070,0	1 577 040,7	110 970,7	107,60	1 460 313,1
Toimintakulut	-2 043 240,0	-2 043 781,8	-541,8	100,00	-1 854 554,3
Netto	-577 170,0	-466 741,1	110 428,9	80,90	-394 241,3
Poistot	-458 560,0	-535 024,4	-76 464,4	116,70	-572 390,5
Yhteensä					
Toimintatuotot	3 624 940,0	3 518 344,5	-106 595,5	97,06	3 734 441,9
Toimintakulut	-21 541 020,0	-21 192 782,9	348 237,1	98,38	-21 160 980,8
Netto	-17 900 180,0	-17 674 438,4	241 641,6	98,74	-17 412 019,6
Poistot	-563 350,0	-627 870,3	-64 520,3	111,45	-652 923,9

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

2018 Presidentinvaalit

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnan vaaliviranomaisena vaalien toteuttamisesta määräysten mukaisesti ja luotettavasti. Vaalilain mukaan kotimaan yleisistä ennakoäänestyspaikoista kunnassa määrää kunnanhallitus. Oikeusministeriö suorittaa valtiollisissa vaaleissa äänioikeutettujen lukumääriin perustuvan korvauksen, korvausta ei makseta kuntavaaleista. Kärsämäen kunnassa ennakoäänestyspaikkana on toiminut kirjasto. Äänestysalueita oli kolme: 001 Kirkonkylä, 002 Venetpalo ja 003 Saviselkä.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Äänestysalueita oli kolme: 001 Kirkonkylä, 002 Venetpalo ja 003 Saviselkä. Ennakoäänestys järjestetään kunnan omana toimintana, ennakoäänestyspaikkana toimii kirjasto. Ennakoäänestys sekä vaalipäivän äänestys toteutettiin vaalilain määräysten mukaisesti ja luotettavasti. Vuonna 2018 tammikuussa toimitettiin presidentinvaali (vaalipäivä sunnuntai 28.1.2018). Kärsämäellä äänestysprosentti vaalissa oli 68,0%, koko maan äänestysprosentti oli 69,9%. Maakuntavaaleja ei järjestetty vuonna 2018.

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta	-13 571	-23 560	0	-23 560	-6 304	17 256
TOIMINTATUOTOT	0	2 400	0	2 400	4 396	1 996
TOIMINTAKULUT	-13 571	-25 960	0	-25 960	-10 699	15 261

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella voimassa olevan talous- ja toimintasuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Talousarvion toteutuminen 1.1.2018-31.12.2018

Tarkastuslautakunta	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
	-14 519,36	-13 900,00	-2 000,00	-15 900,00	-15 582,80	317,2
TOIMINTAKULUT	-14 519,36	-13 900,00	-2 000,00	-15 900,00	-15 582,80	317,2

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2018

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Väinö Parkkila, puheenjohtaja	Juha Ruotsalainen
Tapio Myllymäki, varapuheenjohtaja	Juha Korkiakoski (24.9.2018 saakka)- Jouni Korkatti (25.9.2018 alkaen)
Aimo Remes	Raija Aulis
Aino Jussila	Juha Räisänen
Elina Vähätiitto	Merja Flankkila

Tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja on toiminut tarkastuslautakunnan sihteerinä ja pöytäkirjanpitäjänä.

Tilintarkastus

Valtuusto on valinnut tilintarkastusyhteisöksi BDO Auditor Oy:n ja sen päävastuullisena tilintarkastajana toimi 23.1.2019 saakka Mirja Klasila JHTT ja 24.1.2019 eteenpäin Risto Hyvönen JHT, HT.

Tarkastuslautakunnan työskentely vuonna 2018

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2018 aikana yhteensä 6 kertaa. Tarkastuskäyntejä on tehty eri toimipisteisiin. Lautakunta on laatinut työsuunnitelman, jota on vuoden aikana täydennetty ja noudatettu. Arviointiaan varten tarkastuslautakunta on kuullut viranhaltijoita, lautakuntien edustajia, kunnanhallituksen puheenjohtajistoa sekä tilintarkastajaa tilintarkastuksen osalta. Arviointia varten on tutustuttu toimitusten asiakirjoihin.

KUNNANHALLITUS

Valtuuston sitovuustaso

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Kunnanhallitus	-11 000 712	-11 350 840	0	-11 350 840	-11 071 680	279 160
TOIMINTATUOTOT	1 899 575	1 841 470	0	1 841 470	1 583 094	-258 376
TOIMINTAKULUT	-12 900 288	-13 192 310	0	-13 192 310	-12 654 775	537 536

Toimielimen sitovuustaso:

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Kunnanhallitus	-11 000 712	-11 350 840	0	-11 350 840	-11 071 680	279 160
Yleishallinto	-956 621	-964 910	0	-964 910	-884 385	80 525
TOIMINTATUOTOT	211 300	182 600	0	182 600	216 241	33 641
TOIMINTAKULUT	-1 167 922	-1 147 510	0	-1 147 510	-1 100 626	46 884
Poistot	-27 810	-46 800	0	-46 800	-34 852	11 948
Elinkeinotoimi	-184 880	-199 500	0	-199 500	-186 969	12 531
TOIMINTATUOTOT	-47	30 000	0	30 000	21 434	-8 566
TOIMINTAKULUT	-184 833	-227 140	0	-227 140	-208 402	18 738
Selännepalvelut	-205 229	-234 450	0	-234 450	-176 056	58 394
TOIMINTAKULUT	-205 229	-234 450	0	-234 450	-176 056	58 394
Sosiaali- ja terveystalvet	-9 653 982	-9 954 340	0	-9 954 340	-9 824 270	130 070
TOIMINTATUOTOT	1 688 322	1 628 870	0	1 628 870	1 345 419	-283 451
TOIMINTAKULUT	-11 342 304	-11 583 210	0	-11 583 210	-11 169 690	413 520

Hallintopalvelut

Vastuualueet: yleishallinto, elinkeinotoimi, Selännepalvelut ja sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Toimielin: kunnanhallitus

Kärsämäen kunnan vuosille 2016-2021 laaditun strategian visiona on että Kärsämäki on luova ja kansainvälinen, yrittäjyyttä ja asukkaiden viihtyvyyttä edistävä, menestyvä maaseutupaikkakunta.

Kärsämäen kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tärkeysjärjestykseen asetettuna.		
Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus
I Tehostettu paikkakunnan markkinointi		
Kärsämäki tulee laajasti tunnetuksi vetovoimaisena ja aktiivisena, asukkaitaan ja yrityksiään kannustavana ja elinvoimaisena maaseutupaikkakuntana	mittarit: paikkakuntakuvan laatu ja tunnettuus mediassa ja eri sidosryhmissä), kunnan asukasmäärän kehitys, kunta- ja elinkeinostrategioiden toteutusaste, kehittämishankkeiden vaikuttavuus, uudet yritykset, työpaikkojen määrä, paikkakunnan sisäisen kehittämisilmapiirin ja ulkoisen yhteistyön taso	Panostetaan paikkakunta-markkinointiin yhdessä yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa: Kunnan uudistetut internetsivut julkaistiin tammikuussa 2018. Tiedotteet hallituksen ja valtuuston kokouspäätöksistä medialle, Kaiku-julkaisuun ja internetiin. Hyödynnetään kärsämäkiset menestystarinat Kärsämäen markkinoinnissa.
II Laadukas maaseutuasuminen		
Kärsämäkisen maaseutuasumisen tarjoama elämänlaatu muodostuu paikkakunnan vahvuustekijäksi	kunnan nettomuuton kehitys, kunnan asuntokannan käyttöaste, uusien asuntorakentamishankkeiden määrä, asuntotonttien myyntimäärät keskustassa ja kylillä, yksityisten vajakäyttöisten asuntojen määrä, asiakaspaute asumis- ja muista palveluista sekä harrastusmahdollisuuksista (säännölliset asukas- ja asiakaskyselyt), aktiivisten kylä- ja muiden yhdistysten määrä, palvelujen jonotusaste ja ihmisläheisyys	Laadittu yhteistyössä muiden toimialojen kanssa ”muuttopaketti, Kärsämäelle töihin- paketti” kunnan uusille internetsivuille, jossa kerrotaan kunnan palvelutarjonasta ja asumisesta. Ehyt palveluketju muuttajalle ensimmäisestä yhteydenotosta lukien (asuminen, päivähoito, koulu, harrastukset, palvelut). Ylläpidetään asukkaiden viihtyvyyttä ja omaehtoista toimintaa
III Monitahoinen saavutettavuus		
Kärsämäestä kehittyy ”Keskipiste Puolimatassa” – saavutettavuutensa pohjalta yritys- ja muita toimijoita investoimaan sitouttava sijoittumiskohde.	uudet yrityshankkeet, yritystonttien myyntimäärä, liiketilojen käyttöaste, valta- ja kantateiden varsien kehittämiseksi aktiivisuus, tapahtumien	Ehyt palveluketju yritystoimintaa suunnittelevalle ensimmäisestä tapaamisesta lukien (tontti, toimitila, rahoitusneuvonta, työvoimakoulutus, pääomarahoitus).

	ja majoittujien määrä, hanke- tavoitteet	Tavoitteena on messu ja tapahtumanäkyvyyden lisääminen Sähköistä viestintää kehitettiin: Uudet verkkosivut, Some- näkyvyyden lisääminen Jatkettu yhteistapaamisia yrittäjien kanssa; tavoitteena on vapaamuotoinen keskustelu kaupallisen vetovoiman parantamisesta yrittäjältojen lisäksi.
IV Omaleimainen kulttuuri		
Kulttuuri luo monimuotoisena kehittämisen voimavarana Kärämäelle elämyksiä ja elinvoimaa ja kytkeytyy tiiviisti paikkakunnan kuvaan ja markkinointiin sekä matkailun ja palvelujen kehittämiseen ja kansainvälisten yhteyksien hyödyntämiseen	tapahtumien kävijämäärä, uusien tapahtumien synty, uudet yritykset, kansainvälisten yhteyksien ja vierailujen määrä, majoitusvuorokaudet, kulttuurimatkailun aktiviteetti	Edesautetaan kunnan kansainvälistymistä mm. yhteistyössä EVS-nuorten ja residenssitaiteilijoiden kanssa. Luovan studion toiminta on käynnistetty ja toimintaa kehitetään edelleen. Kärämäki-tarinoita on hyödynnetty markkinoinnissa ja paikkakuntaidentiteetin vahvistamisessa.

Palvelutuotannon periaatteet:

1. Kunnan omama toimintana tuotettavat palvelut:

- asiakirjahallinta ja muut hallintopalvelujen toimistopalvelut

2. Kuntayhtymältä ostettavat palvelut ppsy Selänne:

- Ympäristö- ja rakennusvalvonnan palvelut

3. Yhteistyössä alueen muiden kuntien kanssa tuotettavat palvelut

- maaseutupalvelut
- lomituspalvelut
- talous- ja velkaneuvonta

4. Yksityisiltä palvelujen tuottajilta ostettavat palvelut

- atk-palvelut
- elinkeinojen neuvonta- ja kehittämisspalvelut

5. Valtion tuottamat palvelut

- yleinen edunvalvonta
- kuluttajaneuvonta

6. Välitetyt palvelut asiointipisteessä

- Kelan yhteispalvelu
- TE-toimisto yhteispalvelu
- Maistraatin yhteispalvelu

Voimassa olevat strategiat ja ohjelmat:

- Kunta - ja elinkeinostrategia 2019- 2023
- NIHAK-seudun kasvuohjelma 2020
- Konserniohjeet

- Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointiohjelma
- Kärsämäen liikenneturvallisuussuunnitelma
- Sisäisen valvonnan ohje
- Hankintaohjeet
- Kotouttamisohjelma
- Vanhuspoliittinen suunnitelma
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2017 - 2020
- Hyvinvointikertomus 2013-2016
- Savuton kunta

Yleishallinto

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Yleishallinto	-956 621	-964 910	0	-964 910	-884 385	80 525
TOIMINTATUOTOT	211 300	182 600	0	182 600	216 241	33 641
TOIMINTAKULUT	-1 167 922	-1 147 510	0	-1 147 510	-1 100 626	46 884
Poistot	-27 810	-46 800	0	-46 800	-34 852	11 948

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja sekä kunnansihteeri

Toiminnan kuvaus: Valtuusto päättää toiminnan ja talouden keskeistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä, talouden ja rahoituksen puitteista.

Hallitus vastaa kunnan hallinnosta ja talouden hoidosta, sen ohjauksesta ja seurannasta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta sekä valvoo kunnan etua.

Keskushallinto vastaa keskitetyistä asiakirjahallinnon ja monistuksen tehtävistä. Lisäksi se huolehtii kunnanhallituksen ja valtuuston kokousasioista.

Jokaiseen kärsämäkiseen talouteen jaettavaa Kaiku-kuukausijulkaisua on julkaistu säännöllisesti myös vuoden 2018 aikana. Asiointipisteessä on toiminut TE-keskuksen työllisyyspalvelujen ja Kelan etäpalvelupiste, jossa mahdollisuus sähköiseen asiointiin, sekä etäkoulutuksiin.

Talous- ja henkilöstöhallintopalveluja ostettiin Kuntien Hetäpalvelut OY:ltä. Kunnan osuus verotuskustannuksista oli 49 211 euroa. Joukkoliikenteen palveluita ostettiin yhteensä 83 475 eurolla. Sähköistä asiointia ja sähköisten palvelujen käyttöä on kehitetty, sähköisen kokoushallinnan käyttöönotto tapahtui alkuvuodesta 2018. Kunnan uudet internetsivut julkaistiin tammikuussa 2018.

Henkilöstöhallinto vastaa keskitetysti kunnan työntekijöiden työterveyshuollon, yhteisten koulutuksen sekä työsuojeluorganisaation ja yhteistyötoimikunnan toiminnasta.

Talous- ja velkaneuvonnan palvelut on ostettu Ylivieskan kaupungilta.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Talousarviossa on varauduttu 20 kunnanhallituksen kokoukseen, 11 valtuuston kokoukseen ja 3 iltakouluun. Vuonna 2018 pidettiin 12 kunnanhallituksen ja 7 valtuuston kokousta sekä 2 iltakoulua, lisäksi järjestettiin luottamushenkilökoulutusta ja yritysvierailuja valtuuston kokousten yhteydessä.

Ajankohtaiset asiat tiedotetaan henkilökunnalle mm. sähköpostilla. Toimistohenkilöstön kehittämisryhmä kokoontuu säännöllisesti, kuin myös yhteistoimintaryhmä ja työsuojelutoimikunta.

Vuoden 2018 työstettiin kuntastrategian päivitystä. Strategiapäivityksen taustaksi hankittiin laaja aineisto. Kuntapäätäjien, paikkakunnan yrittäjien ja henkilökunnan näkemykset kartoitettiin syksyllä 2018 strategiakyselyiden keinoin. Strategiatyön tausta-aineistoina hyödynnettiin vuonna 2018 järjestettyjä kuntalais- ja kulttuurikyselyitä. Valtuusto hyväksyi päivitetyn strategian tammi-kuussa 2019. Strategia on voimassa ajalla 2019- 2023.

Hallintosäätöä päivitettiin mm. vastaamaan muuttunutta kouluverkkoa ja koulupiirijakoa. Päivitetty hallintosäätö hyväksyttiin valtuustossa 18.12.2018.

Maaseutupalvelut

Maaseutupalvelut/ ostopalvelu toteuma oli yhteensä 95 392 euroa, summa pitää sisällään Kärsämäen kunnan osuuden Nivalan kaupungin tuottamista lakisääteisistä maaseutuhallinnon palveluista ja muista maaseudun kehittämisspalveluista, sekä avustukset eläinlääkäreiden matkasubventioon ja tuettuun maksulliseen lomitukseen.

Nivalan kaupunki on hoitanut lakisääteisten maaseutuhallinnon ja maaseudun kehittämistehtävien järjestämisen Kärsämäen, Oulaisten, Sievin ja Ylivieskan kuntien alueella yhteistyösopimuksen mukaisesti. Alueellinen maaseutulautakunta on kokoontunut vuoden 2018 aikana 2 kertaa. Jokaisessa kunnassa palvelut on järjestetty lähipalveluina. Strategisena tavoitteena on ollut:

1. Perusmaatalouden kehittäminen. Strategiaa on toteutettu järjestämällä jokaisessa alueen kunnassa viljelijöille mm. tukikoulutuksia, talous- maatalousrakentamis ja muita tilaisuuksia. Alueelle on valmisteltu vuoden 2018 lopulta alkaen maatalousteknologian kehittämishanketta, johon on palkattu osa-aikainen hankevalmistelija. Tilusjärjestelyjä on meneillään tai päättyneissä vuonna 2018 kolmella alueella.
2. Tehokas viljelijöiden maataloustukiasioiden hoitaminen: Toimintaa on tehostettu siten, että sijaisia ei ole palkattu vakituisten henkilöiden poissaolojen aikana.
3. Maakuntauudistuksesta tiedottaminen: Maakuntauudistuksen valmistelussa on toimittu aktiivisesti ja alueen kunnissa on järjestetty tilaisuuksia, joissa on tiedotettu alueuudistuksesta. Myös henkilökunnalle on tiedotettu mahdollisesta alueuudistuksesta.

Maaseutuhallinnon yhteistyöalueen kustannusten jako on tehty yhteistoimintasopimuksen mukaisesti peltoalan ja tilalukumäärän mukaan.

Lomitus

Reisjärven paikallisyksikkö järjestää lomituspalvelut Haapajärven, Kärsämäen, Pyhäjärven ja Reisjärven maatalousyrittäjille.

Tavoitteet:

Lomatoimen yksikkö suorittaa lomituspalvelulain mukaiset tehtävät. Lomituspalvelujen tuotanto tehostuu ja lomituspalvelujen tilakohtainen käyttö lisääntyy helpottaen tilojen toimintaa. Kunta tukee maksullista lomitusapua ja samalla edesauttaa lomittajien työllistymisessä.

Avustuksia maksulliseen lomitusapuun ja eläinlääkäreiden matkasubventioon myönnettiin 27 746 euroa.

Työllisyyspalvelut

Vuonna 2018 työllisyyspalveluissa panostettiin syrjäytymisen ja nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisyyn sekä työllistämisen- ja työpajatoiminnan kehittämiseen.

Työmarkkinatuen rahoitusvastuut jakautuvat siten, että valtio ja kunnat rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella maksetun työmarkkinatuen 300–999 päivän ajalta ja että kunnat vastaavat 70 %:n maksuosuudella vähintään 1000 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden työttömyysetuudesta. Kunta maksoi työmarkkinatukea vuonna 2018 yhteensä 142 378 euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 13 433 euroa (8%). Kärsämäen kunnan työttömyysaste oli vuoden vaihteessa 10,4 %, vuoden 2017 lopussa se oli 12,3 %.. Pitkäaikaistyöttömiä Kärsämäellä oli vuoden 2018 lopussa 21, henkeä vuotta aiemmin vastaava luku oli 20 henkeä.

Mittarit

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Hallintopalvelujen henkilökunta	4	4	4	4	4
Kunnan vakinaisten vakanssien lkm	129	127	105	115	100
Työterveyshuollon nettomenot, €	6 047	6 197	3 582	6 000	7 411
Valtuuston kokouksia	9	9	10	10	7
Hallituksen kokouksia	20	18	12	18	12

Elinkeinotoimi

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Elinkeinotoimi	-184 880	-199 500	0	-199 500	-186 969	12 531
TOIMINTATUOTOT	-47	30 000	0	30 000	21 434	-8 566
TOIMINTAKULUT	-184 833	-227 140	0	-227 140	-208 402	18 738
Poistot	-5 083	-5 100	0	-5 100	-5 083	17

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus:

Kunta ostaa elinkeinoelämän toimitilapalveluja Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:ltä. Kunnan elinkeinojen kehittäminen ennen Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry:n perustamista oli Kärsämäen Kehityskeskuksen toimintaa. Nykyisin yritystoiminnan elinkeinopalvelut tuottaa Nihak ja sen kautta ohjautuvat yritysten elinkeinotoiminnan kehitysprojektit. Kunta ostaa puolikkaan yritysasiamiehen palvelut seutukunnalta ja tarvittaessa seutukunnan on mahdollisuus antaa väliaikaisesti henkilöresursseja enemmänkin. Hankkeet ja projektit sisältävät kunnan maksuosuuden muiden hallinnoimiin projekteihin.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Elinkeinoelämän edistämässä tavoitteena on turvata olemassa olevien yritysten toimintaedellytyksiä ja edistää uusien työpaikkojen syntyä. Seutukunnalta ostetaan elinkeinojen kehittämisen palveluja. Keskeisiä elinkeinojen kehittämishankkeita oli mm. päätös pääomasijoituksesta Finnsvala Oy:n uuden tehtaan rakentamiseen. Lisäksi kunta jatkoi pienteollisuuskonsepti-toimintaa, jolla voidaan joustavasti ratkaista yritysten toimitiloihin liittyvä tarpeita yhdessä pankkien, Kärsämäen kasvurahaston ja muiden julkisten sekä yksityisten yritysrahoittajien kanssa.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy raportoi huhti-, elo- ja marraskuussa kunnanhallitusta. Tytäryhtiöiden asioista tiedottaminen valtuutetuille on osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnan osallistumisesta projekteihin päättää kunnanhallitus.

	TP2015	TP2016	TP2017	TA2018	TP 2018
Väkiluku	2655	2659	2 611	2 640	2612
Kuntien välinen nettomuutto	-30	-2	-26	*	+2
Työttömyysaste (%)	15,8	11,7	12,3	8,0	10,4
Vuosikate €/asukas	392	542	438	252	400
Verotulot €/asukas	2 718	2 656	2634	2 566	2692
Valtionosuudet €/asukas	4 065	4 221	4 316	4 341	4 396

Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry :

Mittarit

Vuoden 2018 aikana Kärsämäellä perustettiin 18 yritystä, yritysten poistuma kaupparekisteristä oli yhteensä 8 kpl.

Pidettyjä yrittäjäiltoja v.2018: tavoite 5kpl, pidettyjä yrittäjäiltoja ja koulutustilaisuuksia 5 kpl.

Selännepalvelut

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama

Selännepalvelut	-205 229	-234 450	0	-234 450	-176 056	58 394
TOIMINTAKULUT	-205 229	-234 450	0	-234 450	-176 056	58 394

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus:

Kunta ostaa Ppky Selänneeltä ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun, maa-aineslain, rakennusvalvonnan ja korjausneuvonnan palvelut.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Palvelut ostetaan palvelutasosuunnitelman ja vuosittaisen vuosisuunnitelman mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	-9 653 982	-9 954 340	0	-9 954 340	-9 824 270	130 070
TOIMINTATUOTOT	1 688 322	1 628 870	0	1 628 870	1 345 419	-283 451
TOIMINTAKULUT	-11 342 304	-11 583 210	0	-11 583 210	-11 169 690	413 520

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus:

Sosiaali- ja terveystoimen palvelujen tarkoituksena on turvata kärsimäkkäisille lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Peruspalvelut järjestetään lähipalveluna.

Kärsämäen kunta on järjestämistä vastuussa lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta. Sosiaali- ja terveystoimen palvelut järjestetään yhteistyössä yksityisen palveluntuottajan kanssa. Palveluntuottajana 1.1.2015 aloitti Attendo Oy, palvelusopimus sote-palveluista on voimassa 30.6.2022 saakka. Yrityskauppojen myötä Attendo Kuntaturva Oy:n omistajaksi vaihtui vuodenvaihteessa Terveystalo Oy. Omistajavaihdos ei vaikuta Kärsämäen kunnan ja palveluntuottajan väliseen palvelusopimukseen.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluista vastaavana toimielimenä toimii kunnanhallitus. Yksilöhuoltoasioita käsittelee yksilöjaos. Valtaosa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä työskentelee palveluntuottajan palveluksessa, lukuun ottamatta kunnan palvelukseen jääneitä henkilöitä, joista aiheutuvat henkilöstökustannukset palveluntuottaja korvaa kunnalle. Virkavastuutehtävät sosiaali- ja terveystoimen palvelujen osalta kuuluvat kunnan palveluksessa työskenteleville viranhaltijoille. Näitä viranhaltijoita ovat kansanterveystyön johtava lääkäri johtava sosiaalityöntekijä, sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaajat, sekä toimistosihiteeri. Virkavastuutehtävissä työskentelevien viranhaltijoiden henkilöstökustannuksista vastaa kunta.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Palvelut tuotetaan lähipalveluina. Palveluiden laatua ja vaikuttavuutta kehitetään yhteistyössä yksityisen palveluntuottajan kanssa. Sosiaali- ja terveystalouden ulkoistus perustuu kiinteään vuosihintaan, jolloin sote-palvelujen kustannukset ovat paremmin hallittavissa. Sote-palvelujen ohjausryhmä kokoontui vuoden 2018 aikana kolme kertaa. Ohjausryhmä koostuu kunnan, palveluntuottajan ja henkilöstön edustajista. Johtavat viranhaltijat suorittavat valvonta ja tarkastuskäyntejä palveluntuottajan ja sen alihankkijoiden toimipaikkoihin.

Sosiaali- ja terveystalouden palvelusopimuksen mukainen sopimushinta sote- palveluista vuonna 2018 9 760 318 euroa, sisältäen sopimuksen mukaisen kannustinpalkkion suuruudeltaan 230 411 euroa. Em erien laskennallinen alv-palautus 5% huomioituna nettokustannus oli 9 272 303 euroa. Tämän lisäksi kunnan vastattavana ovat virkavastuuhenkilöstön kustannukset enintään 150 000 euroon saakka, kiinteistö- ja kiinteistöhoitokustannukset sekä suuremmat kalustohankinnat. Kunnan kustannuksiin kuuluvat myös eläkemenoperusteiset eläkemaksut (230 254 euroa) sekä ensihoito (146 960 euroa). Perustoimeentulotuki siirtyi Kelan hoidettavaksi 1.1.2017 alkaen. Kunnalle jäivät ennaltaehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki.

Tunnuslukuja

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Perustoimeentulotuki kotitaloudet (kpl)	76	82	87	88	*
Täydentävä TT kotitaloudet (kpl)	35	45	44	16	30
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet yht.	85	113	103	*	*
Lastensuojeluilmoitusten määrä	53	32	63	89	54
Ls uudet avohuollon asiakkuudet	32	1	22	23	10
Perhetyön piirissä olleet perheet	20	17	31	31	16
Omaishoitajien lukumäärä	27	34	38	39	39
Omaishoidon tuella hoidettujen lkm	35	36	40	40	40
Päihdehuollon asiakkaat (A-klinikat)	24	15	32	24	22
Kotihoitokäynnit vanhustalouksissa	42 189	34 854	39 424	43 229	40 668

OPETUSTOIMEN LAUTAKUNTA

Yleistä

Opetustoimen lautakunta vastaa kunnan varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, toisen asteen koulutuksesta ja muusta sivistystyöstä.

Lautakunta kokoontui vuoden 2018 aikana yhdeksän (9) kertaa ja käsitteli yhteensä 107 pykälää.

Sivistysjohtaja toimi lautakunnan kokouksissa asioiden valmistelijana, esittelijänä ja sihteerinä. Koulutoimiston toimistosihteerini vastasi lautakunnan toimintaan ja sivistystoimen hallintoon liittyvistä toimistotehtävistä sekä osallistui myös lautakunnalle menevien asioiden valmisteluun.

Varhaiskasvatuksen toiminnasta ja taloudesta vastasi varhaiskasvatuspäällikkö, joka oli varhaiskasvatukseen liittyvien asioiden valmistelijana mukana opetustoimen lautakunnan kokouksissa.

Frosteruksen koulussa, jossa oli luokat 0-9, oli päätoiminen rehtori ja osa-aikainen koulusihteeriresurssi. Kunnassa toimi kaksi kyläkoulua, Venetpalon koulu ja Saviselän koulu, joissa oli luokat 0-6.

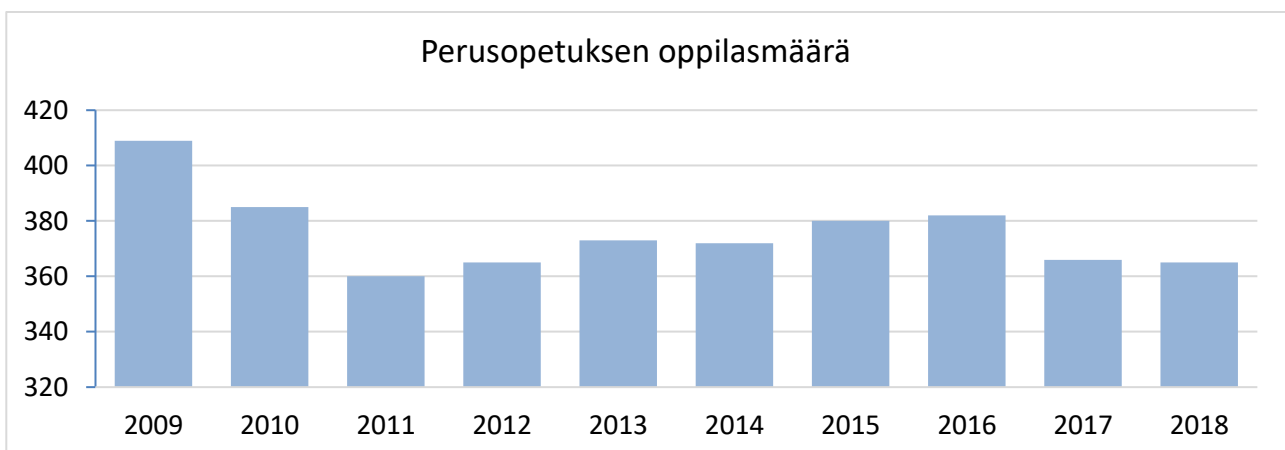
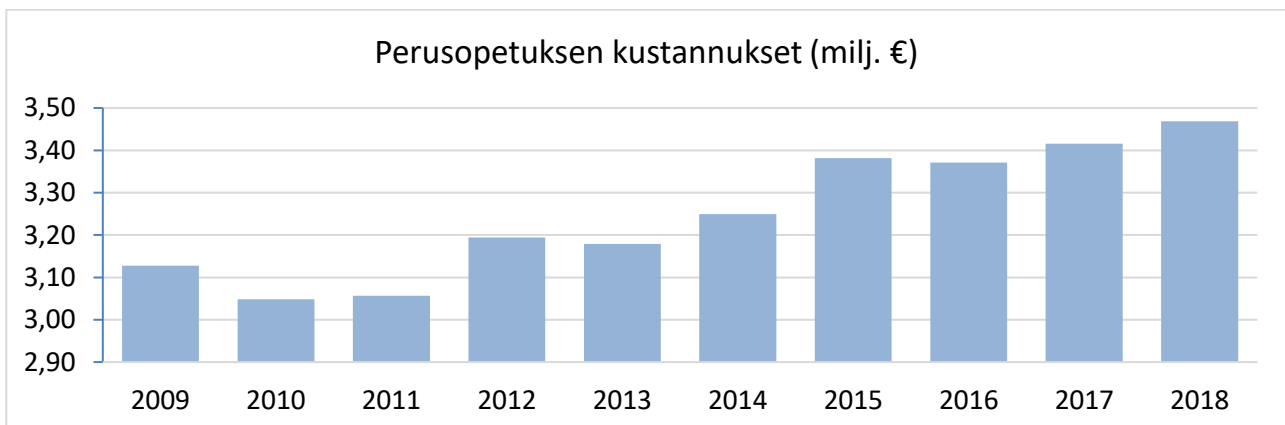
Frosteruksen koululla ja Venetpalon koululla oli erilliset esiopetusryhmät kevätlukukaudella. Saviselän koululla esiopetus oli integroitu 1-luokkaan. Syyslukukaudella Frosteruksen koululla ja Saviselän koululla oli erilliset esiopetusryhmät. Lisäksi Frosteruksen koululla oli aamu- ja iltapäivätoimintaa 1-2 -luokkalaisille ennen ja jälkeen koulupäivän. Saviselän koululla aamu- ja iltapäivätoiminta alkoi syyslukukaudella. Esiopetuksen oppilaille oli mahdollista osallistua aamu- ja iltapäivähoitoon yhteisissä tiloissa aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa Rekolassa. Venetpalon ja Saviselän kouluilla oli omat rehtorit.

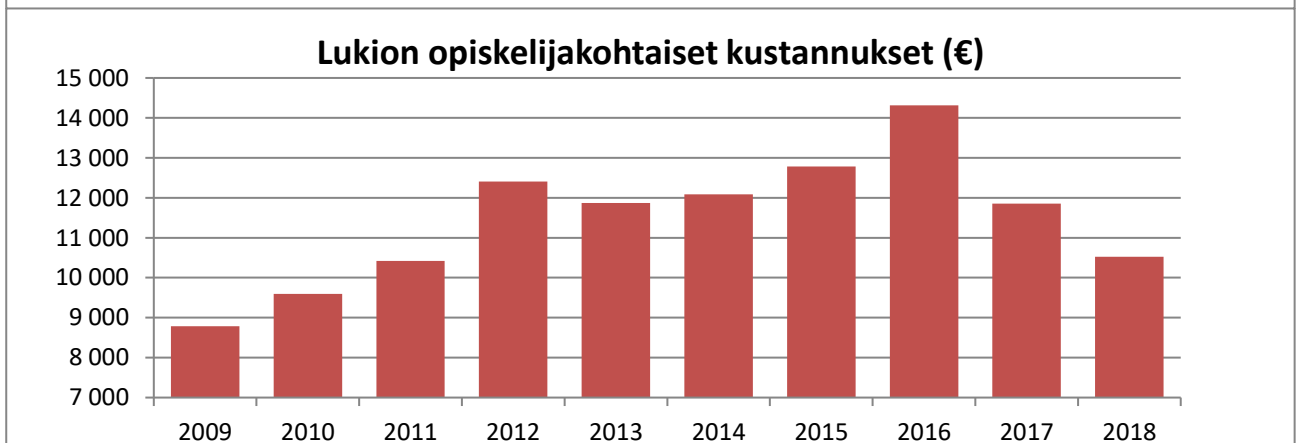
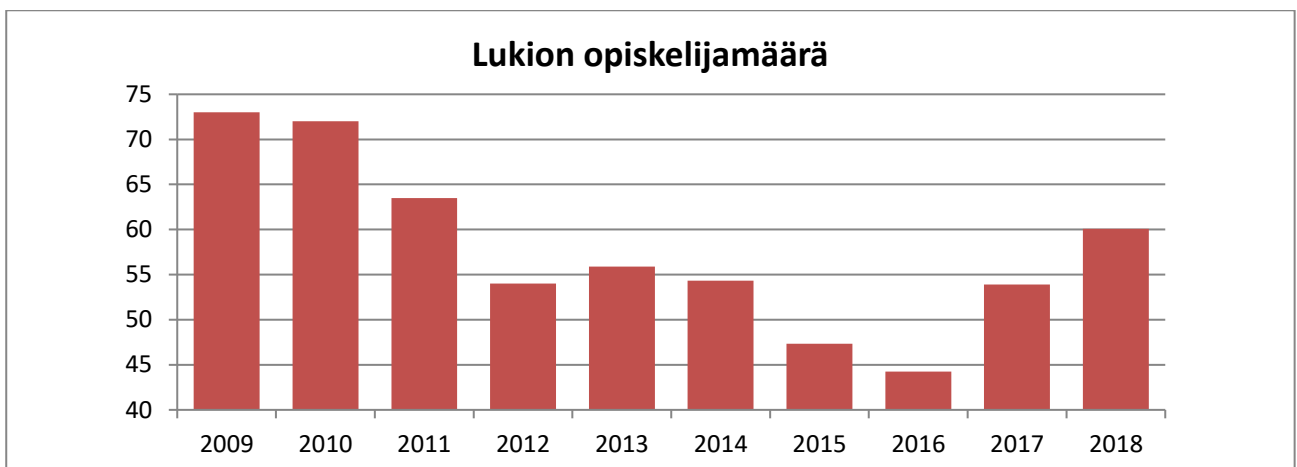
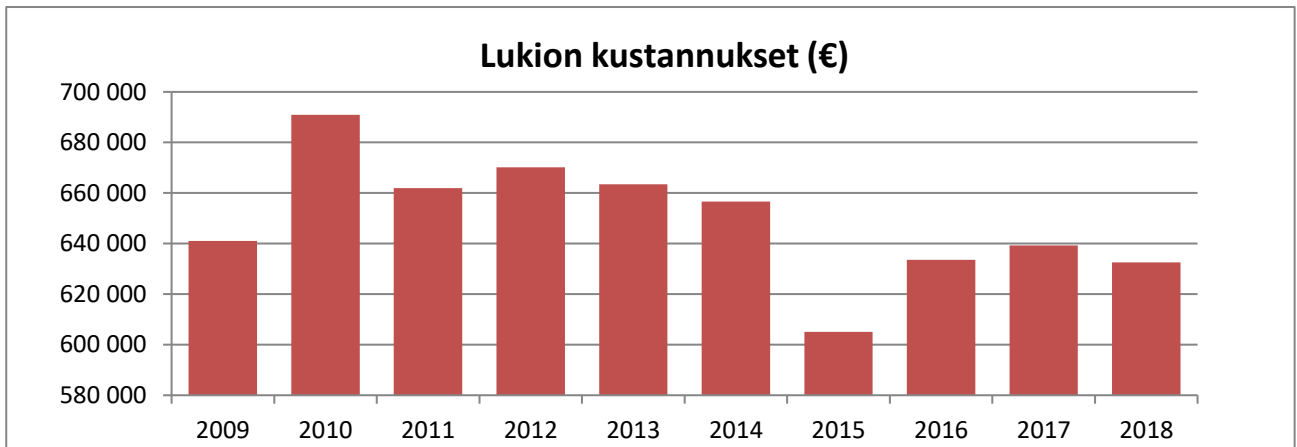
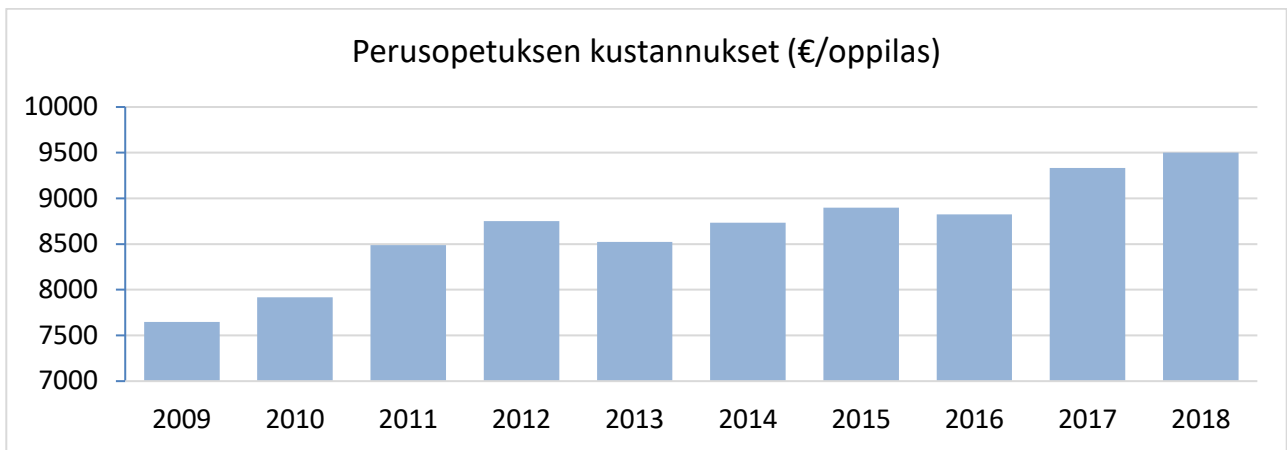
Venetpalon koulu sulki ovensa 1.6.2018 ja Venetpalon koulun oppilaat ja henkilökunta siirtyivät syksyllä 2018 Frosteruksen koululle.

Koulujen rehtorit vastasivat oman koulunsa talousarvion suunnittelusta ja sen toteutumisesta. Frosteruksen koulun rehtori toimi perusopetusta koordinoivana rehtorina. Hänen vastuullaan oli mm. perusopetuksen talousarvion ja toimintasuunnitelman laatiminen ja seuranta, perusopetuksen opetussuunnitelman kehittäminen, peruskoulujen yhteisten projektien koordinointi sekä joidenkin perusopetusta koskevien asioiden valmistelu lautakuntaan. Syyslukukaudella Frosteruksen koululla aloitti työnsä myös apulaisrehtori, joka joutui ottamaan vastaan Frosteruksen koulun rehtorin tehtävät 11.9. alkaen. Apulaisrehtorin tehtäväkuvaan kuuluivat myös Saviselän koulun rehtorin tehtävät.

Vuoden 2018 tilastointipäivänä 20.9. oli perusopetuksessa ja esiopetuksessa yhteensä 365 oppilasta. Saviselän koululla oli 51, Frosteruksen koulun alaluokilla 204 ja yläluokilla 110 oppilasta.

Lukiossa oli 63 päivälukion opiskelijaa kevään tilastointipäivänä 20.1.2018 ja 55 syksyn tilastointipäivänä 20.9.2018. Lisäksi eLukiossa opiskeli neljä aineopiskelijaa.

Kärsämäen kunnan vuosille 2016-2021 laaditun strategian vision mukaan Kärsämäki on luova ja kansainvälinen, yrittäjyyttä ja asukkaiden viihtyvyyttä edistävä, menestyvä maaseutupaikkakunta.

Opetustoimen lautakunnan vastuualueelle kuuluvia keskeisiä toimenpiteitä ovat:

Kärsämäen kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tärkeysjärjestykseen asetettuna.		
Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus
I Tehostettu paikkakunnan markkinointi		
Kärsämäki tulee laajasti tunnetuksi vetovoimaisena ja aktiivisena, asukkaitaan ja yrityksiään kannustavana ja elinvoimaisena maaseutu-paikkakuntana	Paikkakuntakuvan laatu ja tunnettuus mediassa ja eri sidosryhmissä, imago tutkimus (selkeät mittaukset ja haastattelut kohde-ryhmittäin/ asiakassegmenteittäin), kunnan asukasmäärän kehitys, kunta- ja elinkeinostrategioiden toteutusaste, kehittämissuunnitelmien vaikuttavuus, uudet yritykset, työpaikkojen määrä, paikkakunnan sisäisen kehittämismiljöön ja ulkoisen yhteistyön taso	Osallistutaan yhteistyössä Kärsämäen brändi- ja markkinointistrategian ja sen toimintasuunnitelman toteuttamiseen. Markkinoidaan lukiota potentiaalisille opiskelijoille laajasti. Tuodaan esille peruskoulun vahvuuksia.
II Laadukas maaseutu-asuminen		
Kärsämäkisen maaseutu-asumisen tarjoama elämänlaatu muodostuu paikkakunnan vahvuustekijäksi	Kunnan nettomuuton kehitys, kunnan asuntokannan käyttöaste, uusien asuntorakentamishankkeiden määrä, asuntotonttien myyntimäärät keskustassa ja kylillä, yksityisten vajaakäyttöisten asuntojen määrä, asiakaspalautteiden asumis- ja muista palveluista sekä harrastusmahdollisuuksista (säännölliset asukas- ja asiakaskysely), aktiivisten kylä- ja muiden yhdistysten määrä, palvelujen jonotusaste ja ihmisläheisyys Kyläkoulujen määrä vähintään 2 kpl Kerhojen määrä	Asumisen asiakaspalveluprosessi viritetään tehokkaaksi räätälöitynä ja yksilöllisenä kokonaispalveluna (asunto, työpaikat, palvelut, harrastukset ja etuudet samassa muuttopakettissa, markkinointiaineistot visuaalisesti näytäväksi, some-näkyvyys). Varmistetaan päivähoitopaikkojen tarpeenmukainen saatavuus. Säilytetään opetustoimen ja opetuksen hyvä palvelutaso. Säilytetään kyläkoulu. Aamu- ja iltapäiväkerhojen toimintaa jatketaan, koulujen kerhotoimintaa kehitetään edelleen. Yhteisöllisyyttä tuetaan, mm. vanhempainyhdistystoimintaa.
III Monitahoinen saavutettavuus		
Kärsämäestä kehittyi ”Keskipiste Puolimatassa” -saavutettavuutensa pohjalta yritys- ja muita toimijoita investoimaan sitouttava sijoittumiskohde.	Uudet yrityshankkeet, yritystonttien myyntimäärä, liiketilojen käyttöaste, valta- ja kantateiden varsien kehittämisaktiivisuus, tapahtumien ja majoittajien määrä, hanketavoitteet	Kylien elinympäristöjen esille nosto toimivien tie- ja sähköisten yhteyksien ja väljien asumismahdollisuuksien kautta. Järjestetään koulukuljetukset laadukkaasti. Huolehditaan lukion saavutettavuudesta myös ulkopaikkakuntalaisten opiskelijoiden osalta.

IV Omaleimainen kulttuuri		
Kulttuuri luo monimuotoisena kehittämisen voimavarana Kärsämäelle elämyksiä ja elinvoimaa ja kytkeytyy tiiviisti paikkakunnan kuvaan ja markkinointiin sekä matkailun ja palvelujen kehittämiseen ja kansainvälisten yhteisöjen hyödyntämiseen	Tapahtumien kävijämäärä, uudet tapahtumat, kansainvälisten yhteisöjen ja vierailujen määrä, kulttuurimatkailun aktiviteetti Opetussuunnitelman tavoitteiden toteutuminen Toteutuneiden kv-yhteistyöprojektien lukumäärä	Kootaan jo olevat ja kehitettävät omaleimaiset kulttuurikohteet, -tapahtumat, -ympäristöt ja -palvelut samaan ja eri vuodenaikoihin sovituttuun ja tuotteistettavaan palvelukokonaisuuteen, joka toimii markkinoinnin perustana. Kyliä omaperäisten kulttuurivaikutteiden, -palvelujen ja yritystoiminnan yhteiskäyttö tapahtumissa ja matkailussa (tarinallisuus, luontokohteet, metsästys, ruoka, jne). Paikalliset perinteet ja kulttuurin vahvuudet huomioidaan opetussuunnitelmassa.

Valtuuston sitovuustaso

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
Opetustoimen lautakunta	-5 477 929	-5 416 150	-5 577 013	-160 863
TOIMINTATUOTOT	380 706	310 050	343 997	33 947
TOIMINTAKULUT	-5 858 635	-5 726 200	-5 921 010	-194 810
Poistot	-4 947	-14 840	-14 840	0

Toimielimen sitovuustaso

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Opetustoimen hallinto	-163 612	-92 300		-92 300	-95 902	-3 602
Perusopetus	-3 415 707	-3 395 610	47 820	-3 347 790	-3 468 252	-120 462
Toisen asteen opetus	-639 262	-648 580		-648 580	-632 536	16 044
Muu sivistystyö	-92 152	-94 870		-94 870	-61 807	33 063
Varhaiskasvatus	-1 167 196	-1 184 790	-47 820	-1 232 610	-1 318 516	-85 906

OPETUSTOIMEN HALLINTO

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
Opetustoimen hallinto	-163 612	-92 300	-95 902	-3 602
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-163 612	-92 300	-95 902	-3 602

Yliystä KuEL-eläkemenperusteinen maksussa.

PERUSOPETUS

Perusopetuksen vastuualue sisältää esi- ja perusopetuksen tulosyksiköt.

Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Kansainvälisyysprojekteja ja yhteistyötä jatketaan.	Uutta Comenius-hanketta tai muuta kansainvälisyyskontaktia etsitään. Panostetaan lähialueen koulujen, kylien ja hankkeiden yhteistyöhön.	Venäjän kielen oppilasryhmä kävi opintoretellä Kostamuksessa. Muita isompia kansainvälisyysprojekteja ei ollut. Osallistuttiin mm. Kattilakosken kulttuuriosuuskunnan järjestämään taidenäyttelyyn, tehtiin yhteistyötä seurakunnan ja 4H-yhdistyksen kanssa.
Kaikkia yhdeksäsluokkalaisia ohjataan yhteishakuun.	Kaikki perusopetuksen keväällä 2018 päättäneet saavat opiskelupaikan.	Kaikki Peruskoulunsa päättäneet oppilaat (38) saivat jatko-opiskelupaikan.
Seurataan missä muu Suomen taitotaso menee. Käytössä on valtakunnalliset arvioinnin kriteerit. Perusopetuksen kustannukset pyritään pitämään samantyyppisten kuntien tasolla.	Koulun toimintaa verrataan alueen ja koko maan tunnuslukuihin.	
Yhtenäisen perusopetuksen toteuttamista jatketaan ja kehitetään lisäämällä yhteistyötä koulujen kesken.	Kaikilla kunnan alakouluilla on yhteisiä tilaisuuksia. Kouluilla on yhtenäiset toimintasäännöt ja oppilashuollon ohjeistus. Yhtenäiskoulun käytänteiden yhdenmukaistamista jatketaan luokka-asteesta riippumatta.	Yhteisiä tilaisuuksia on ollut liikunnan puolella mm. alakoulujen hiihtoja yleisurheilukisat sekä sähköturnaus. Erilaisia esiintyjä on myös käynyt yhteisissä tilaisuuksissa, joihin on koonnuttu Frosteruksen koululle. Yhtenäiskoulun käytänteet ovat käytössä perusopetuksen molemmissa toimipisteissä Frosteruksella ja Saviselässä.
Syyslukukaudella 2009 aloitettu KIVA-koulu-toimintaohjelma jatkuu kaikilla kouluilla.	Vuositain tehtävien oppilaskäy- selyjen perusteella kiusaaminen vähentyy. Sitoudutaan ohjelman tehokkaan toteuttamiseen.	Kiusaamistapauksiin on puututtu aktiivisesti ja systemaattisesti. Kaikki pienetkin tapaukset on selvitetty. KIVA-tiimi toteuttaa ohjelmaa ja Tiimiin kuuluvat opettajat kouluttautuivat lisää syksyn aikana.
Tietotekniikan hallitseminen ja sujuva käyttö on tärkeää nyky-yhteiskunnassa. Oppilashallintoa ja yhteyksiä kotiin tehostetaan, prosesseja digitali-	Koko ajan pyritään päivittämään opetustilojen AV-tekniikkaa vanhimmasta päästä. Kaikissa kouluissa (Frosterus, Venetpalo, Saviselkä ja lukio) on käytössä yhteinen digitaalinen Wilma-järjestelmä, joka on Multi-Primus oppilashallinto-ohjelman	Perusopetukseen hankittiin iPad-tabletteja vuoden 2018 aikana 17 kappaletta. Lisäksi hankittiin viisi kappaletta ns. teholäppäriä, joita voidaan hyödyntää mm. eSportissa. Wilmaa käytetään päivittäin, Opin-aika, Ville, Pedanet ja Gafe ovat oppilaitten käytössä myös kotona.

<p>soidaan sekä yhdenmu- kaistetaan niin kouluilla kuin koulutoimessa.</p> <p>Opettajien tietotekniset taidot ovat tärkeitä.</p> <p>Tietokoneet ja opetusvä- lineet ajan tasalla.</p>	<p>www-liittymä. Opettaja, henkilö- kunta ja huoltaja pääsevät yhdellä tunnuksella kaikkiin häntä koske- viin tietoihin käsiksi.</p> <p>Koulutetaan opettajia tieto- ja viestintätekniikan (tv) käyttöön.</p> <p>Oppitunnilla ATK-luokassa jokai- sella oppilaalla on käytössä hyvin toimiva tietokone.</p> <p>Jokaisen opetustilan opetusväli- neistö on ajan tasalla (tietokone, dataprojektori, dokumenttika- mera).</p>	<p>Tutor-opettajat auttoivat opettajia ja oppilaita tietoteknisissä asioissa kai- killa kouluilla.</p> <p>Luokissa olevia opetusvälineitä on uusittu ja korjattu mahdollisuuksien mukaan (lähinnä dataprojektorit).</p>
<p>Sisäilman laadulla on suuri merkitys opiskelu- tehokkuuteen ja moti- vaatioon.</p>	<p>Sisäilmanlaatu pysyy normaalin rajoissa. Suoritetaan ilmanlaatu- mittauksia luokissa tarpeen mu- kaan.</p>	<p>Ympäristötarkastaja teki Venetpalon ja Saviselän koululle keväällä tarkas- tuksen, jossa koulujen kunto todet- tiin hyväksi. Frosteruksen koululla suoritettiin joulukuussa 2018 tervey- dellisten olojen tarkastus, jossa ei tullut esille mitään hälyttävää.</p>
<p>Varhaisen puuttumisen mallia painotetaan kou- lumaailmassa.</p>	<p>Psykologin tutkimuksiin ohjattu oppilas pääsee tutkimuksiin 2 kuukauden kuluessa.</p> <p>Kärsämäellä on oma kokoaikainen koulukuraattori.</p> <p>Koululääkäri on oltava lain edel- lyttämän verran käytettävissä.</p> <p>Resursoidaan riittävästi tukiope- tusta ja muuta yleisen tuen re- surssia.</p>	<p>Psykologi vaihtui syksyllä 2018, Car- los Sirkiä vaihtui Marika Rossiseen. Psykologin palvelut ostetaan osto- palveluna Poiju Oy:stä 2 pv/kk. Syk- syn aikana purettiin tutkimusjonoja ja ostettiin muutamia lisäpäiviä. Psy- kologi on pyrkinyt tekemään myös ennaltaehkäisevää työtä oppilaitten keskuudessa ja pitänyt myös opetta- jille pedagogisia iltapäiviä.</p> <p>Kuraattori työskenteli Frosteruksen koululla neljänä päivänä viikossa ja yhtenä päivänä Saviselässä.</p> <p>Kouluterveydenhoitaja kävi kyläkou- luilla kerran kuukaudessa ja oli kol- mena päivän tavattavissa Frosteruk- sen koululla.</p> <p>Tukiopetusta annettiin tarvittaessa. Syksyn aikana pyrittiin kaikkia mah- dollisia resursseja käyttämään te- hokkaasti hyväksi oppilashuollollisiin toimenpiteisiin.</p>
<p>Kaikki opettajat ovat osaavia (substanssipäte- vyys) ja muodollisesti kelpoisia. Kaikilla opet- tajilla on mahdollisuus</p>	<p>Listataan poikkeamat.</p> <p>Kirjataan opettajien osallistumi- set koulutuksiin.</p>	<p>Suurimmaksi osaksi opettajat ovat päteviä. Pätevien sijaisten saaminen on ollut haasteellista.</p>

<p>osallistua ammattipätevyyttä täydentävään koulutukseen.</p>		<p>Keväällä epäpäteviä opettajia oli yksi aineenopettaja, kaksi esikoulunopettajaa. Syksyllä kaksi luokanopettajaa, kaksi esikoulun opettajaa ja kaksi aineenopettajaa. Näistä toinen luokanopettaja Saviselässä.</p>
<p>Mahdollisimman moni oppilas osallistuu koulun tarjoamaan kerhoon.</p>	<p>Kaikille 1-9 luokan oppilaille tarjotaan mahdollisuus osallistua koulun ilmaisiin kerhoihin. Vanhemmat otetaan mukaan kerhotoimintaan.</p>	<p>Kaikille perusopetuksen oppilaille on tarjottu mahdollisuutta osallistua ilmaisiin kerhoihin sekä Frosteruksella, että Saviselässä. Vanhempia on ollut vetämässä kerhoja.</p>
<p>Monipuolinen ja innostava liikunta on tärkeää oppilaan kasvuille.</p> <p>Oppilaiden ylipaino vähentyy.</p>	<p>Oppilaiden liikkuminen lisääntyy.</p> <p>Toimitaan Liikkuva Koulun -strategian mukaisesti. Kerhotoiminta tukee liikunnanopetusta.</p> <p>Myös välitunneilla pyritään aktiiviseen liikkumiseen mm. välkkäri-toiminnan kautta.</p> <p>Suositusten mukainen kouluruokailu.</p>	<p>Kouluilla on pidennetyt välitunnit (25 min) kerran viikossa, välkkärikoulutuksen saaneet oppilaat vetävät välituntiliikuntaa.</p> <p>Oppilaille on annettu opetussuunnitelman mukaista liikunnanopetusta koulun mahdollisuuksien ja painotusten mukaisesti.</p> <p>Perusopetus on ollut mukana Liikkuva koulu -ohjelmassa.</p> <p>Kouluruokailu on suositusten mukaista, oppilaat voivat vaikuttaa ruokalistoihin ruokaraadin kautta. Palveluntarjoajan kanssa pidetään kehityspalaverit kaksi kertaa vuodessa.</p>
<p>Yrittäjyyskasvatusstrategian tavoitteet näkyvät opetuksessa.</p>	<p>Toimitaan strategian mukaisesti.</p>	<p>Yrittäjyyskasvatusstrategian mukaisesti erilaisia toimia on toteutettu. Kuudesluokkalaiset vierailivat Oulun yrityskylässä keväällä, Oppilaskunta järjestää erilaisia tempauksia ja pitää kahvilaa oppilaille, yläkoulussa on TET ja TOP- päiviä.</p>
<p>Yhteistyö kodin ja koulun välillä on osa luontevaa yhteistyötä.</p>	<p>Kaikilla peruskouluilla on vanhempainyhdistys. Yhteistyötä kotien, kylien ja koulun välillä lisätään.</p> <p>Loputkin huoltajat siirtyvät Wilman käyttäjiksi.</p>	<p>Vanhempainyhdistykset toimivat kouluilla. Toiminta on etupäässä varainkeruuta ja talkoilua. Frosteruksen koululla vanhempainyhdistys pystytti uusia pihaleikkivälineitä.</p> <p>Vanhempainillat, vanhempainvartit ja lapset puheeksi menetelmä on käytössä kouluilla.</p> <p>Wilma on käytössä kaikilla perheillä.</p>
<p>Yläkoulun oppilaiden opiskelumotivaatio on riittävän korkealla tasolla</p>	<p>Opetusryhmissä vaalitaan opiskelurauhaa. Tarpeen vaatiessa perustetaan JOPO-luokka, johon hakemusten perusteella valitaan 7-</p>	<p>JOPO-luokalla oli syksyllä kahdeksan yhdeksäsluokkalaista poikaa.</p>

ja oppituntien työrauha on taattu.	9.-luokkalaisia oppilaita. Listataan JOPO-oppilaiden määrä.	
Lapset puheeksi -menetelmä	Kaikissa kunnan peruskouluissa on käytössä Lapset puheeksi -menetelmä ja siihen on koulutetut opettajat. Kirjataan käytyjen keskustelujen/neuvonpitojen määrä.	Kouluilla on käytössä LP- menetelmä ja kaikille 1-, 5- ja 7-luokan oppilaitten huoltajille tarjotaan LP-keskustelua. Keskusteluja tarjottiin kaikkiaan 90 kpl, niistä toteutui 51, eli 57 %. 32 opettajaa on kouluttautunut näihin keskusteluihin.
Kyläkoulujen toiminta pyritään turvaamaan pitämällä oppilasmäärät vähintään nykyisellä tasolla.	Seurataan kyläkoulujen oppilasmääriä ja ennusteita.	Venetpalon koulun ovet suljettiin 2.6.2018.

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Perusopetus	-3 415 707	-3 395 610	47 820	-3 347 790	-3 468 252	-120 462
TOIMINTATUOTOT	170 856	124 470		124 470	149 208	24 738
TOIMINTAKULUT	-3 586 563	-3 520 080	47 820	-3 472 260	-3 617 460	-145 200
Poistot	-2 778	-8 330		-8 330	-8 335	-5

Perusopetuksessa suurin ylitys palkoissa.

Perusopetuksen tunnuslukuja	TP 2017	TA 2018	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
<u>Peruskoulut (mukana esiopetus)</u>					
oppilasmäärä	366	366	366	365	-1
kustannukset €/oppilas	9 333	9 278	9 147	9 502	-355
opetustuntien määrä	30 957	30 957	30 957	30 360	-597
kustannukset €/opetustunti	110	110	108	114	7
kustannukset yhteensä	-3 415 707	-3 395 610	-3 347 790	-3 468 252	-120 462

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Toisen asteen vastuualue sisältää lukion tulosityksikön.

Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Lukion opiskelijamäärä säilyy kohtuullisena.	Jokaisella vuosiluokalla vähintään 20 opiskelijaa.	Lukion opiskelijamäärä vuoden lopussa 52, tavoite ei ole täyttynyt millään vuosiluokalla.
Kärsämäki mukana eLukiossa.	eLukiossa yksi aikuisopiskelija. Päivälukiolaiset suorittavat kurseja eLukiossa. Vähintään kaksi Kärsämäen lukion opettajaa antaa eLukio-opetusta.	Päivälukiolaisilta kuusi kurssi-suoritusta ja aineopiskelijoilta 10.

	Peruskoulun oppilaille tarjotaan mahdollisuus suorittaa kurssija eLuki-ossa.	Kolme Kärsämäen lukion opettaja on opettanut yhteensä viisi kurssia.												
Lukion toimintaa verrataan alueen tunnuslukuihin.	Opiskelijakohtaiset kustannukset saman tyyppisten lukioiden tasolla.	AVI ei ole kerännyt alueellisia tunnuslukuja vuoden 2016 jälkeen.												
Lukiossa suoritetaan tietokoneen A-ajokortteja.	Tavoitteena viisi A-korttia vuodessa sekä osasuorituksia 20 opiskelijalta.	Suoritettu 14 tietokoneen käyttäjän A-korttia. Osasuorituksia 18 opiskelijalta.												
Kaikilla lukion opettajilla muodollinen kelpoisuus.	Listataan poikkeamat.	Muodollinen kelpoisuus puuttui kahdelta tuntiopettajalta.												
Lukioyhteistyötä muiden lukioiden kanssa jatketaan.	Päivälukiolaiset osallistuvat vähintään viidelle kahden tai useamman lukion yhteiselle kurssille.	Päivälukiolaiset osallistuneet kuudelle lukioiden yhteiselle kurssille.												
Mahdollisimman moni lukion päättäneistä saa opiskelupaikan korkeakoulusta.	Lukion päättäneet saavat opiskelupaikan korkeakouluista vähintään yhtä hyvin kuin Suomessa keskimäärin.	<p>Ylioppilaiden välitön sijoittuminen jatko-opintoihin vuosina 2008-2017</p> <table border="1"> <caption>Ylioppilaiden välitön sijoittuminen jatko-opintoihin vuosina 2008-2017</caption> <thead> <tr> <th>Korkeakoulu</th> <th>Kärsämäki (%)</th> <th>Suomi (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ammatillinen</td> <td>~8</td> <td>~5</td> </tr> <tr> <td>AMK</td> <td>~30</td> <td>~18</td> </tr> <tr> <td>Yliopisto</td> <td>~20</td> <td>~18</td> </tr> </tbody> </table>	Korkeakoulu	Kärsämäki (%)	Suomi (%)	Ammatillinen	~8	~5	AMK	~30	~18	Yliopisto	~20	~18
Korkeakoulu	Kärsämäki (%)	Suomi (%)												
Ammatillinen	~8	~5												
AMK	~30	~18												
Yliopisto	~20	~18												
Tietokoneet ja opetusvälineet ajan tasalla.	Jokaisella opiskelijalla on tietokone-luokassa pidettävillä oppitunneilla käytössä hyvin toimiva tietokone. Jokaisen opetustilan opetusvälineistö on ajan tasalla (vähintään tietokone, dataprojektori ja dokumenttikamera). Jokaisen lukion opiskelijan käytössä on tablettitietokone opiskelua varten. Lukion opettajilla käytössä henkilökohtainen tabletti- tms. tietokone.	<p>Lukion käytettävissä olevassa Frosteruksen koulun tietokone-luokassa riittävä määrä tietokoneita.</p> <p>Suurin osa lukion kurssikokeista pidetään abitti-luokassa, jossa on 34 kannettavaa tietokonetta. Osa niistä ei enää täytä ylioppilastutkintolautakunnan vaatimuksia ja kurssikokeita varten tarvittaisiin tietokoneita lisää.</p> <p>Luokkien varustelu pääosin kunnossa. Ajoittaista päivitystarvetta esiintyy.</p> <p>Tablettitietokoneet on hankittu henkilökohtaiseen käyttöön opettajille ja opiskelijoille. Tablettitietokoneita käytetään opetuksessa.</p>												
Pidetään yllä osaamista ja valmiutta digitaaliseen ylioppilastutkintoon.	Pidetään digitaalisia kurssikokeita Abitti-järjestelmällä. Varavirtajärjestelmän turvin voidaan pitää digitaalinen yo-koe myös sähkökatkon aikana.	Kurssikokeita pidetty säännöllisesti Abitti-järjestelmällä. Järjestelmä on akkuvarmennettu ly-												

	Lukion opiskelijoilla on koulun puolesta käytössä digitaalisessa ylioppilastutkinnossa tarvittava tekniikka.	hyitä sähkökatkoja varten ja pitempiä sähkökatkoja varten on koululla varageneraattori. Lukio on pystynyt tarjoamaan digitaalisessa yo-tutkinnossa tarvittavan tekniikan kaikille opiskelijoilleen.
Kansainvälisyysprojekti jatkuu.	Vuonna 2016 alkanut Erasmus+ -projekti jatkuu.	Erasmus+ projekti päättyi 2018. Loppuraportti on hyväksytty ja avustuksen loppusumma maksetaan vuonna 2019.

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
Lukio	-639 262	-648 580	-632 536	16 044
TOIMINTATUOTOT	59 035	46 390	66 737	20 347
TOIMINTAKULUT	-698 297	-694 970	-699 274	4 304
Poistot	-1 772	-5 320	-5 316	4

Tuloja odotettua enemmän.

Tunnusluvut	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
opiskelijamäärä (päivälukio)	54	66	59	-6
opiskelijamäärä (eLukio)	1	1	0	-1
opetustuntien määrä	4 774	4 700	4 671	-29
kustannukset €/opetustunti	135	138	135	-3
kustannukset €/opiskelija	11 623	9 680	10 721	1 041

Lukion opiskelijamäärä on kevään ja syksyn tilastointipäivien keskiarvo.

MUU SIVISTYSTYÖ

Muu sivistystyö vastuualue sisältää kansalais- musiikki- ja tanssiopiston tulosityksiköt.

Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Tarjotaan monipuolista kuntalaisten tarpeet huomioonottavaa opetusta joustavin opetusjärjestelyin.	Tunnusluvut.	Tunnusluvut taulukossa.

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
Muu sivistystyö	-92 152	-94 870	-61 807	33 063
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-92 152	-94 870	-61 807	33 063

Palautusta kansalaisopistolta 18 402,60 eur vuodelta 2017 sekä 13 728,89 eur vuodelta 2018 sekä musiikkiopistolta palautusta 926,18 eur.

Muu sivistystyön tunnusluvut

<u>Kansalaisopisto</u>	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
vapaan sivistystyön opetus, h	2 331	2 251	1 949	-302

opiskelijamäärä/kurssilaisia, brutto	1 191	>1 100	1133	33
kunnan maksama opetus €/h, netto		26,16	26,51	-0,35
kustannukset €/h, brutto		70,60	83,35	-12,75
kustannukset yhteensä	65 000	65 400	33 268	32 132

<u>Musiikkiopisto</u>	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
oppilasta/vuosi	15	15	16	1
kustannukset €/oppilas	1 391	1 545	1 391	154
kustannukset yhteensä	20 862	23 180	22 249	931

<u>Tanssiopisto</u>	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
pidettyjä tunteja	197	170	196	26
oppilaita; kevätlukukausi	60	48	59	11
syyslukukausi	61	52	59	7
kustannukset €/h	37	37	37	0
kustannukset yhteensä	6 290	6 290	6 290	0

Sopimukseen perustuvan laskutuksen mukaan vuonna 2018 on laskutettu 170 h eli maksettava summa oli 34 vk x 5h x 37€, **yht. 6290€**. Opetustunteja järjestetään enemmän kuin sopimuksen mukaan laskutetaan.

VARHAISKASVATUS

Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen yhteistyössä vanhempien kanssa.	Lisätään yhteistyötä vanhempien kanssa, huomio päivittäisille keskusteluille. Vanhempainyhdistys perustettu maaliskuussa 2017 ja sen toimintaa pyritään tukemaan.	Yhteistyöhön kiinnitetty enemmän huomiota ja keskusteluhetkille varattu aikaa. Tehty yhteistyötä vanhempainyhdistyksen kanssa (esim. tapahtumien järjestäminen yhdessä)
Päivähoitopaikka kaikille sitä tarvitseville.	Lisätään hoitopaikkoja ja henkilöstön määrää tarpeen mukaan.	Päivähoitopaikkoja lisättiin huhtikuun alusta yhden perhepäivähoitajan avulla määräaikaisesti. Elokuun alusta alkaen hoitopaikat ovat olleet riittävät entisellään.
Lapset puheeksi – menetelmä ja varhaiskasvatussuunnitelma kaikille lapsille	Kirjataan käytyjen keskusteluiden/ neuvonpitojen määrä. Pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lapsen ja perheen hyvinvoinnin riskitekijöitä. Ohjataan oikea aikaisesti tarvittaviin palveluihin.	Varhaiskasvatussuunnitelmat tehty kaikille lapsille ja niiden arviointi keväällä. Lapset puheeksi keskustelu tarjotaan 3-vuotiaiden vanhemmille. Vuoden 2018 aikana pidetty 12 lp-keskustelua. Ei neuvonpitoja.
Uusi seutukunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma	Kärsämäen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma tehty ja sen toteuttaminen on arkipäivää.	Kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa lähdetty jalkauttamaan käytäntöön. Kehittämisen kohteena vuonna 2018 on ollut lasten ja vanhempien osallisuus. Tyytyväisyyskysely tehty vanhemmille, lapsille ja henkilökunnalle huhtikuussa 2018

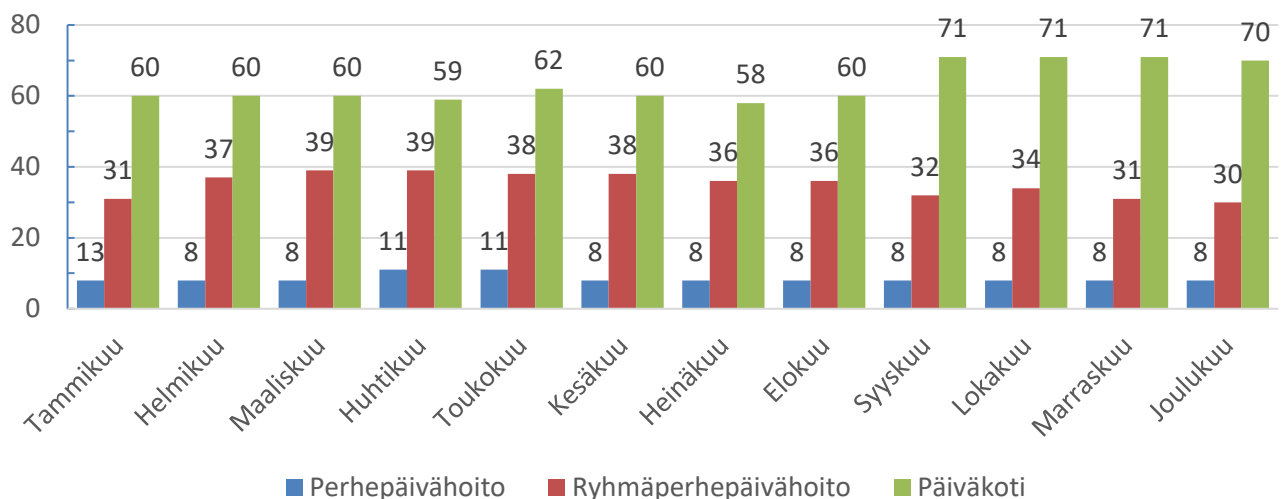
Kotiseutu tutuksi lapsille	Tutustuminen lähiympäristöön, rakennuksiin, palveluihin. Tutustumiskäyntejä ja kävelyretkiä.	Vierailuita lähiympäristöön tehty esim. Venetpalon hiihtomaja, Suomela. Hyvän mielen korttien jako kuntalaisille keväällä ja jouluna.
Eriyislastentarhanopettajien palvelut.	n. 1 pv/kk erityislastentarhanopettaja Kärsämäellä. Kaikki tukea tarvitsevat saavat elton palveluita.	Elton palveluita ei ole.
Eri hallinnonalojen ylitävää yhteistyötä.	Lisätään yhteistyötä mm. vanhusten, koulun, kirjaston ja järjestöjen kanssa.	Yhteistyötä tehty mm. koulun, kirjaston, Esperin ja maa- ja kotitalousnaisten kanssa.
Kärsämäki mukana varhaiskasvatuksen kehittämisverkostossa (LOISTO)	Varhaiskasvatuksen uudistaminen siten, että se pystyy vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin paikalliset lähtökohdat huomioiden.	Loisto: Pohjois-Suomen alueelliset kehittämispäivät tammikuussa. Kehittämiskohteena osallisuus ja yhteistyö.
Uudet lasten liikuntasuosituks	Huomioidaan uudet lasten liikuntasuosituks varhaiskasvatuksen arjessa 3h/pv. Lapsella on oikeus liikua, leikkiä ja tutustua liikunnan avulla uusiin asioihin.	Liikuntasuosituksiin kiinnitetty huomiota. Liitytty valtakunnalliseen ilo kasvaa liikuen-ohjelmaan. Opiskelijat tekivät koulutyönään Lastentalolle liikuntakansion.

	TP 2017	Alkup. TA 2018	TA-muutos	TA 2018 muutosten jälkeen	TP 2018	Poikkeama
Varhaiskasvatus	-1 167 196	-1 184 790	-47 820	-1 232 610	-1 318 516	-85 906
TOIMINTATUOTOT	150 815	139 190		139 190	128 051	-11 139
TOIMINTAKULUT	-1 318 011	-1 323 980	-47 820	-1 371 800	-1 446 567	-74 767
Poistot	-396	-1 190		-1 190	-1 189	1

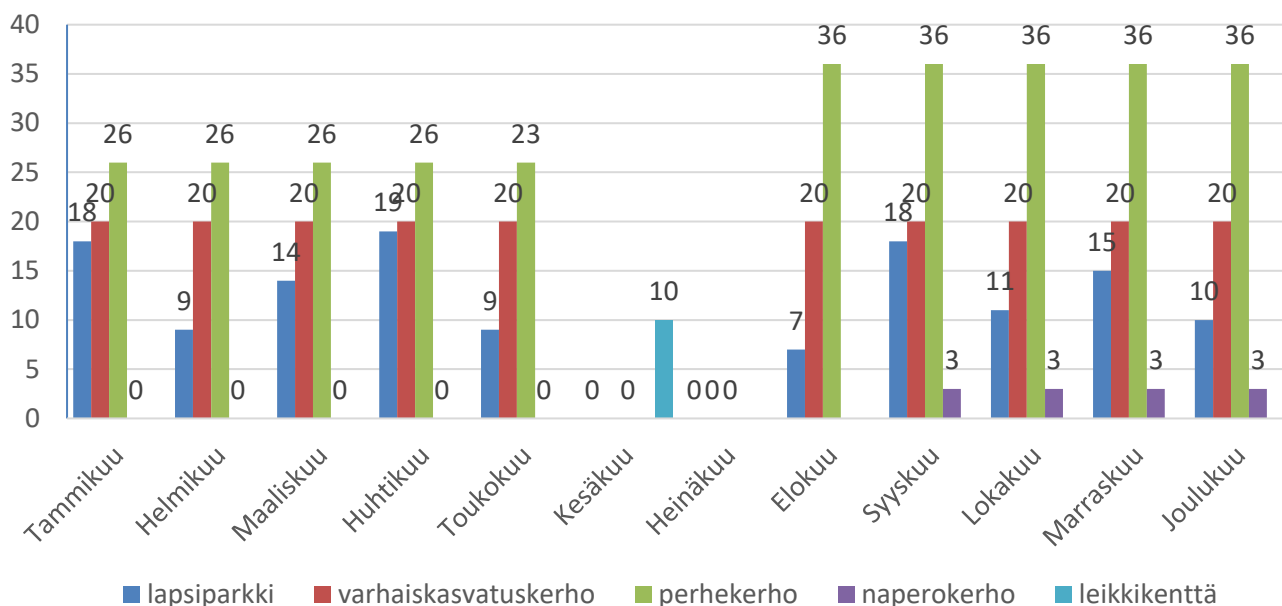
Tuloja tuli odotettua vähemmän, suurin ylitys sisäisissä vuokrissa.

Tunnuslukuja

Lapsien määrät vuonna 2018

Avoimen varhaiskasvatuksen lapsien määrät vuonna 2018

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN LAUTAKUNTA

Yleistä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta vastaa kunnan kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta kokoontui vuoden 2018 aikana kolme (3) kertaa ja käsitteli yhteensä 41 pykälää.

Vapaa-aikatoimen johtajana toimi sivistysjohtaja, joka toimi lautakunnan kokousten esittelijänä ja sihteerinä. Lautakunnan kokouksissa oli läsnäolo-oikeus myös kirjastotoimenjohtajalla ja liikunta- ja nuorisosihteerillä, jotka toimivat omia vastuualueita koskevien asioiden valmistelijoina sekä talousarvion suunnittelijoina ja sen toteutumisesta vastaavina. Lisäksi lautakunnan kokouksissa oli edustus Kattilakosken kulttuuriosuuskunnalta, jonka vastuualueeseen kuului kulttuuripalvelujen tuottaminen.

Kirjastotoimenjohtajan palvelut ostettiin Haapajärven kaupungilta. Työaikana mitattuna palvelun suuruus oli yksi päivä viikossa. Lisäksi kirjastossa työskenteli kaksi päätoimista kirjastovirkailijaa. Kunnan kulttuuripalvelujen hoidosta vastasi Kattilakosken kulttuuriosuuskunta yhden viikoittaisen työpäivän työpanoksella. Liikunta- ja nuorisosihteerit vastasi liikunta- ja nuorisotyöstä sekä toimi valvojana nuorisotalo Poppelissa. Latujen ylläpito ostettiin yksityisiltä palveluntarjoajilta, mutta muuten liikunta-alueiden hoidosta vastasi kunnan tekninen toimi.

HYTE lautakunnan jäsenistä koostunut toimikunta valitsi vuoden 2018 kärsämäkiseksi Itahisa Txas-kon.

Kärsämäen kunnan vuosille 2016-2021 laaditun strategian vision mukaan Kärsämäki on luova ja kansainvälinen, yrittäjyyttä ja asukkaiden viihtyvyyttä edistävä, menestyvä maaseutupaikkakunta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan vastuualueelle kuuluvia keskeisiä toimenpiteitä ovat:

Kärsämäen kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tärkeysjärjestykseen asetettuna.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
I Tehostettu paikkakunnan markkinointi		
Kärsämäki tulee laajasti tunnetuksi vetovoimaisena ja aktiivisena, asukkaitaan ja yrityksiään kannustavana ja elinvoimaisena maaseutupaikkakuntana	Paikkakuntakuvan laatu ja tunnettuus mediassa ja erisidosryhmissä	Kärsämäen saama positiivinen julkisuus tiedotusvälineissä. Kunnan ja kulttuurin Facebook sivulla runsaasti seuraajia. Tapahtumat löytyvät Visit Kärsämäki sivuilta.
II Laadukas maaseutuasuminen		
Kärsämäkisen maaseutuasumisen tarjoama elämänlaatu muodostuu paikkakunnan vahvuustekijäksi	Asiakaspalaute vapaa-ajan palveluista ja harrastusmahdollisuuksista Aktiivisten kylä- ja muiden yhdistysten määrä	Kärsämäellä järjestettiin harrastemessut 17.11. ja harrastusmahdollisuudet on koottu yhteen esitteeseen. Yhdistykset ovat olleet aktiivisesti mukana järjestö ja HYTE-tapaamisissa.
III Monitahoinen saavutettavuus		
Kärsämäestä kehittyi ”Keskipiste Puolimatkassa” –saavutettavuutensa pohjalta yritys- ja muita	Erialaisten tapahtumien määrä	Valtakunnallisia kulttuuritapahtumia, toimistohotelli konsepti ja Kärsämäki kartalle hanke.
IV Omaleimainen kulttuuri		
Kulttuuri luo monimuotoisena kehittämisen voimavarana Kärsämäelle elämyksiä ja elinvoimaa ja kytkeytyy tiiviisti paikkakunnan kuvaan ja markkinointiin sekä matkailun ja palvelujen kehittämiseen ja kansainvälisten yhteyksien hyödyntämiseen	Tapahtumien kävijämäärä, uudet tapahtumat, kansainvälisten yhteyksien ja vierailujen määrä, kulttuurimatkailun aktiviteetti	Kansainväliset residenssitaitelijat ja vapaaehtoiset ovat rikastuttaneet kuntaa. Tapahtumia on järjestetty runsaasti.

Valtuuston sitovuustaso

	TP 2017	TA2018	TP 2018	Poikkeama
HYTE lautakunta	-511 047	-532 460	-537 118	-4 658
TOIMINTATUOTOT	8 367	4 950	9 817	4 867
TOIMINTAKULUT	-519 414	-537 410	-546 935	-9 525
Poistot	-42 693	-43 150	-43 154	-4

Toimielimen sitovuustaso

	TP 2017	TA2018	TP 2018	Poikkeama
HYTE-hallinto		-70 530	-68 596	1 934
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT		-70 530	-68 596	1 934
Poistot				
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	-259 010	-229 040	-237 649	-8 609
TOIMINTATUOTOT	3 126	2 000	6 899	4 899
TOIMINTAKULUT	-262 136	-231 040	-244 548	-13 508
Poistot		-690	-691	-1

Liikunta- ja nuorisotoimi	-252 037	-232 890	-230 873	2 017
TOIMINTATUOTOT	5 241	2 950	2 919	-31
TOIMINTAKULUT	-257 278	-235 840	-233 792	2 048
Poistot	-42 463	-42 460	-42 463	-3

HYTE-HALLINTO

Kuntalain (1. §) mukaan kunnan keskeinen tehtävä on edistää kuntalaisten hyvinvointia. Terveyttä edistäviä päätöksiä tarvitaan kaikilta yhteiskunnan sektoreilta ja tasoilta. Kunnat voivat edistää kuntalaisten hyvinvointia hyvinvointijohtamisella, jolla tarkoitetaan väestön hyvinvoinnin näkökulmasta tehtävää strategista johtamista ja valittujen strategioiden toimeenpanoa. Toukokuussa 2011 voimaantullut uusi terveydenhuoltolaki tuo kunnille lisää velvoitteita väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Kunnan on seurattava asukkaistensa terveyttä ja hyvinvointia, nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot sekä määriteltävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet, joiden perustana käytetään kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia. Lisäksi kunnan eri toimialojen ja muiden kunnassa toimivien tahojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. (THL & STM 2011.)

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Tavoitteena laaja-alainen ja poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja johtamisen kehittäminen.	Sähköisen hyvinvointisuunnitelman laatiminen vuosille 2017-2020	Suunnitelma laadittu ja käyttöön on tulossa maakunnallinen HYTE-kuntakortti
Tavoitteena hyvinvointitietojen hyödyntäminen toiminnassa.	Vuosittaisen hyvinvointikertomuksen laatiminen ja siitä saatujen tietojen hyödyntäminen HYTE työssä.	Seurataan kunnan omia indikaattoreita ja TEA-viisarin tuloksia. Lisäksi toteutettiin kuntalaiskysely ja kulttuurikysely.
Tavoitteena hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamisen vahvistaminen.	Toteutetaan lisä-/täydennyskoulutusta. Lisätään luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja henkilöstön terveyden edistämistyön osaamista.	Osallistuttu maakunnallisiin koulutuksiin ja työpajoihin. Perhekeskus toiminnan käynnistyminen.

	TP 2017	TA2018	TP 2018	Poikkeama
Hallinto	-64 415	-70 530	-68 596	1 934
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-64 415	-70 530	-68 596	1 934

(2017 saakka hallinto on kuulunut kirjasto- ja kulttuuritoimen alle.)

KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI

Kirjasto- ja kulttuuritoimen vastuualueeseen kuuluvat seuraavat lautakuntaan nähden sitovat tu-losyksiköt: kirjastotoimi ja kulttuuritoimi.

Kirjastotoimi

Kirjastotoimi sisältää kirjaston ja Saviselän lainausaseman.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Kirjastopalvelujen saatavuuden turvaaminen	<p>Kirjastot takaavat kaikille tasaveroisen pääsyn tietoon ja kulttuuriin. Kirjasto tukee kokoelmillaan ja palveluillaan yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja virkistäytymiseen.</p> <p>Pääsääntöisesti kirjasto on avoinna talvella 39 tuntia ja kesällä 37 tuntia viikossa. Lisäksi kirjastossa on 6 tuntia viikossa itsepalveluaikaa. Saviselän lainausasema palvelee Saviselän koululla ja on avoinna 2 tuntia viikossa lukuvuoden aikana. Kirjastoauto-palveluja ostetaan Frosteruksen ja Venetpalon kouluilla oleville pysäkeille Haapajärveltä. Kirjakoelmaa pidetään Tammenlehvässä, Koivupuistossa ja Sykkeessä, ja ne vaihdetaan säännöllisesti.</p>	<p>Kirjasto oli avoinna suunnitelmien mukaan talvella 39 tuntia ja kesällä 37 tuntia viikossa. Lisäksi kirjastossa on 6 tuntia viikossa itsepalveluaikaa.</p> <p>Saviselän lainausasemaa pidettiin avoinna 2h tiistai-aamuisin. Kevätlukukauden Haapajärven kirjastoautolla oli pysäkit Venetpalon ja Frosteruksen kouluilla. Kun Venetpalon koulu lakkautettiin syksyllä, lopetettiin myös kirjastoauto-palvelun ostaminen Haapajärveltä.</p>
Lukemisharrastuksen edistäminen	<p>Lasten ja nuorten kirjastotyö on yksi kirjaston painopistealueista. Kirjasto tarjoaa koululuokille kirjastonkäytön opetusta, kirjavinkkausta ja satutunteja pyydyttäessä. Lisäksi kannustetaan lukudiplomin suorittamista 1-6 luokkalaisilla.</p> <p>Erilaisten teemojen sekä ajankohtaisten aiheiden ympärille kootaan kirjanäyttelyjä, sekä vinkataan ajankohtaista kirjallisuutta asiakkaille.</p> <p>Omasta kokoelmasta puuttuva materiaali kaukolainataan muualta.</p> <p>Kotipalvelua tarjotaan asiakkaille, jotka sairauden tai vamman vuoksi ovat estyneet käyttämästä kirjastoa.</p>	<p>Lasten ja nuorten kirjastotyöhön panostettiin. Pidettiin satutunteja, vinkattiin ja pidettiin kirjastonkäytön opastuksia.</p> <p>Lukudiplomin suoritti 107 oppilasta.</p> <p>Kärsämäen kirjastolla oli Pyhännän kirjaston kanssa yhteisprojekti, jonka avulla saimme kaksi lastenteatteriesitystä vuonna 2018.</p> <p>Kirjailijavieraana syksyllä kirjastossa oli Pauliina Vanhatalo.</p> <p>Kaukolainaksi tilattiin omasta kokoelmasta puuttuva materiaali.</p> <p>Kirjastossa pidettiin yhteensä 18 tapahtumaa, joihin osallistui 522 henkilöä. Kirjavinkkauksia koululaisille pidettiin yhdeksän, joihin osallistui 462 henkilöä. Satutuokioilta oli 12, joihin osallistui 263 lasta.</p>

Kokoelman kehittäminen	Hankinta pidetään läänin keskiarvossa. Kirjallisuutta hankitaan monipuolisesti, yhtenä painopistealueena lasten ja nuorten kirjallisuus.	Hankintaa on jatkettu suunnitelmien mukaisesti.
Toiminnan aktiivinen kehittäminen	Kirjastoa kehitetään aktiivisesti osallistamalla alueellisiin ja valtakunnallisiin projekteihin ja hakeamalla erilaisia kokeilu- ja kehittämisapurahoja yksin, sekä yhteistyössä eri kirjastojen kanssa. Kirjasto pyrkii aktiivisella toiminnalla ehkäisemään syrjäytymistä kaikkien ikä- ja väestöryhmien keskuudessa.	Aktiivista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa on jatkettu. Kärsämäki oli mukana Kirjastopoloku-hankkeessa, jossa kehitettiin kirkkirjastojen kirjastonkasvatussuunnitelmaa. Lisäksi Kärsämäellä oli yhteishanke Pyhännän kirjaston kanssa, jonka avulla saatiin kaksi suosittua lastenteatteri esitystä paikkakunnalle.
Yhteistyö	Kirjasto toimii aktiivisesti yhteistyössä eri hallintokuntien, kirjastojen sekä kolmannen sektorin kanssa.	Kirjaston yhteistyötä kehitettiin edelleen eri toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa.

	TP 2017	TA2018	TP 2018	Poikkeama
Kirjastotoimi	-154 779	-196 140	-196 544	-404
TOIMINTATUOTOT	1 975	1 000	5 593	4 593
TOIMINTAKULUT	-156 754	-197 140	-202 137	-4 997
Poistot	-230	-690	-691	-1

Tunnuslukuja	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
lainaa/as	12	18	11	7
kirjastokäyntiä/as	12	12	21	9
nettikäyntiä/as	2	6	2	4

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi vastaa monipuolisen kulttuuritarjonnan järjestämisestä kunnassa ammatillisesti pätevällä ohjauksella ja tukee järjestöjen järjestämiä kulttuuritapahtumia. Toiminnallaan kulttuuritoimi edistää kuntalaisten henkistä hyvinvointia ja viihtyvyyttä tarjoamalla mahdollisuuden taide-elämyksiin sekä vahvistaa kärsämäkisten kotiseutuidentiteettiä ja ylläpitää kulttuuriperinteitä.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Monipuolisten kulttuuripalvelujen turvaaminen.	Järjestetään monipuolisia kulttuuritapahtumia eri kohderyhmille: 1-2 teatteriesitystä/-vierailua, konsertteja, elokuvaesityksiä, näyttelyitä ja muita tapahtumia. Hankitaan esiintyjiä tilaisuuksiin.	Avustukset on jaettu ja Nahkuri toimii myös Perhekeskuksen tiloissa. Tapahtumia 2018: Loppiaisena taidepaja 6.1., Tatu ja Patu vieraileva teatteriesitys 25.1., Karamazovin veljekset vieraileva teatteriesitys 21.3., Taidetyöpaja 24.3., Veteraanipäivän juhla 27.4., Taidenäyttely

	<p>Taidetalo Nahkuri toimii kunnan kulttuuritoimijoiden tilana.</p> <p>Jaetaan avustusta yhteisöille kulttuuritoimintaan.</p>	<p>Change-Muutos 11.-24.5., Nojatuolimatka Italiaan ja Koreaan 9.5., ARS Kärämäki oheistapahtumineen 15.6.-31.7., , Ohjelmalliset iltatorit: 4.7.,11.7., 18.7.,1.8., Kärämäkipäivät 9.-15.7. (Lasten museopäivä 9.7., ulkoilmakonsertti Suomalassa 10.7. Kasakkatanssiryhmän vierailu 11.7., Porkkalan ympärijuoksu 12.7. Tarinaniskennän SM-kilpailu 13.7.) Kotiseutumuseo auki koko heinäkuun, Zine työpaja 21.7., Yhteislaulutilaisuus 31.7., Musiikkia Paanukirkossa festivaali 3.-5.8., Suomela Rock 4.8., Viihdepelimannien konsertti Ruusujen aikaan 12.8., Itkuvirret Onkilammella Noora Kauppila 17.8, Koko perheen Venetsialaiset Suomalassa 24.8., Elokuvalta 5.9., Retki Oulaisten musiikkijuhlille 15.11., Harrastemessut 17.11., Bora Leen taidenäyttely Nahkurilla 29.11-11.12., Nuorten ideointi ilta 22.11., Nojatuolimatka Amerikka, Kanarian saaret ja Korea 28.11., Kärämäen joulunavaus 1.12., itsenäisyyspäivän juhla 6.12., Elokuvalta 11.12.</p>
Yhteistyö eri toimijoiden kanssa	<p>Osallistutaan Kärämäki-päivien järjestelyihin.</p> <p>Pyritään järjestämään veteraanipäivä ja itsenäisyyspäivä kunnan ja seurakunnan yhteistyönä.</p> <p>Tehdään yhteistyötä eri hallintokuntien sekä muiden toimijoiden kanssa.</p>	<p>Kärämäki päivien toteutuksen lisäksi, iltatori toiminta on käynnistynyt.</p> <p>Tapahtumissa on ollut aktiivisesti mukana myös Kärämäen puhallinorkesteri</p>
Tuetaan lasten kulttuuria	<p>Järjestetään erilaisia kulttuuri- ja taide-elämyksiä lapsille ja nuorille.</p>	

	TP 2017	TA2018	TP 2018	Poikkeama
Kulttuuritoimi	-39 817	-32 900	-41 105	-8 205
TOIMINTATUOTOT	1 150	1 000	1 306	306
TOIMINTAKULUT	-40 967	-33 900	-42 411	-8 511

LIIKUNTA- JA NUORISOTOIMI

Liikunta- ja nuorisotoimen vastuualueeseen kuuluvat tulosyksiköt: hallinto, liikuntatoimi ja nuorisotoimi.

Hallinto

	TP 2017	TA2018	TP 2018	Poikkeama
Hallinto	-53 015	-51 920	-48 652	3 268

TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-53 015	-51 920	-48 652	3 268

Liikuntatoimi

Liikuntatoimi sisältää liikunta-alueet, urheilukentän ja muu liikuntatyön.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Perusliikuntapalveluiden saatavuuden turvaaminen kuntalaisille	<p>Liikuntapaikat toimintakunnossa läpi vuoden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahdollistetaan urheilukenttäalueen monipuolinen käyttö - lähiliikuntapaikan ylläpito - liikuntapaikkojen kunnossapito säännöllistä - liikuntatarvikevarastojen aukiolo viikonloppuisin 	<p>Hiihtokauden alussa sääolosuhteet olivat haasteelliset, mutta sitten saatiinkin lunta ennätys määrät. Laduista Hatuperän lenkki osoittautui suosituimmaksi ja tänä vuonna myös lumitilanne salli pitkää aikaa Onkilammen retkiladun avaamisen. Lisäksi hiihdeltiin aktiivisesti Hiihtomajan, koulujen ja kyläladuilla. Lyhyeksi jäänyt kantohankijakso monipuolisti silti liikkumisolosuhteita maastossa.</p> <p>Heittolajien suorituspaikkojen muutostöitä jatkettiin.</p> <p>Urheilukenttäalueen liikuntapaikat ympäristöineen ovat olleet toimintakuntoiset ja edustavat. Kentillä on harjoiteltu ja kilpailtu ahkerasti. Positiivista palautetta on tullut myös vierailijoilta.</p> <p>Kaukalot/jääalueet olivat luistelijoiden ja pelaajien ahkerassa käytössä.</p> <p>Liikuntatarvikevarastot ovat olleet avoinna myös iltaisin ja viikonloppuisin.</p> <p>Luonnossa liikkumista monipuolistamaan Onkilammen ja Juurusjärven alueet saivat pitkospuita ja Onkilammen retkilatu kanavan ylittämiseen kunnan rummun talokoolaisten toimesta.</p> <p>Rekolan tiloissa ollut karttataulu luonnossa liikkujan tukikohdista siirretty Asiointipisteen seinälle. Päivitetty laavujen ja kotien kuvat ja sijainnit.</p> <p>KKI- liikuntasuorituksia kuntovihkoihin kertyi runsaasti.</p>
Seura- ja järjestötoiminnan tukeminen	Oikea tehokas kohdentaminen. Avustukset vastikkeellisia.	Seura- ja järjestöavustukset on maksettu.
Aktiivinen toiminta nuorten ja lasten parissa	Uimakouluja, 2-3 retkeä, monipuolista toimintaa. Sosiaalista viestintää nuorille.	Uimakouluihin osallistui 60 lasta.

		<p>Järjestetty monitoimiretkiä Vuokattiin helmi ja maaliskuussa, 86 osallistujaa. Kesän perheretki Särkänniemen huvipuistoon kesäkuussa (60).</p> <p>Uintiretket Uikkoon 4 kertaa. Retki SM:n liikaoteluun Ouluun, Reijjärven vapaa-ai-katoimen kanssa kaksi kertaa.</p> <p>Mukana villasukkajuoksun MM –kilpailu tapahtumassa.</p> <p>Osallistuimme Kansanhihtokampanjaan (1.1. - 30.4.) –hyödynnä 10 lumisinta viikkoa hiihtäen.</p> <p>Alkuvuodesta ja vuoden lopulla oli mahdollista testata oman kehon koostumusta InBody 720 -laitteella.</p> <p>UKK –kävelytesti mahdollisuus tarjottiin keväällä ja syksyllä urheilukentällä.</p> <p>Patikkaretkiä Kärsämäenjärville, alueella soidensuojelualue ja mielenkiintoisia luontokohteita.</p> <p>Erilaisten teemojen puitteissa toteutetut kuntotempaukset; Ystävänpäivä, Naistenpäivä, Unelmien liikuntapäivät, Trulli-hiihto, kokosivat liikkujia ulkoilemaan.</p> <p>Kokoperheen yleisurheilun pitäjänmestaruuskilpailut Kärsämäkipäivien avauspäivänä.</p> <p>Voimaa vanhuuteen hanketeemaa, Vie vanhus ulos, toteutettiin monipuolisesti yhteistyötahojen kanssa.</p> <p>Osallistuimme ehkäisevän päihdetyöviikkoon (viikko 45), viikon teemana nuuska ja Anna lapsellesi raitis joulukampanjat.</p>
--	--	--

	TP 2017	TA2018	TP 2018	Poikkeama
Liikuntatoimi	-148 633	-131 880	-138 002	-6 122
TOIMINTATUOTOT	2 283	200	2 476	2 276
TOIMINTAKULUT	-150 916	-132 080	-140 478	-8 398
Poistot	-42 463	-42 460	-42 463	-3

Tunnuslukuja	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
Asukkaita	2 611	2 640	2 612	-28
Uimahallipalvelut	42 000	21 000	21 000	0
€/as	16,1	8	8	0
Käyntikertoja uimahallilla 2 940 (2 802 v. 2017)				

Liikuntatoimen avustukset

Avustukset yhteisöille	20 475	19 250	19 210	40
€/as	7,8	7	7,4	0,4

Avustukset on jaettu 15 yhteisölle: kuusijaostoiselle urheiluseuralle, 6 kylätoimikunnalle sekä erityisryhmä/muita avustuksia 8.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi sisältää nuorisotilat ja muu nuorisotyön.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Seura- ja järjestötoiminnan tukeminen	Oikea tehokas kohdentaminen. Avustukset vastikkeellisia.	Avustukset on maksettu.
Aktiivinen toiminta nuorten ja lasten parissa	Retkiä 2-3 ja kerhoja, monipuolista toimintaa. Sosiaalista viestintää nuorille.	Nuorisovaltuuston nuorten joulunajan retkipäivä toteutettiin Kuopion Matkukseen. Nuorten pelikerhot ovat kokoontuneet Frosteruksen koulun salissa kaksi kertaa viikossa. Kesän liikuntakerhot urheilukentänalueella 5-7 ja 8-11 vuotiaalle tytöille ja pojille. Sosiaalista viestintää on toteutettu nuorille nuorisovaltuuston kautta. Loppu vuodesta muunneltiin nuorisotilan rekvisiittaa, sohvia, julisteita yms. Täydennettiin peli valikoimaa jne. nuorten ideoimana.
Nuorisotilojen tehokas käyttö	Nuorisotila avoinna mahdollisimman paljon. Riittävät bänditilat.	Avoimet ovet toimintailtoja on nuorisotiloissa järjestetty 206 kertaa/3 622 osallistujaa. Teemoina ympäristö- ja päihdevaalistusta, leivontaa, askartelua, ajankohtaan liittyvää. Nuorisotila on ollut avoinna myös kesällä. Nuorisotilojen yläkerrassa on 4H:n ja Etsivän nuorisotyön toimistot. Poppelin tiloja ovat käyttäneet myös järjestöt, perhekoti, perhetyöntekijät, seurakunta, työpaja, Saapasryhmä ja koulu.
Yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden toimijoiden kanssa Ennaltaehkäisevä työ	Erilaisten tapahtumien järjestäminen ja nuorisotilan käyttäminen.	Kunnan kesätyökohteisiin työllistyi 41 nuorta. Nuoria oli vuoden aikana työhön tutustumis- ja työharjoittelujaksoilla. Tutustumista melontaan yläasteen ja lukion liikuntaryhmille.

	<p>Etsivän nuorisotyön/yksilövalmentajantyön jatkuminen, Jokilaaksojen Ohjaamo –hanke ja TIME OUT -Aikalisä toiminta.</p>	<p>Syyslomaviikolla nuorille tarjottiin Frosteruksen koulun salissa Spinningtunnit yhteistyössä liikuntakeskus Buusti kanssa.</p> <p>Nuorikulttuuri SOUND 2018 alue tapahtumaan ei ollut halukkuutta.</p> <p>Nuorisotiloissa on vierailut vuoden aikana nuoria eri maista.</p> <p>Nuoret olivat aktiivisesti mukana Lasten maatalousnäyttelyssä.</p> <p>Nuorten pikkujoulu, iltakahvila, kauneimmat joululaulut Poppelissa joulukuun alussa yhteistyötahojen kanssa.</p> <p>Etsivä nuorisotyöntekijä on työskennellyt nuorisotalo Poppelissa kerran viikossa.</p> <p>Jokilaaksojen Tuki ry:n Ohjaamohanke päättyi alkuvuoden puolella.</p> <p>Kärsämäki osallistuu kutsuntaikäisille suunnattuun Time Out –Aikalisätoimintaan.</p>
--	---	--

	TP 2017	TA2018	TP 2018	Poikkeama
Nuorisotoimi	-50 389	-49 090	-44 219	4 871
TOIMINTATUOTOT	2 958	2 750	442	-2 308
TOIMINTAKULUT	-53 347	-51 840	-44 661	7 179

Tunnuslukuja	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
Asukkaita	2 611	2 640	2 612	-28
Avustukset yhteistöille €/as	14 490 5,6	12 350 4,7	12 360 4,7	-10 0
Nuorisotilan avoimet ovet -toiminta				
aukiolo kerrat	195	130	206	76
osallistujamäärät /v	3 990	3 100	3 622	522

Terveyden edistämisen toimeenpanosuunnitelman toteutumista vuodelta 2018 on seurattu talousarvion toteutumisessa suorittein ja mittarein. Mm. KKI-kuntovihkoihin kertyi 14 834 kuntoilusuoritusta (2017 v. 14 120 ja 2016 v. 13 670).

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Kärsämäen kunnan vuosille 2016 - 2021 laaditun strategian visiona on että Kärsämäki on luova ja kansainvälinen, yrittäjyyttä ja asukkaiden viihtyvyyttä edistävä, menestyvä maaseutupaikkakunta.

Kärsämäen kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tärkeysjärjestykseen asetettuna.

Strategia tavoite	Strategiamittarit	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus
I Tehostettu paikkakunnan markkinointi		
Kärsämäki tulee laajasti tunnetuksi vetovoimaisena ja aktiivisena, asukkaitaan ja yrityksiään kannustavana ja elinvoimaisena maaseutupaikkakuntana	Paikkakuntakuvan laatu ja tunnettuus mediassa ja eri sidosryhmissä, kunnan asukasmäärän kehitys, kunta- ja elinkeinostrategioiden toteutusaste, kehittämishankkeiden vaikuttavuus, uudet yritykset, työpaikkojen määrä, paikkakunnan sisäisen kehittämisilmapiirin ja ulkoisen yhteistyön taso	Kärsämäen keskustan ympäristön vetovoimaisuutta lisätään kehittämällä teollisuus- ja liikealueita. Kunta on mukana paikkakunnan vetovoiman kehittämisessä ja yritysten menestymisen mahdollisuuksien parantamisessa.
II Laadukas maaseutuasuminen		
Kärsämäkisen maaseutuasumisen tarjoama elämänlaatu muodostuu paikkakunnan vahvuustekijäksi.	Kunnan nettomuuton kehitys, kunnan asuntokannan käyttöaste, uusien asuntorakentamishankkeiden määrä, asuntotonttien myyntimäärät keskustassa ja kylillä, yksityisten vajaakäyttöisten asuntojen määrä, asiakaspalautte asumis- ja muista palveluista sekä harrastusmahdollisuuksista (säännölliset asukas- ja asiakaskyselyt), palvelujen jonotusaste ja ihmisläheisyys	Sivukylien tyhjillään olevien asuntojen saamista asuntokäyttöön. Haja-asutusalueen vapaana olevien tonttien markkinointi rakentajien tietoisuuteen.
III Monitahoinen saavutettavuus		
Kärsämäestä kehittyä ”Keskipiste Puolimatassa” -saavutettavuutensa pohjalta yrityksiä ja muita toimijoita investoimaan sitouttava sijoittamisalue.	Uudet yrityshankkeet, yritystonttien myyntimäärä, liiketilojen käyttöaste, valta- ja kantateiden varsien kehittämisaktiivisuus, tapahtumien ja majoitustilojen määrä, hanketavoitteet	Suomelan kulman KTY-alue on kaavoitettu. Alueen käytön kokonaisvaltainen suunnittelu, missä huomioidaan Suomelan kulttuurialueen kehittäminen ja hyödyntäminen.
IV Omaleimainen kulttuuri		
Kulttuuri luo monimuotoisena kehittämisen voimavarana Kärsämäelle elämyksiä ja elinvoimaa ja kytkeytyy tiiviisti paikkakunnan kuvaan ja markkinointiin sekä matkailun ja palvelujen kehittämiseen ja kansainvälisten yhteyksien hyödyntämiseen.	Tapahtumien kävijämäärä, uusien tapahtumien synty, uudet yritykset, kansainvälisten yhteyksien ja vierailujen määrä, majoitusvuorokaudet, kulttuurimatkailun aktiviteetti	Kehitetään Konttilan kulttuurialuetta ja sen käytettävyyttä erilaisissa kulttuuritapahtumissa. Paikkakuntaa mainostavien tienvarsimainostauluihin on hankittu mainoksia. Paikkakunnan mainontaa kehitetään edelleen.

Teknisen lautakunnan päävastuualueet valtuuston sitovuustasolla on Tekninen lautakunta. Lautakunnan sitovuustasolla ovat: yhdyskuntateknikka, kiinteistötoimi ja Jokilaaksojen Pelastuslaitoksen hoitama suojelutoimi.

Valtuustotaso	TP2017	TA2018	MRA	TA2018	Toteutuma	Poikkeama
Tekninen lautakunta yht.	-397 102	-464 170	-113 000	-577 170	-466 741	-110 428
Poistot	-572 388	-458 560	0	-458 560	-535 024	76 464

Lautakuntataso						
Yhdyskuntatekniikka	-277 806	-323 400	-3 530	-326 930	-331 872	4 942
Kiinteistötoimi	105 866	92 110	-109 470	-17 360	88 920	-106 280
Suojelutoimi	-225 162	-232 880	0	-232 880	-223 789	-9 090
Tekninen lautakunta yhteensä	-397 102	-464 170	-113 000	-577 170	-466 741	-110 428

Poistot						
Yhdyskuntatekniikka	-108 550	-92 390	0	-92 390	-127 688	35 298
Kiinteistötoimi	-463 293	-365 730	0	-265 730	-406 899	41 169
Suojelutoimi	-545	-440	0	-440	-436	-4
Poistot yhteensä	-572 388	-458 560	0	-458 560	-535 024	76 464

Lautakuntaa sitovat tavoitteet

YHDYSKUNTATEKNIikka

Yhdyskuntatekniikka sisältää seuraavat tulosityksiköt: hallinto, liikenneväylät ja yleiset alueet, kaavoitus- ja mittaus, jätehuolto ja koneet:

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteuma				
Hallinto: Tuotetaan kokonaan omana toimintana.	Teknisen toimen hallinnon tehtävänä on hoitaa koko teknisen toimen toimistopalvelut sekä investointipuolen kohteiden suunnittelu ja rakennuttamisen. Tekniselle lautakunnalle tulevat esitykset käsitellään kuntalain edellyttämässä ajassa. Ostolaskut hoidetaan siten, ettei viivästyskorkoja synny. Laskutukset hoidetaan ajallaan. Laaditaan talousarvio, sekä tuotetaan talousarvion seurantaan ja sisäiseen valvontaan liittyvät raportit.	Hallinnon tehtävät ja toimistopalvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Investointikohteiden toteutuminen esitetään erillisessä investointiosassa. Lautakunnan kokoukset on pidetty tarvittaessa. Ostolaskut ja laskutus on hoidettu ajallaan. Talousarvion seuranta on suoritettu säännöllisesti.				
Liikenneväylät ja yleiset alueet: Turvallisen liikenneympäristön luominen ja ylläpitäminen. Puistojen, leikkikenttien ja muiden alueiden pitäminen viihtyisinä ja turvallisina virkistysalueina.	Pidetään kaavatiet ja yleiset alueet hyvässä kunnossa. Kaavateiden ja kevyenliikenteen väylien kunnossapidosta on luokitus, jolla ohjataan talviaurauksen ja hiekoitusten aloittamista oikeaan aikaan edistämään turvallista liikumista. Kunnossapidosta huolehditaan osin kunnan omana työnä ja ostopalveluna. Yksityisille maksetaan kesä- ja talvi kunnossapitoavustukset. Edelleen kunta osallistuu kuntaosuudella sellaisten yksityisteiden peruskorjaukseen, jotka saavat valtionosuuden. Puistojen hoito järjestetään vastuuhenkilön sekä kesällä koululaisten avulla.	Kaavateiden kunnossapidosta on huolehdittu osin kunnan omana työnä, sekä ostopalveluna. Yksityisille on maksettu talvi- ja kesäkunnossapitoavustukset. Puisto- ja viheralueet on pidetty sellaisessa kunnossa, että ne antavat myönteisen kuntakuvan. Nuoria on palkattu kesätöihin. Muita yleisiä alueita on pidetty kunnossa omana työnä, sekä osittain ostopalveluna.				
Kaavoitus- ja mittaus: Asemakaavat ja osayleiskaavat laaditaan MRL:n säännösten mukaisesti.	Asemakaava pidetään ajan tasalla ostopalveluna. Kiinteistörekisterin ylläpito ja kiinteistöomaisuuden hallinto pidetään kunnossa. Maanmittauslaitokselta ostetaan palvelut mm. kiinteistönmuodostukseen liittyvissä asioissa.	Asemakaavat ja osayleiskaavat laaditaan MRL:n säännösten mukaisesti.				
Jätehuolto: Vanha kaatopaikka	Vanhan kaatopaikan seuranta on kunnossa.	Vanhan kaatopaikan seuranta tekee Pöyry Oy.				
Koneet: Tuottaa hallintokuntien tarvitsemat käyttäjäpalvelut, järjestää työkonelastusta.	Pidetään kunnan omistama kalusto toimintakuntoisena (traktori, ruohonleikkurit, autot jne.).	Kalusto on pidetty toimintakuntoisena.				
Hallinto	TP2017	TA2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama

Toimintatuotot	-143 927	6 000	0	6 000	5 625	374
Toimintakulut	8 986	-174 130	0	-174 130	-180 254	6 124
Netto	-152 913	-168 130	0	-168 130	-174 628	6 498

Liikenneväylät ja yleiset alueet						
Toimintatuotot	39 257	37 500	0	37 500	39 613	-2 113
Toimintakulut	-152 212	-171 620	-2 090	-173 710	-164 552	-9 157
Netto	-112 955	-134 120	-2 090	-136 210	-124 938	-11 271
Poistot	-81 593	-69 470	0	-69 470	-103 515	34 045

Kaavoitus ja mittaus						
Toimintakulut	-2 600	-2 500	0	-2 500	-941	-1 559
Netto	-2 600	-2 500	0	-2 500	-941	-1 559
Poistot	-9 456	-5 420	0	-5 420	-6 672	-1 252

Jätehuolto						
Toimintakulut	-1 902	-2 000	0	-2 000	-3 638	-1 638
Netto	-1 902	-2 000	0	-2 000	-3 638	-1 638
Poistot	-17 500	-17 500	0	-17 500	-17 500	0

Koneet						
Toimintatuotot	4 030	0	880	880	3 318	-2 438
Toimintakulut	-20 451	-16 650	-2 320	-18 970	-31 043	12 073
Netto	-16 421	-16 650	-1 440	-18 090	-27 725	9 635

Yhdyskuntateknikka yht. netto	-277 806	-323 400	-3 530	-326 930	-331 872	4 942
--------------------------------------	-----------------	-----------------	---------------	-----------------	-----------------	--------------

Mittarit /suoritteet	TP2017	TA2018	Toteutuma
Katujen kunnossapito kustannukset €/km/v ilman poistoja ja tievalaistusta	2334,65 €/km/v kadut 12,260 km kev.liik. 3,79 km	2206,60 €/km/v kadut 12,530 km kev.liik. 3,79 km	2204,04 /km/v kadut 13,070 km kev.liik. 3,79 km
Tievalaistus	21 235 €/v	21 500 €/v	23 365 €/v
Yksityisteiden avustukset	10 523,06 €/v	10 813,47€/v	11 638,76 €/v
Talvikunnossapito	119,79 €/km/v (88,792 km)	119,76 €/km/v (90,292 km)	119,76 €/km/v (97,184 km)
Kesäkunnossapito			
Lk I 126,14 €/km	5224,51 €/v	9 490,66 €/v	4 987,46 €/v
Lk II 92,50 €/km	120,50 €/km/v	107,70 €/km/v	116,80 €/km/v
Lk III 58,87 €/km	(43,355 km)	(88,115 km)	(42,700 km)
Perusparantaminen Valtionavustusta perusparannukseen saaville tiekunnille enintään 15 % kustannuksista	0	9845€/v	0 €/v

KIINTEISTÖTOIMI

Tulosyksikkö sisältää kunnan asuin-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöjen sekä omien toimitilojen käyttö- ja kunnossapitotehtävät, välitetyt työpalvelut, sekä kunnan omistamien maiden ja metsien hoidon.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteuma
<p>Tilapalvelut: Tuottaa Kärsämäen kunnan omistamien rakennusten tilantarvepalvelut hallintokunnille ja ulkopuolisille käyttäjille. Tilapalvelu sisältää rakennusten ja niiden ulkoalueiden teknisen kunnossapidon ja hoidon järjestämisen.</p> <p>Tilapalvelut sisältävät: - omat toimitilat - vuokra-asunnot - muut vuokratilat</p>	Kiinteistöt pidetään siinä kunnossa, että tiloja voidaan käyttää turvallisesti ja taloudellisesti.	Kiinteistöt on pidetty kunnossa ja niille on tehty tarvittavat korjaukset.
<p>Maa- ja metsätilat Kunnan omistaman metsäomaisuuden hoito hyvän metsänhoidon periaatteen mukaisesti, sekä peltoalueet vuokrataan.</p>	Kunnan metsät hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaisesti asian tuntijana metsänhoitoyhdistys. Peltoalueet vuokrataan viljelijöille.	Metsäomaisuuden hoito ja puun myynti toteutuvat metsänhoitoyhdistyksen laatiman metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Peltoalueet on vuokrattu viljelijöille.

Tilapalvelut	TP2017	TA2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 293 206	1 332 640	23 990	1 356 630	1 430 592	-73 962
Toimintakulut	-1 247 164	-1 282 230	-142 790	-1 425 020	-1 404 243	-20 776
Netto	46 042	50 410	-118 800	-68 390	26 394	-94 739
Poistot	-463 293	-365 730	0	-365 730	-406 899	41 169

Tilat on vuokrattu kunnan sisäisille ja ulkoisille asiakkaille. Hallinnonalojen tarvitsemien tilojen sisäiset vuokrat: kustannukset laskutetaan sisäisinä vuokrina toteutuvien kustannusten, pääomakulujen sekä suunnitelmanmukaisten poistojen mukaan. Vuokra-asuntoja on 3 kpl ja ne on vuokrattu. Muut vuokratilat sisältävät sipulivaraston ja paloaseman. Tilat on vuokrattu. Rannan koulu ja Venetpalon koulu on myyty.

Tilapalvelut jakautuvat seuraavasti:

Omat toimitilat						
Toimintatuotot	1 176 787	1 216 140	23 990	1 240 130	1 314 123	-73 993
Toimintakulut	-1 175 230	-1 217 510	-142 790	-1 369 620	-1 342 642	-26 977
Netto	1 556	-1 370	-118 800	-129 490	-28 518	-100 971
Poistot	-375 550	-277 910	0	-277 910	-319 091	41 181

Vuokra asunnot						
Toimintatuotot	20 499	20 840	0	20 840	20 804	35
Toimintakulut	-22 867	-13 610	0	-13 610	-17 166	3 556
Netto	-2 367	-7 230	0	-7 230	3 637	3 592
Poistot		-2 670	0	-2 670	-2 670	0

Muut vuokratilat						
Toimintatuotot	95 919	95 660	0	95 660	95 664	4
Toimintakulut	-49 065	-41 790	0	-41 790	-44 434	2 644
Netto	46 853	53 870	0	53 870	51 230	2 639
Poistot	-85 073	-85 150	0	-85 150	-85 137	12

Mittarit/suoritteet	TP2017	TA2018	Toteuma
Omat toimitilat	17 887 k-m ²	17 383 k-m ²	17 630 k-m ²
Vuokra-asunnot	677 k-m ²	677 k-m ²	360 k-m ²
Muut toimitilat	1 519 k-m ²	1 519 k-m ²	1 519 k-m ²
Toimintatuotot	64,39 €/v/m ²	68,06 €/v/m ²	73,33 €/v/m ²

Toimintakulut	58,52 €/v/m ²	65,49 €/v/m ²	71,98 €/v/m ²
---------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Maa- ja metsätilat	TP2017	TA2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	77 161	55 730	9 330	65 060	85 719	-20 659
Toimintakulut	-17 337	-14 030		-14 030	-23 149	9 119
Netto	59 823	41 700	9 330	51 030	62 750	-11 540

Välitetyt työpalvelut						
Toimintatuotot	37 671	0	0	0	12 170	-12 170
Toimintakulut	-37 671	0	0	0	-12 170	12 170
Netto	0	0	0	0	0	0

Ulkopuolisille suoritettavat työpalvelut. Laskutetaan toteutuman mukaan.

Kiinteistötoimi yht.	105 866	92 110	-109 470	-17 360	88 920	-106 280
-----------------------------	----------------	---------------	-----------------	----------------	---------------	-----------------

SUOJELUTOIMI

Jokilaaksojen pelastuslaitos hoitaa pelastustoimen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Pelastuslaitoksen eri paloasemien henkilöstön yhteistiedot, esittelyn ja palvelutuotannon löydät pelastuslaitoksen omilta www.sivuilla osoitteesta www.jokipelastus.fi

Suojelutoimi						
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-225 162	-232 880	0	-232 880	-223 789	-9 090
Netto	-225 162	-232 880	0	-232 880	-223 789	-9 090
Poistot	-545	-440	0	-440	-436	4

Pelastuslaitoksen alueen kuntien tekemän yhteistoimintasopimuksen mukaan Ylivieskan kaupunki toimii sopimuskuntana huolehtien osaltaan pelastuslaitoksen hallinnosta ja laskuttaa yhteistoimintasopimuksen mukaiset maksut.

Tekninen lautakunta yhteensä

	TP2017	TA2018	MRA	TA2018	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 460 313	1 431 870	34 200	1 466 070	1 577 040	-110 970
Toimintakulut	-1 857 451	-1 896 040	-147 200	-2 043 240	-2 043 781	541
Netto	-397 102	-464 170	-113 000	-577 170	-466 741	-110 428
Poistot yht.	-572 390	-458 560	0	-458 560	-535 024	76 464

Ruokahuolto- ja siivouspalveluita ostettiin Fazer Food Service Oy:ltä kokonaisuudessaan 714.752 eurolla. Siivouspalvelun kustannukset ja keittiöiden käyttökustannukset sisältyvät hallintokuntien kustannuksiin käytön mukaisesti. Keittiöiden käyttökustannukset oli 21.962 € netto ja Koivupuiston keittiön vuokra 23 798 € netto. Keittiöiden käyttökustannukset yht. 45 760 €/v netto. Sosiaali- ja terveyspalvelun ruokahuollon kustannukset ovat pienentyneet, koska Koivupuiston asiakkaat siirtyivät 18.4.2018 Espero Care Oy:lle ja 1.6. alkaen Attendo Oy on ottanut sopimuksen mukaisesti tukipalvelut itselleen.

Siivouspalvelut	201 590 €/v
Ateriamaksut koulut yht.	383.883 €/v
Ateriamaksut sosiaali- ja terveyspalvelut	<u>129 279 €/v</u>
Fazer Food Service Oy:lle maksettu yht.	714 752 €/v

7.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2018	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	3 590 740,00	36 200,00	3 624 940,00	3 518 344,53	-106 595,47
Myyntituotot	1 341 600,00	7 000,00	1 348 600,00	1 364 310,89	15 710,89
Maksutuotot	739 380,00	0,00	739 380,00	479 978,80	-259 401,20
Tuet ja avustukset	158 480,00	9 000,00	167 480,00	195 058,74	27 578,74
Vuokratuotot	1 323 870,00	0,00	1 323 870,00	1 360 175,65	36 305,65
Muut toimintatuotot	27 410,00	20 200,00	45 610,00	118 820,45	73 210,45
TOIMINTAKULUT	-21 391 820,00	-149 200,00	-21 541 020,00	-21 192 782,89	348 237,11
Henkilöstökulut	-5 678 460,00	-40 340,00	-5 718 800,00	-5 833 640,11	-114 840,11
Palvelujen ostot	-12 852 720,00	-2 000,00	-12 854 720,00	-12 398 257,23	456 462,77
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-773 550,00	0,00	-773 550,00	-727 760,49	45 789,51
Avustukset	-592 230,00	0,00	-592 230,00	-569 103,13	23 126,87
Vuokrakulut	-1 462 070,00	0,00	-1 462 070,00	-1 518 176,93	-56 106,93
Muut toimintakulut	-32 790,00	-106 860,00	-139 650,00	-145 845,00	-6 195,00
TOIMINTAKATE	-17 801 080,00	-113 000,00	-17 916 080,00	-17 674 438,36	241 641,64
Verotulot	6 774 000,00	227 000,00	7 001 000,00	7 030 694,34	29 694,34
Valtionosuudet	11 460 000,00	-45 000,00	11 415 000,00	11 483 065,00	68 065,00
Rahoitustuotot ja -kulut	233 000,00	72 000,00	305 000,00	205 047,80	-99 952,20
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	17 919,16	17 919,16
Muut rahoitustuotot	333 000,00	112 000,00	445 000,00	469 277,94	24 277,94
Korkokulut	-80 000,00	10 000,00	-70 000,00	-55 483,51	14 516,49
Muut rahoituskulut	-20 000,00	-50 000,00	-70 000,00	-226 665,79	-156 665,79
VUOSIKATE	665 920,00	141 000,00	804 920,00	1 044 368,78	239 448,78
Poistot ja arvonalentumiset	-563 350,00		-563 350,00	-627 870,29	-64 520,29
TILIKAUDEN TULOS	102 570,00	141 000,00	241 570,00	416 498,49	174 928,49
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET	54 890,00	0,00	54 890,00	54 885,17	-4,83
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	157 460,00	141 000,00	296 460,00	471 383,66	174 923,66

Verotulot 2018	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	5 600 000	250 000	5 850 000	5 855 348	5 348
Kiinteistövero	637 000	-45 000	592 000	585 966	-6 034
Osuus yhteisöveron tuotosta	537 000	41 000	578 000	589 380	11 380

Kiinteistöveroprosentit	
2018	
Yleinen veroprosentti	0,93 %
Vakituiset asunnot	0,65 %
Muut asuinrakennukset	1,10 %
Voimalaitos	2,85 %
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %
Rakentamattomat tontit	3,00 %

Taulukko. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2018.

Valtionosuudet 2018	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Valtionosuudet yhteensä	8 380 000,00		8 335 000,00	8 383 476,00	48 476,00
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	3 120 000,00		3 120 000,00	31 120 504,00	28 000 504,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-40 000,00	-45 000,00	-85 000	-20 915,00	64 085,00

Taulukko. Vuoden 2018 valtionosuuksien erittely.

7.2.3. Investointiosan toteutuminen

Investointien toteuma ja hankeselostus esitetään sivuilla 99-102. Investointiosan määrärahat ja tuolarviot sitovat valtuustoon nähdessä hanketasolla.

Investoinnit hankeselostus toteutuma 1.1-31.12.2018

Hallintotoimi

Maa-alueiden hankinta- ja myynti

	Kokonais- kustannus	Edellisen v. käyttö	TA 2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama
Tulot	0	0	0,00	0	0	1 367,98	-1 367,98
Menot	0	0	0,00	-105 020	-105 020	-61 563,39	-43 456,61
Netto	0	0	0,00	-105 020	-105 020	-60 195,41	-44 824,59

Ostetut maa-alueet: Jehovan todistajat/Oulun Seurakunta 5.4.2018 Konttimäki tila pinta-ala n. 2008 m² kauppahinta on jaettu maa-alueisiin ja kiinteistöihin, Rakennus Saarela Oy:ltä 17.12.2018 Saviselän kylästä tila Mäntykangas n 5000 m², Kärämäki-Seura ry:ltä 19.12.2018 Museo tila n. 447 m² ja KPO-kiinteistöt Oy:ltä 27.12.2018 Rauhala tila n. 854 m².

Myydyt maa-alueet: Matin Konetyö Oy:lle teollisuusalueella korttelista T204 yht. n. 1821 m² kolmesta tilasta määräalat.

Teollisuuskenttä

Tulot	90 000	0	90 000	-90 000	0,00	0,00	0,00
Menot	-180 000	0	-180 000	120 000	-60 000	-27 331,05	-32 668,95
Netto	-90 000	0	-90 000	30 000	-60 000	-27 331,05	-32 668,95

Rakennetaan kantava alue teollisuusrakentamista ja muuta teollistamisrakentamista varten.

Teollisuuskentän työt on aloitettu, 1-vaiheelle on ajettu rakennekerrokset.

Kaavat

Asemakaavan uusiminen kortt.12

Menot	-10 000	-700	-9 300,00	0,00	-9 300,00	-3 306,95	-5 993,05
Netto	-10 000	-700	-9 300,00	0,00	-9 300,00	-3 306,95	-5 993,05

Asemakaavaa korttelissa 12 muutetaan tonttien ja alueiden maankäytön muutosten vuoksi. Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä. Asemakaavan uusiminen korttelissa 12. Kaavan suunnittelu on käynnissä, kaavaluonnos on ollut nähtävillä.

Tietoliikenne

Sähköinen kokousjärjestelmä

Menot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-257,97	257,97
Netto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-257,97	257,97

Sähköinen kokousjärjestelmä on toteutunut ja valmistunut.

Osakkeiden hankinta

Osakkeiden ostaminen

Menot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-99 941,00	99 941,00
Netto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-99 941,00	99 941,00

Kärämäen kasvurahastosta tehty pääomalinainasijoitus Tracegrow oy:n tehdasinvestointiin on muutettu osakesijoitukseksi. Osakkeita hankittu 13 900 kpl. (Khall § 179 12.11.2018).

Hallintotoimi yhteensä

Menot	-189 300	0	-189 300	14 980	-174 320	-192 400,36	18 080,36
Tulot	90 000	0	90 000	-90 000	0	1 367,98	-1 367,98
Netto	-99 300	0	-99 300	-75 020	-174 320	-191 032,38	16 712,38

Sivistystoimi

ICT hankinnat sivistys

Menot			-15 000,00	0,00	-15 000,00	-14 912,09	-87,91
Netto			-15 000,00	0,00	-15 000,00	-14 912,09	-87,91

Hankitaan Frosteruksen koululle ja Saviselän koululle hankitaan kannettavia ja iPad-tabletteja ja Lukiolle hankitaan iPad-tabletteja.

Laitteet on hankittu.

Tekninen toimi

Yleiset alueet

Kuntoilupuisto/ lähiliikunta-alueet

	Kokonaiskus- tannus	Edellisen.v käyttö	Ta2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama
Tulot	22 000	0	22 000,00	0,00	22 000,00	17 600,00	4 400,00
Menot	-55 000	0	-55 000,00	7 500,00	-47 500,00	-50 077,30	2 577,30
Netto	-33 000	0	-33 000,00	7 500,00	-25 500,00	-32 477,30	6 977,30

Rakennetaan aikuisväestön kuntoilupuisto sekä Saviselän koulun lähiliikunta-alueet.

Saviselän koulun lähiliikuntapaikan rakentamiseen on haettu avustusta. Saviselän koulun lähiliikuntapaikan avustuspäätös on saapunut 31.5.2018. Työt on aloitettu maanrakennustöillä, monitoimikentän ja juoksuratojen rakennekerrokset on rakennettu ja tasattu, mäki on muotoiltu ja maisemoitu. Monitoimiareena ja hiekkatekonurmi on asennettu. Leikkikenttävälineet on saapuneet.

Kiinteistön hoidon koneet/laitteet

Menot	-30 000	0	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-29 132,57	-867,43
Netto	-30 000	0	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-29 132,57	-867,43

Hankitaan uusi työkone urheilukentän tekonurmien lanaukseen ja puistoalueiden ruohonleikkaukseen.

Hankittu pienkuormaaja MULTIONE S 630 ja siihen sopivat kauha, trukkipiikit, ruohonleikkuri, harjakone ja hiekoituskone.

Kiinteistöt

Rakennuksen hankinta myynti

Tulot	0	0	0,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	0,00
Netto	0	0	0,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	0,00

Venetpalon koulu on myyty 15.10.2018.

Ritvalan veskikatteen uusiminen

Menot	-35 000		-35 000,00	0,00	-35 000,00	-31 895,89	-3 104,11
Netto	-35 000		-35 000,00	0,00	-35 000,00	-31 895,89	-3 104,11

Ritvalan paritalon mineriittivesikatto uusitaan peltikatteeksi.
Vesikatteen uusiminen on suoritettu.

Saviselän koulun vesijohtojen uusiminen

Menot	-32 000	0	-32 000,00	-12 880,00	-44 880,00	-44 872,72	-7,28
Netto	-32 000	0	-32 000,00	-12 880,00	-44 880,00	-44 872,72	-7,28

Saviselän koulun käyttövesijohdot uusitaan.

Vesijohtojen uusiminen on suoritettu valmiiksi. Samalla rakennettiin ilmanvaihtojärjestelmät eskaritiloihin ja tiivistettiin koululla rakenteita ja läpivientejä.

Suom. caravan/kehittäminen ja korjaukset

Menot	-30 000	0	-30 000,00	-15 860,00	-45 860,00	-45 861,43	1,43
Netto	-30 000	0	-30 000,00	-15 860,00	-45 860,00	-45 861,43	1,43

Suomelan alueelle rakennetaan lisää asuntovaunujen ja -autojen pysäköintialuetta, asennetaan sähköpisteitä ja rakennetaan jätevesien tyhjentämisen järjestelmä.

Rakennuksia ja ympäristöä kunnostetaan ja parannetaan.

Suomelan caravan alueelle on rakennettu uudet tieyhteydet ja asuntovaunujen sähköpaikoja sekä jätevesien tyhjennyspaikka. Sähkötöissä on kasvatettu pääsulakekokoa, uusittu sähköpääkeskus ja syöttökaapeli sekä maakaapeloinnit.

Koulukeskus huoltomaalaus

	Kokonais kustannus	Edellisen.v käyttö	Ta2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama
Menot	-20 000	0	-20 000,00	8 600,00	-11 400,00	-11 400,51	0,51
Netto	-20 000	0	-20 000,00	8 600,00	-11 400,00	-11 400,51	0,51

Frosteruksen koululla kunnostetaan ja huoltomaalataan puuosia. Sisäänkäyntien tasot ja portaat kunnostetaan. Frosteruksen koulun ulkoseinien huoltomaalaus ja portaiden kunnostus on suoritettu.

Konttimäki

Menot	0	0	0,00	-114 980	-114 980	-88 550,95	-26 429,05
Netto	0	0	0,00	-114 980	-114 980	-88 550,95	-26 429,05

Ostettu Jehovan todistajat/Oulun Seurakunta 5.4.2018 Konttimäki kiinteistö.

Konttimäkeen on korjattu betonilattiaa, asennettu uusi lattiamatto, seinä on kunnostettu ja maalattu, rakennettu uusi keittiö koneineen ja uusittu sähköistyksiä. Salin kattoon on asennettu akustointilevyjä. Uusi ilmastointikone on asennettu ja ilmastoinnin kanavoinnit on tehty.

Kiinteistöt yhteensä

Menot	-117 000	0	-117 000	-135 120	-252 120	-222 581,50	-29 538,50
Tulot	0	0	0	8 000	8 000	8 000,00	0,00
Netto	-117 000	0	-117 000	-127 120	-244 120	-214 581,50	-29 538,50

Teiden rakentaminen, valaistus ja päällystäminen

Teiden rakentaminen

Kaaritie

Tulot			0,00	53 800,00	53 800,00	61 837,98	-8 037,98
Menot			0,00	-7 050,00	-7 050,00	-7 045,00	-5,00
Netto			0,00	46 750,00	46 750,00	54 792,98	-8 042,98

Vuoden 2017 maksatuspäätös tullut 26.4.2018 ja avustus maksettu 2.5.2018
Kaaritiellä tehty loppuun traktorityöt, maanajot ja lanaukset sekä kaivinkonetyöt.

Suomelan kulman / Valtatie 4:n kevyenliikenteen alituksen ja liikenteen kanavointien

Menot	-37 000	-12 330	-24 600,00	0,00	-24 600,00	-12 809,89	-11 790,11
Netto	-37 000	-12 330	-24 600,00	0,00	-24 600,00	-12 809,89	-11 790,11

Valtatie 4:n kevyenliikenteen alikulukäytävän suunnittelu Suomelan kulmaan.

Suunnittelu on aloitettu vuonna 2016 ja saatetaan loppuun vuoden 2018 aikana. Suunnitelmasta on käyty neuvotteluja ELY-keskuksen kanssa, hankkeessa suunnitellaan liikenteen järjestelyt Kokkolantien kautta. Kokkolantielle rakennetaan väistötie. Suunnittelutyö on valmis.

Suomelantien rakentaminen 415 m

Tulot	-41 500	0	41 500,00	0,00	41 500,00	40 203,81	1 296,19
Menot	-83 000	0	-83 000,00	0,00	-83 000,00	-80 407,62	-2 592,38
Netto	-41 500	0	-41 500,00	0,00	-41 500,00	-40 203,81	-1 296,19

Rakennetaan Suomelantie valmiiksi. Hankkeeseen on saatu avustuspäätös Kärsämäen uudet teollisuustiet-hankkeessa.

Suomelantien rakentaminen on aloitettu mittaustöillä ja pinta maiden poistamisella. Tielle on ajettu kaikki rakenneerrokset ja kaivettu sivuojat valmiiksi.

Paanutie

Tulot	0	0	0,00	7 120,00	7 120,00	7 118,20	1,80
Netto	0	0	0,00	7 120,00	7 120,00	7 118,20	1,80

Vuoden 2017 maksatuspäätös tullut 26.4.2018 ja avustus maksettu 2.5.2018.

Valtatie 4:n kevyenliikenteen järjestelyjen suunnittelu eteläiselle kiertoliittymälle

	Kokonais kustannus	Edellisen.v käyttö	Ta2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama
Menot	-45 000	0	-45 000,00	10 000,00	-35 000,00	-32 999,00	-2 001,00
Netto	-45 000	0	-45 000,00	10 000,00	-35 000,00	-32 999,00	-2 001,00

Alikulukäytävä voidaan korvata suojatiejärjestelyllä VT-4 poikki ja rakentaa samassa yhteydessä kevyenliikenteen väyliä Koulutieltä Hakalantielle saakka. Suunnittelutyöt on aloitettu yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa, suunnittelijana toimii Destia Oy.

Teiden rakentaminen yht.

Menot	-152 600	0	-152 600	2 950	-149 650	-132 610,51	-16 388,49
Tulot	41 500	0	41 500	60 9200	102 420	109 159,99	-6 739,99
Netto	-111 100	0	-111 100	63 8700	-47 230	-24 101,52	-23 128,48

Teiden valaistus

Kaaritie 900 m

Tulot	-19 000	0	19 000,00	-10 800,00	8 190,00	16 935,00	-8 745,00
enot	-38 000	0	-38 000,00	20 500,00	-17 500,00	-17 500,00	0,00
Netto	-19 000	0	-19 000,00	9 690,00	-9 310,00	-565,00	-8 745,00

Tievalaistus Led-valoilla välille Teollisuustie- Rautakuja. Hankkeeseen on saatu avustuspäätös Kärsämäen uudet teollisuustiet-hankkeessa.

Tievalaistus on tehty kokonaan valmiiksi.

Teiden päällystäminen

Kiertotie

Menot	0	0	0,00	-10 300,00	-10 300,00	-10 289,00	-11,00
Netto	0	0	0,00	-10 300,00	-10 300,00	-10 289,00	-11,00

Päällystyöt on suoritettu

Konttilantie, Ajoinata 5,5 / 6,0 m, Pohjatyöt ja Ab 16/100

Menot	-23 000	0	-23 000,00	10 100,00	-12 900,00	-12 900,00	0,00
Netto	-23 000	0	-23 000,00	10 100,00	-12 900,00	-12 900,00	0,00

Päällystyöt on suoritettu

Kaarnatie, Ajoinata 5,0 / 5,5 m, Pohjatyöt ja Ab 16/100

Menot	-15 000	0	-15 000,00	6 390,00	-8 610,00	-8 610,00	0,00
Netto	-15 000	0	-15 000,00	6 390,00	-8 610,00	-8 610,00	0,00

Päällystyöt on suoritettu

Kaaritie, Ajoinata 6,5 / 7,0 m, Pohjatyöt ja Ab 16/100

Tulot	29 250	0	29 250,00	0,00	29 250,00	28 626,50	623,50
Menot	-58 000	0	-58 500,00	0,00	-58 500,00	-57 253,00	-1 247,00
Netto	-29 250	0	-29 250,00	0,00	-29 250,00	-28 626,50	-623,50

Hankkeeseen on saatu avustuspäätös Kärsämäen uudet teollisuustiet-hankkeessa.

Päällystyöt on suoritettu

Havutie, Ajoinata 5,0 / 5,5 m, Pohjatyöt ja Ab 16/100

Menot	-5 000	0	-5 000,00	3 000,00	-2 000,00	-1 960,00	-40,00
Netto	-5 000	0	-5 000,00	3 000,00	-2 000,00	-1 960,00	-40,00

Päällystyöt on suoritettu

Oksatie, Ajoinata 5,0 / 5,5 m, Pohjatyöt ja Ab 16/100

Menot	-5 500	0	-5 500,00	3 370,00	-2 130,00	-2 122,00	-8,00
Netto	-5 000	0	-5 500,00	3 370,00	-2 130,00	-2 122,00	-8,00

Päällystyöt on suoritettu

Teollisuustie

			TA2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama
Menot	0	0	0,00	-71 820,00	-71 820,00	-71 820,16	0,16
Netto	0	0	0,00	-71 820,00	-71 820,00	-71 820,16	0,16

Päällystyöt on suoritettu.

Teiden rakentaminen. valaistus ja päällistäminen yht.

Menot	-297 600	0	-297 600	-35 810	-333 410	-315 715,68	-17 694,33
Tulot	89 750	0	89 750	50 110	139 860	154 721,49	-14 861,49
Netto	-207 850	0	-207 850	14 300	-193 550	-160 994,18	-32 555,82

Investoinnit yhteensä

			TA2018	MRA	TA2018	Toteuma	Poikkeama
Tulot	201 750	0	201 750	-31 890	169 860	181 689,47	-11 829,47
Menot	-703 900	0	-703 900	-148 450	-852 350	-824 819,49	-127 471,51
Netto	-502 150	0	-502 150	-180 340	-682 490	-643 130,02	-139 300,98

7.2.4. Rahoitusosan toteutuminen

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

	Talousarvio 2018	Ta-muutos	Ta muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	665 920	141 000	806 920	1 044 369	237 449
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00	0,00	83 741	83 741
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-703 900	-266 880	-970 780	-824 819	145 961
Rahoitusosuudet investointimenoihin	201 750	79 550	281 300	172 321	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	32 480	32 480
Toiminta ja investoinnit, netto	163 770	-46 330	117 440	508 092	390 652
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	-230 000	-230 000
Antolainasaamisten vähennykset				103 680	
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	787 310	-787 310	0,00	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-951 080	0,00	-951 080	-951 076	4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	833 640	833 640	531 266	-302 374
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Vaihto-omaisuuden muutokset					0
Saamisten muutos	0,00	0,00	0,00	-3 793 261	-3 793 261
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	0,00	0,00	0,00	4 038 430	4 038 430
					0
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	207 131	207 131

7.2.5.Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO 2018

1000 EUR

	Sit.	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup. TA	TA- muutos	TA muut. jälkeen	Tot.	Poikkeama	Alkup. TA	TA- muutos	TA muut. jälkeen	Tot.	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	N	24	0	24	6	18					
TARKASTUSLAUTAKUNTA	N	14	2	16	16	0					
KUNNANHALLITUS	N	11 351		11 351	11 072	279					
OPETUSTOIMEN LAUTAKUNTA	N	5 416		5 416	5 577	-161					
HYTE LAUTAKUNTA	N	533		532	537	-5					
TEKNINEN LAUTAKUNTA	N	464	113	577	467	110					
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ		17 801	115	17 916	17 675	241					
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B					6 774	227	7 001	7 031	30	
Valtionosuudet	B					11 460	-45	11 415	11 483	68	
Korkotulot	B					0	0	0	18	18	
Muut rahoitustulot	B					333	112	445	469	24	
Korkokulut	B	80	-10	70	55	15				0	
Muut rahoituskulut	B	20	50	70	227	-157				0	
Satunnaiset kulut	B										
Tulorahoituksen korjaukset	B	0	0	0	84	-84					
INVESTOINTIOSA											
HALLINTOTOIMI	B	189	-15	174	191	-17	90	-90	0	1	1
SIVISTYSTOIMI	B	15		15	15	0					
KIIINTEISTÖT	B	117	135	252	223	29				8	8
TEIDEN RAKENTAMINEN	B	298	36	334	316	18	90	50	140	155	15
YLEISET ALUEET JA IRTAIMISTO	B	85	-8	77	79	-2	22	0	22	18	-4
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ		704	148	852	824	28	202	-40	162	182	20
RAHOITUSOSA											
Antolainojen lisäys		0	0	0	230	-230					
Antolainojen vähennys						0	0	0	104	104	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B					787	-787	0	0	0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	951	0	951	951	0					
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	B					0	834	834	531	-303	
Vaikutus maksuvalmiuteen									228	228	
		19 556	303	19 859	20 046	-187	19 556	303	19 859	20 046	187

8.TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

8.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja –tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja –asetusta kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

8.2 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA				
	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 175 563,65		1 325 445,57	
Maksutuotot	479 978,80		715 593,53	
Tuet ja avustukset	195 058,74		178 592,11	
Vuokratuotot	283 652,88		281 905,42	
Muut toimintatuotot	79 716,29	2 213 970,36	45 115,82	2 546 652,45
Valmistus omaan käyttöön		0,00		0,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-4 488 010,73		-4 462 426,92	
Henkilösivukulut	-1 306 525,22		-1 333 665,70	
Eläkekulut	-1 170 632,30		-1 181 045,42	
Muut henkilösivukulut	-135 892,92		-152 620,28	
Palvelujen ostot	-12 209 509,99		-12 244 975,30	
Varasto +/-				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-727 760,49		-759 222,05	
Avustukset	-569 103,13		-585 785,97	
Vuokratulut	-441 654,16		-402 788,81	
Muut toimintakulut	-145 845,00	-19 888 408,72	-169 807,26	-19 958 672,01
TOIMINTAKATE		-17 674 438,36		-17 412 019,56
Verotulot		7 030 694,34		6 876 857,15
Valtionosuudet		11 483 065,00		11 270 309,00
Alv:n takaisinperintä				
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	17 919,16		5 961,45	
Muut rahoitustuotot	469 277,94		467 225,04	
Korkokulut	-55 483,51		-61 530,06	
Muut rahoituskulut	-226 665,79	205 047,80	-2 723,31	408 933,12
VUOSIKATE		1 044 368,78		1 144 079,71
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-627 870,29		-652 923,90	
Arvonalentumiset	0,00	-627 870,29	-376 597,21	-1 029 521,11
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	0,00		0,00	
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS		416 498,49		114 558,60
Poistoeron lisäys/vähennys		0,00		0,00
Varausten lisäys/vähennys		54 885,17		54 885,17
Rahastojen lisäys/vähennys		0,00		278 184,45
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ		471 383,66		447 628,22

8.3 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA		
	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 044 368,78	1 144 079,71
Tulorahoituksen korjauserät	83 741,33	10 663,52
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-824 819,49	-845 514,80
Rahoitusosuudet investointimenoihin	172 321,49	118 441,82
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	32 479,99	64 888,41
Toiminnan ja investointien rahavirta	508 092,10	492 558,66
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-230 000,00	-750 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	103 680,00	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-951 076,00	-1 063 576,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	531 265,89	2 143 938,35
Oman pääoman muutokset		371 769,69
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00	-65 290,60
Saamisten muutos	-3 793 261,17	1 255 965,92
Korottomien velkojen muutos	4 038 430,01	-1 907 477,46
Rahoituksen rahavirta	-300 961,27	-14 670,10
Rahavarojen muutos	207 130,83	477 888,56
Rahavarat 31.12. 1 000 euroa	9 546	9 339
Rahavarat 01.01. 1 000 euroa	9 339	8 861

8.4 Tase

TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	629 555,63	695 317,91
Aineettomat hyödykkeet yht.	629 555,63	695 317,91
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 512 348,32	1 424 821,86
Rakennukset	8 484 926,36	8 754 639,05
Kiinteät rakenteet ja laitteet	879 386,66	897 799,80
Koneet ja kalusto	144 342,54	116 495,63
Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	93 588,98	46 608,85
Aineelliset hyödykkeet yht.	11 114 592,86	11 240 365,19
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 640 271,25	3 540 330,25
Muut lainasaamiset	1 420 000,00	1 290 000,00
Muut saamiset	126 475,06	130 155,06
Sijoitukset yht.	5 186 746,31	4 960 485,31
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Toimeksiantojen varat yht.	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	72 166,60	96 749,24
Muut saamiset	0,00	102,34
Pitkäaikaiset saamiset yht.	72 166,60	96 851,58
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	241 585,92	215 376,76
Muut saamiset	4 004 797,05	220 085,56
Siirtosaamiset	286 313,41	279 287,91
Lyhytaikaiset saamiset yht.	4 532 696,38	714 750,23
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	9 455 696,08	9 254 126,27
Rahoitusarvopaperit yht.	9 455 696,08	9 254 126,27
Rahat ja pankkisaamiset	90 030,82	84 469,80
VASTAAVAA YHT.	31 081 484,68	27 046 366,29

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	5 734 018,03	5 734 018,03
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	4 986 113,84	4 538 485,62
Tilikauden yli/alijäämä	471 383,66	447 628,22
Oma pääoma yht.	11 191 515,53	10 720 131,87
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 519 189,86	1 574 075,03
Varaukset yht.	1 519 189,86	1 574 075,03
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 401,50	4 401,50
Toimeksiantojen pääomat yht.	4 401,50	4 401,50
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 312 564,00	8 201 140,00
Muut velat	400 000,00	400 000,00
Pitkäaikainen yht.	7 712 564,00	8 601 140,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 776 160,79	4 307 394,90
Saadut ennakot	1 399,72	0,00
Ostovelat	4 956 695,24	1 099 880,68
Muut velat	88 096,98	99 216,45
Siirtovelat	831 461,06	640 125,86
Lyhytaikainen yht.	10 653 813,79	6 146 617,89
VASTATTAVAA YHT.	31 081 484,68	27 046 366,29

8.5 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA

	2018	2017
Toimintatuotot	22 956 055	22 453 015
Toimintakulut	-40 418 490	-39 888 119
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	965	1 482
Toimintakate	-17 461 469	-17 433 622
Verotulot	6 977 020	6 834 776
Valtionosuudet	12 237 354	12 024 697
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	22 999	11 266
Muut rahoitustuotot	484 351	479 940
Korkokulut	-99 107	-142 629
Muut rahoituskulut	-248 910	-21 835
Vuosikate	1 912 238	1 752 593
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 458 625	-1 426 615
Omistuksen eliminointi	0	32 683
Arvonalentumiset	-69 428	-503 307
Satunnaiset erät	188 828	0
Tilikauden tulos	573 013	-144 647
Tilinpäätössiirrot	-5 340	276 580
Tilikauden verot	-3 880	-6 446
Laskennalliset verot	-1 483	-2 033
Vähemmistöosuudet	-1 124	-970
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	561 187	122 485

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 912 238	1 752 593
Satunnaiset erät	188 828	0
Tilikauden verot	-3 880	-6 446
Tulorahoituksen korjaukset	-275 418	14 471
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 661 074	-3 340 827
Rahoitusosuudet investointimenoihin	173 741	10 799
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	555 148	315 818
Toiminnan ja investointien rahavirta	889 583	-1 253 592
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-230 395	-100 000
Antolainasaamisten vähennykset	104 560	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	251 308	1 209 238
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 808 046	-1 656 369
Lyhytaikaisten lainojen muutos	552 866	2 200 935
Oman pääoman muutokset	0	396 657
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	499	-65 154
Vaihto-omaisuuden muutos	10 266	364
Saamisten muutokset	-3 590 833	1 176 357
Korottomien velkojen muutokset	4 149 136	-1 810 917
Rahoituksen rahavirta	-560 639	1 351 112
Rahavarojen muutos	328 944	97 521
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 797 372	11 468 429
Rahavarat 1.1.	11 468 429	11 370 908
	328 944	97 521

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	23 428 037	23 419 177
Aineettomat hyödykkeet	855 547	818 549
Aineettomat oikeudet	65 651	91 840
Muut pitkävaikutteiset menot	752 546	700 241
Ennakkomaksut	37 350	26 468
Aineelliset hyödykkeet	21 470 888	21 588 902
Maa- ja vesialueet	1 807 636	1 701 371
Rakennukset	16 772 738	16 178 195
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 043 068	929 481
Koneet ja kalusto	814 385	822 228
Muut aineelliset hyödykkeet	250 725	242 068
Ennakkomaksut ja kesk.er.hankinnat	782 336	1 715 558
Sijoitukset	1 101 601	1 011 726
Osakkuusyhteisöosuudet	40 194	40 329
Osakkeet ja osuudet	756 780	656 708
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut lainasaamiset	91 460	102 339
Muut saamiset	213 167	212 350
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	105 840	104 654
VAIHTUVAT VASTAAVAT	18 176 224	14 266 714
Vaihto-omaisuus	107 127	117 393
Saamiset	6 271 725	2 680 892
Pitkäaikaiset saamiset	97 067	118 552
Lyhytaikaiset saamiset	6 174 659	2 562 340
Rahoitusarvopaperit	9 527 937	9 317 013
Rahat ja pankkisaamiset	2 269 435	2 151 416
VASTAAVAA YHTEENSÄ	41 710 101	37 790 545

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA	12 410 237	11 926 561
Peruspääoma	5 734 018	5 734 018
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	1 691	1 691
Arvonkorotusrahassto		82 287
Muut omat rahastot	999 292	1 057 288
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 114 049	4 928 792
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	561 187	122 485
VÄHEMMISTÖOSUUDET	17 278	16 154
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	365 513	356 420
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	365 513	356 420
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	113 022	111 337
VIERAS PÄÄOMA	28 804 050	25 380 073
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	13 656 774	15 175 000
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	343 566	330 985
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	5 902 588	5 107 379
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 901 121	4 766 709
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	41 710 101	37 790 545

9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

9.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

9.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperiaatteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vuoden 2018 tilinpäätöksessä 3 800 000 euron suuruinen lyhytaikainen kunta-todistusluotto on kirjattu lyhytaikaiseksi velaksi, sekä ostovelaksi/lyhytaikaiseksi saamiseksi. Kirjaus lisää vieraan pääoman määrää ja tulee huomioida mm. tunnuslukuja vertailtaessa.

9.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konserniyhteisöjen maksamat kiinteistöverot on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veroperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on huomioitu omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuus on erotettu konsernin ylijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kärsämäen Asunnot Oy:n rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Samoin on oikaistu Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskuksen poistot.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

9.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Kunnanhallitus	396 892	332 966	103 415	84 562
Sos- ja terveystoimet	19 115 384	18 806 992	1 345 419	1 688 322
Opetustoimen lautakunta	519 516	579 670	304 995	341 877
Hyte-lautakunta	8 377	8 377	9 817	8 367
Tekninen lautakunta	1 650 471	1 655 132	450 324	423 523
Toimintatuotot yhteensä	22 760 518	22 453 015	2 213 970	2 546 652

Verotulojen erittely

	2018	2017
Kunnan tulovero	5 855 348	5 780 556
Osuus yhtiöveron tuotosta	589 380	626 053
Kiinteistövero	585 966	470 248
Verotulot yhteensä	7 030 694	6 876 857

Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	11 503 980	11 215 142
<i>Siitä: Verotuloihin perustuvat valtionosuuksien tasaus</i>	3 120 504	3 080 618
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-20 915	55 167
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	0,00
Valtionosuudet yhteensä	11 483 065	11 270 309

Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	9 662 935	9 598 321
Muiden palvelujen ostot	2 735 322	2 646 654
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	12 398 257	12 244 975

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	
Kehittämismenot	Tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2 vuotta
Muut poikkeukset:	Tasapoisto	2 vuotta
Nurmesjärven kunnostus	Tasapoisto	5 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
poikkeukset:		
Frosteruksen koulu	Tasapoisto	50 vuotta
Venetpalon koulu	Tasapoisto	30 vuotta
Toimintakeskus	Tasapoisto	30 vuotta
Terveyskeskus	Tasapoisto	50 vuotta
Lastentalo Kuusipiha	Tasapoisto	50 vuotta
Akuuttivuodeosasto	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäämäpoisto	20 %
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäämäpoisto	25 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäämäpoisto	20 %
poikkeus:		
Urheilukenttä	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakeluverkosto	Menojäämäpoisto	10 %
Viemäriverkko	Menojäämäpoisto	10 %
Kaukolämpöverkko	Menojäämäpoisto	15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaistut.	Menojäämäpoisto	20 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäämäpoisto	22 %
Maakaasuverkko	Menojäämäpoisto	15 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäämäpoisto	20 %
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	Menojäämäpoisto	25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäämäpoisto	20 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäämäpoisto	25 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäämäpoisto	25 %
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	Tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	

Investointien aktivointirajamuutos 10 000 euroa, kh 18.3.2002 63§.

Poistosuunnitelman muutos 26.5.2008 § 143:Kertapoisto, kun menojäämäpoistoa jäljellä alle 500 euroa.

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Potilasvak. maksuvastuu 1.1.	399 375	338 111		
Lisäys/vähennys tilikaudella	-30 472	18 309		
Potilasvak. Maksuvastuu 31.12.	368 903	356 420		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0			
Lisäys/vähennys tilikaudella	38 199			
Muut pakolliset varaukset 31.12.	38 199			
Pakolliset varaukset yht.	407 102			

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden myyntivoitto	14 242	3 898	14 242	3 898
Rakennusten myyntivoitto	0	0	12 550	0
Osakkeiden myyntivoitto				
Myyntivoitot yhteensä	14 242	3 898	26 792	3 898
Muut toimintakulut				
Maa-alueiden myyntitappio	0	5 433	0	5 433
Rakennusten myyntitappio	106 853		106 853	
Osakkeiden myyntitappio		9 128		9 128
Myyntitappiot yhteensä	106 853	14 562	106 853	14 562

9.3 Tasetta koskevat liitetiedot

9.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	7 611	285 796	0	278 184
Arvonkorotukset				
Arvonkorotuksen purku	-7 611	-278 184	0	-278 184
Arvo 31.12.	0	7 612	0	0
Rakennukset				
Arvo 1.1.	74 676	91 464		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotuksen purku	-74 676	-16 788		
Arvo 31.12.	0	74 676		
Arvonkorotukset yhteensä	0	82 287	0	0

Arvonkorotuksen kohteena olevien maa-alueiden ja rakennusten arvo on määritelty varovaisuuden periaatetta noudattaen. Kunnan vuoden 2017 tilinpäätöksessä on purettu vuonna kokonaan vuonna 1997 tehty arvonkorotus.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
----------------------	------------------------------	----------

Poistamaton hankintameno 1.1.		695 318	695 318
Lisäykset tilikauden aikana			
Rahoitusosuudet tilikaudella			
Vähennykset tilikauden aikana			
Siirrot erien välillä			
Tilikauden poisto		-65 762	-65 762
Arvonlennukset ja niiden palaut.			
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	629 556	629 556
Arvon korotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	629 556	629 556

Olennaiset lisäpoistot

Erittely olennaisista lisäpoistoista

Aineelliset hyödykkeet

Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
------------	-------------	--------------------------------	-------------------	--	----------

Poistamaton hankintameno 1.1.	1 424 822	8 754 639	897 800	116 496	46 609	11 240 365
Lisäykset tilikauden aikana	88 895		172 321		463 663	724 879
Rahoitusosuudet tilikauden aikana			172 321			172 321
Vähennykset tilikauden aikana	1 368	114 371		-482		115 257
Siirrot erien välillä		222 582	132 838	61 263	-416 682	-00
Tilikauden poisto		-377 923	-151 251	-32 933		-562 108
Arvonlennukset ja niiden palaut.	-00					-00
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 512 349	8 484 926	879 386	144 343	93 589	11 114 593
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 512 349	8 484 926	879 386	144 343	93 589	11 114 593

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Yhteensä
Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Osakkeet osakkuus- ja muut omist. yht.	Muut osakk. ja osuudet	Saamiset tytäryhteisöt	Saamiset kuntayhtym.	Saamiset osakkuus- ja muut omist. yht.	Saamiset muut yhteisöt	

Hankintameno 1.1.	1 741 276,85	1 722 375,39	1 100,00	75 578,01	1 230 443,06	0,00	0,00	189 712,00	4 960 485,31
Lisäykset			-1 100,00	101 041,00	140 000,00			90 000,00	329 941,00
Vähennykset					-3 680,00			-100 000,00	
Siirrot erien välillä									
Hankintameno 31.12.	1 741 276,85	1 722 375,39	0,00	176 619,01	1 366 763,06	0,00	0,00	179 712,00	5 186 746,31
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 741 276,85	1 722 375,39	0,00	176 619,01	1 366 763,06	0,00	0,00	179 712,00	5 186 746,31

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Kunnan omistus- osuus 1000 €	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus 1000 €		
					omasta pääomast	vieraasta pääomast	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt							
Kärsämäen Asunnot Oy	Kärsämäki	100,00	1 227	100,00	1 173	2 848	-99
Kärsämäen Kehityskeskus Oy	Kärsämäki	100,00	101	100,00	14	0	-2
Kärsämäen Teollisuuskiint. Oy	Kärsämäki	100,00	232	100,00	-687	2 657	-47
Kärsämäen Vesihuolto Oy	Kärsämäki	100,00	98	100,00	1 440	502	13
Kiint. Oy Kärsämäen Liikekeskus	Kärsämäki	100,00	101	100,00	813	1 655	-1
	Yhteensä		1 759		2 753	7 662	-136
Kuntayhtymät							
Jokilaaksojen Musiikkiopisto ky	Nivala	7,25	2	7,25	2	12	0
P-Pohjanmaan liitto ky	Oulu	0,79	3	0,79	12	9	4
P-Pohj. Sairaanhoidopiirin ky	Oulu	1,01	1 489	1,01	1 718	2 210	112
Jokilaaksojen koulutusky	Nivala	2,54	225	2,54	1 002	170	36
Peruspalvelu ky Selänne	Haapajärvi	14,33	3	14,33	3	1 384	0
	yhteensä		1 722		2 737	3 785	152

Saamisten erittely

2018		2017	
Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikaiset

Saamiset tytäryhteisöiltä

Myyntisaamiset		4 883		4 883
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	0,00	4 883	0,00	4 883

Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä

Myyntisaamiset		649		649
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		168		168
<i>Yhteensä</i>	0,00	817	0,00	817

Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä

Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	0,00		0,00	

<i>Saamiset yhteensä</i>	0,00	5 700	0,00	5 700
--------------------------	------	-------	------	-------

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

Konserni		Kunta	
2017	2016	2017	2016

Lyhytaikaiset siirtosaamiset

Tulojäämät

Siirtyvät korot	0	374	0	0
Kelan korvaus työterveyshuollosta	19 520	41 548	5 372	4 314
EU-tuet ja avustukset	27 369	9 534	0	0
Muut tulojäämät	422 025	302 764	273 916	111 635
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	468 914	354 220	279 288	115 949

Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä

	468 914	354 220	279 288	115 949
--	---------	---------	---------	---------

9.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	5 734 018	5 734 018	5 734 018	5 734 018
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	5 734 018	5 734 018	5 734 018	5 734 018
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 1.1.	1 691	1 691		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.1.12	1 691	1 691		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	82 287	377 260		278 184
Arvonkorotusten lisäykset tilikaudella				
Arvonkorotusten vähennykset tilikaud.	-82 287	-294 973		-278 184
Arvonkorotusrahasto 31.12.	0	82 287		0
Muiden rahastojen pääoma 1.1.	1 057 288	593 401		
Siirrot rahastoon tilikaudella		463 887		
Siirrot rahastosta tilikaudella	-57 996			
Muiden rahastojen pääoma 31.12.	999 292	1 057 288		
Muut omat rahastot yhteensä	999 292	1 057 288		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 051 277	4 928 792	4 986 114	4 166 716
lisäys tilikaudella	62 773			
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	5 114 049	4 928 792	4 986 114	4 538 486
Tilikauden ylijäämä	561 187	122 485	471 384	447 628
Oma pääoma yhteensä	12 410 237	11 926 561	11 191 516	10 720 132

Pitkäaikaiset velat

	2018	2017
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 508 260	5 146 836
Lainat julkisyhteisöiltä siitä eläkelainat		
Lainat muilta luotonantajilta		
Muut pitkäaikaiset velat	400 000	400 000
Pitkäaikaiset velat yhteensä	4 908 260	5 546 836

Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

Joukkovelkakirjalainat

	2018	2017
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistusslainat	3 800 000	3 000 000

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	368 903	356 420		
Muut pakolliset varaukset	38 199			
Muut pakolliset varaukset yhteensä	407 102	338 110		

Vieras pääoma

	2018		2017	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				1 744
Muut velat	400 000		400 000	
Siirtovelat				
Yhteensä	400 000		400 000	1 744
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		504		1 319
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		504		1 319
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteis- yhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		0,00		0,00
Vieras pääoma yhteensä	400 000	504	400 000	3 063

Sekkitililimiitti

	2018	2017
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.		
Suomenselän Osuuspankki	600 000	600 000
siitä käyttämättä oleva määrä	512 415	244 532
Danske Bank	462 517	462 517
siitä käyttämättä oleva määrä	462 517	462 517
Käyttämättä yhteensä	974 932	707 049

Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut velat				
Liittymismaksut	343 566	330 985		
Muut velat			400 000	400 000
<i>Muut velat yhteensä</i>	343 566	330 985	400 000	400 000

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	93 613	71 362	21 850	27 338
Menojäämät				
Lomapalkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 557 191	1 770 572	467 881	604 501
Muut palkkojen- ja henkilösivukulujen jaksotukset	218 339		126 671	
Korkojaksotukset	21 260	6 494	5 255	5 989
Muut menojäämät	409 538	219 084	209 804	2 297
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	2 299 941	2 067 512	831 461	640 125
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	2 299 941	2 067 512	831 461	640 125

9.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 086 502	3 117 823		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	6 550 097	6 617 633		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	6 550 097	6 617 633		

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta
Vakuudeksi annetut pantit

Vakuudeksi annetut pantit yhteensä

Leasingvastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	29 528	21 340	7 567	11 950
Myöhemmin maksettavat	60 792	75 197	8 305	15 857
<i>Yhteensä</i>	90 320	96 537	15 872	27 807

Vastuusitoumukset

Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

	Kunta	
	2018	2017
Alkuperäinen pääoma	7 747 888	7 747 888
Jäljellä oleva pääoma	5 051 455	5 327 311
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	3 228 525	3 228 525
Jäljellä oleva pääoma	2 620 198	2 732 626

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Kunta	
2018	2017

Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	14 863 115	14 863 115
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	9 576	9 823

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Konserni		Kunta	
2018	2017	2018	2017

Sopimusvastuut

Vuokravastuut seuraavalla tilikaudella eräänt.	42 041	39 628		
EU-hankkeiden omavastuut	4 419	21 048		
Vammaispalvelulain mukaisen tuleva tuetun asumisen vastuu	113 044	113 264		
Arvonlisäveron palautusvastuu	35 302	118 856		
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	550 000	1 999 500	550 000	1 999 500
Osuus kuntayhtymän alijäämästä (PPSHP) vähennettynä poistoerolla- ja vapaaeht varauksilla*	0,00	75 971		

Johdannaispöimukset

Konserni		Kunta	
2018	2017	2018	2017

Koronvaihtosopimus Kuntarahoitus Oyj

Koronvaihtosopimus Kuntarahoitus Oyj:n kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu osa vaihtuvista koroista kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma suojaa osittain lainaa. Koronvaihtosopimus on kertalyhenteinen. Sopimus erääntyy 10.10.2021

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	100 523	100 523
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan).	-3 133	-3 584

Koronvaihtosopimus Handelsbanken

Koronvaihtosopimus Handelsbankenin kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimukseen sisältyy myös korkokatto. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 15.7.2019.

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	7 853	15 707
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan).	-42	-230

Korkokattosopimus SEB

Korkokattosopimus Skandinaviska Enskilda Bankenin kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Korkokattosopimuksella rajoitetaan lainasta maksettavaa korkoa. Sopimus erääntyy 15.7.2019.

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	15 707	31 414
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan).	402	135

Koronvaihtosopimus Danske Bank

Koronvaihtosopimus Danske Bankin kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 31.12.2019

Laina ja koronvaihtosopimus ovat kertalyhenteisiä.		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	160 837	160 837
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan).	-995	-1 721

Koron- ja valuutanvaihtosopimus Nordea

Koron- ja valuutanvaihtosopimus Nordean kanssa on tehty yksittäisen SEK- määräisen lainan korko- ja valuutariskin suojaamiseksi. Koron- ja valuutanvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot ja valuutan muuntokurssi kiinteiksi. Lainan sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus päättyy 16.10.2020

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	0	23 833
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan).	0	-2 869

9.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2018	2017
Yleishallinto	30	33
Sivistystoimi	92	95
Tekninen toimi	7	6
<i>Yhteensä</i>	129	134

Henkilöstökulut

	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	5 794 534	5 796 093
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	16 667	21 387
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	5 811 201	5 817 480

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2018	2017
Suomen Keskusta r.p. (KESKUSTA) / €	2 243	2 157
Perussuomalaiset (PS) / €	269	283
Kristillisdemokraattinen puolue (KD) / €		27
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä / €:	2 512	2 467

Tilintarkastajan palkkiot

	2018	2017
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	12 808	9 174
Tilintarkastuslautakunnan avustaminen	0	0
Muut palkkiot	74	0
Tilintarkastajan lausunnot	1 113	437
Palkkiot yhteensä	13 995	9 610

Kunnan ja intressitahojen väliset oleelliset tiedot

Kunta antanut kokonaan omistamalleen Kärämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:lle aikaisemmillä tilikausilla yhteensä 1 040 000 euroa pääomailainaa.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Kärämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:lle valtuuston 31.10.2017, § 102 päätöksen mukaista lainaa käyttöpääoman kattamiseksi, lainan määrä 31.12.2018 290 000 euroa.

Kunnanjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus (valt. 5.4.2016, § 31), jossa on sovittu erokorvauksesta. Erakorvauksen suuruus on viidentoista (15) kuukauden palkkaa vastaava summa, joka sopimushetkellä oli 107 250 euroa.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Kärämäen Asunnot Oy:lle omavelkaisia takauksia joiden jäljelläoleva pääoma 31.12.2018 on yhteensä 1 903 666 euroa.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Kärämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:lle omavelkaisia takauksia joiden jäljelläoleva pääoma 31.12.2018 on yhteensä 1 861 552 euroa.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen KOY Kärämäen liikekeskukselle omavelkaisen takauksen jonka jäljelläoleva pääoma 31.12.2018 on yhteensä 1 286 237 euroa.

Kunta on antanut Kärämäen Vanhustenkotiyhdistys ry:lle omavelkaisia takauksia joiden jäljelläoleva pääoma 31.12.2018 on yhteensä 1 086 036 euroa.

Kunta on antanut osakkuusyhteisölleen (18,03 % omistusosuus) Pyhänet Oy:lle 80 % omavelkaisen takauksen jonka jäljelläoleva pääoma 31.12.2018 on yhteensä 1 416 322 euroa.

Kunta on antanut antanut alueen kuntien yhteisesti omistamalle Vestia Oy:lle takauksia, kunnan osuus jäljelläolevavasta pääomasta 31.12.2018 on yhteensä 110 841 euroa.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

9.6 Luettelo kirjanpitokirjoista, tositelajeista sekä säilytysajoista KÄRSÄMÄEN KUNTA

Käytetyt kirjanpitokirjat v. 2018

Päiväkirja	Atk-tulosteena
Pääkirja	Atk-tulosteena
Tasekirja	Erikseen sidottuna
Tase-erittely	Atk-tulosteena + paperisena
Myyntirekontra	Atk-tulosteena
Ostoreskontra	Atk-tulosteena
Atk-palkkakirjanpito	Atk-tulosteena
Kirjanpitoyhdistelmä tilierittelyin	Atk-tulosteena
Palkkaluettelo	Atk-tulosteena
Käyttöomaisuuskirjanpito	Atk-tulosteena + paperisena

Luettelo käytetyistä tositelajeista vuonna 2018

Tositelaji	ID
1	Tiliotteet Basware
5	Effica-Sos tositteet
9	Palkkatositteet
10	KP Laskennalliset
12	SL Laskennalliset
20	Ostolaskujen maksut
21	Ostolaskut WF
22	Ostolaskut ostoreskontra
30	Myyntireskontran suoritukset
31	Yleislaskut
32	Tekninen yleislaskutus
36	Web-hetilaskut
40	Päivähoitolaskutus
50	Avosh maksut
51	Vuodeosastomaksut
52	Hammashuolto
54	Erikoislääkärimaksut
55	Työterveyshuolto
56	Kotihoito
57	Kuntamaksut
58	Muu palveluasuminen
86	Hyvitysten kohdistus MYRE
90	Sisäiset / muistiotositteet
96	Kirjanpidon tulos
97	Kirjanpidon tulos laskennall.
98	Sisäisen laskennan tulos
99	Sisäisen laskennan tulos lask.
LT	Liitetietotositteet

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Kärsämäellä huhtikuun 8. päivänä vuonna 2019

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilintarkastuksesta on annettu kertomus.

Kärsämäellä 20.5.2019

Risto Hyvönen, JHT, HT
BDO AUDIATOR Oy, JHTT-yhteisö